

LANDSBYLIV

TIDSSKRIFT FOR CAMPHILL-
LANDSBYENE I NORGE
NR. 18 • VÅREN 2009

Landsbyliv er et forum for mennesker som lever, arbeider og er engasjert i Camphill-landsbylivet i Norge. Tidsskriftet vil være "et vindu i verden" for interne og eksterne aktører. Det skal berike miljø, kommunikasjon og livskvalitet. Bladet kommer ut fire ganger i året.

Redaksjonsgruppen består av:

Dag Balavoine (ansvarlig redaktør),
Jan Bang (red.sekr), Oddvar Rue (økonomi),
Richard Monsen, Mari Kristiansen
Borgny Berglund (fotoansvarlig)
Marius Ulleberg (layout)

Kontaktpersoner på stedene

- Grobunn: Christiana Bringeland
- Kristoffertunet: Nils Langeland
- Det Økologiske Hus: Tonje Nilssen
- Jøssåsen: Birgit Hammer

Landsbystiftelsen består av:

- Vidaråsen Landsby, Vestfold
- Jøssåsen Landsby, Sør-Trøndelag
- Vellersund Gård, Sør-Trøndelag
- Hogganvik Landsby, Rogaland
- Kristoffertunet, Trondheim
- Det Økologiske Hus, Trondheim
- Solborg Landsby, Buskerud
- Asbjørnsen og Moe Seminarsenter, Buskerud
- FRAMskolen, Vellersund Gård

Landsbystiftelsens formål er å understøtte sosiale samarbeids- og livsformer utgått fra Rudolf Steiners tredelte samfunnsbilde, slik disse er forsøkt virkeliggjort i andre Camphill-steder grunnlagt av legen Karl König, og hvor den sosiale grunnlov forsøkes gjennomført.

De holdninger og synspunkter som er trykket i artikler i Landsbyliv, er uttrykk for forfatterne egne tanker og holdninger og ikke nødvendigvis redaksjonens synspunkter.

Frister for innlegg til neste utgave:
8. mai 2009.

Vennligst send innlegg til redaksjonen:

Epost: landsbyliv@camphill.no

Org. Nr. 954 475 492
Bankkonto nr. 1254 05 18562
ISSN 1504-0720

Alle utgaver av Landsbyliv ligger på
www.camphill.no

Abonnement kr. 300,-

Distribusjonsadresse:

Landsbyliv, Solborgveien 21,
3520 JEVNAKER
Telefon 48 12 96 53

Epost: landsbyliv@camphill.no

FORSIDEN: Håkon Formo, Inger Charlotte Svendsby og Ruth Andersen på Solborg.
Foto: Borgny Berglund.

Leder

Vårløsning. Den fastfrosne, svarthvite vinterverden omkring oss smelter og renner ut i det store havet. Livet som har vært skjult begynner å vise sin livgivende fargeglede i nye bladskudd og blomsterknopper. Den skjulte siden av naturen som hele vinteren kun har levd i vårt indre minneliv, åpner seg nå og strekker seg mot lyset. Har vi også noe inni oss som skal vise seg i verden? Finnes det muligens en vårløsning i landsbylivet også?

Foto: Borgny Berglund

Kan det være noe slikt Magnhild Meltveit Kleppa, kommunalministeren vår oppfordret oss til, da hun nylig under et besøk på Hogganvik utfordret oss til å komme sterkere fram i lyset i det norske samfunnet? "Det hjelper lite at vi er ein vakker juvél når ingen veit at vi eksisterer!" Er det en oppgave vi er "våryre" nok til å ta tak i? For Landsbyliv er dette en kjærkommen påminnelse, det er nemlig en av grunnene til at tidsskriftet eksisterer. Det er også med den største glede og optimisme vi kan bringe stoff fra skriveverkstedet på Vidaråsen, som så absolutt er en aktivitet til etterfølgelse for alle skriveføre omkring i miljøet vårt.

Strukturendringene i Landsbystiftelsen fortsetter, og med dette i tankene fokuserer vi i denne utgaven av Landsbyliv også på Styring og Ledelse. Finn Arne Kollstrøm og Helle Rosenvinge fra Sea Quinta har bidratt med en lengre artikkel skrevet sammen med Hans Brodal om hvordan de arbeider på dette feltet med Steinerskolene. Det er sikkert mye vi kan lære av dem. Landsbyliv fant også et intervju med Coleman Lyles om hvordan de Amerikanske Camphill stedene har utviklet seg over de siste tiårene i forhold til dette.

I denne utgaven begynner vi en ny fast avdeling: Møteplassen. Her vil vi presentere menneskene som er tilknyttet Landsbyene, både de som bor og arbeider her, men også de som på en annen måte føler seg tilknyttet. Mye av det som har utviklet seg omkring oss kan spores tilbake til impulser som har utviklet seg i et menneskes møte med et eller flere andre mennesker. Landsbyliv vil gjerne utvikle seg til å bli en slik møteplass.

Nordisk Allkunstverk, Peer Gynt sommermøte - 2009, er flere av oss opptatt av, og arbeidet skrider fremover. Vi fant en fin artikkel av Petter Normann Waage om Ibsen og særlig om det temaet som står sentralt i Peer Gynt. Vi begynner å presentere den her i denne utgaven, og har flere deler som vil komme i de neste utgavene.

Arild Smeby har vært medarbeider i Camphillbevegelsen allerede før impulsen kom til Norge. Han presenterer i denne utgaven noen minner fra sitt liv. Vi gleder oss til fortsettelsen i neste utgave.

Hundreårs markeringen utløste mye positivt samarbeidsvilje mellom mange av de forskjellige antroposofiske virksomhetene. Dette fortsetter, og Landsbyliv vil gjerne gi uttrykk for denne viljen til samarbeid ved å formidle så mye som mulig av alt det som skjer i og omkring landsbyene våre.

Landsbyliv ønsker sine lesere en god og solglad vår.

Innhold

NYHETER

NYTT FRA LANDSBYENE	§ 4
NYTT FRA LANDSBYSTIFTELSEN	§ 9
NYTT FRA HELSEPEDAGOGIKKEN	§ 10
MØTEPLASSEN	§ 13
GLIMT FRA VERDEN	§ 16

KRONIKKER

EN SOSIAL DARWINISME	§ 22
TRYMSKVIDA – ET AKTUELT DIKTVERK	§ 23
FOKUS – STYRING OG LEDELSE	§ 25

FASTE SPALTER

SKOLERINGSVEIEN	§ 30
LANDBRUKSLIV	§ 31
BRODER DYR	§ 34
BOKANMELDELSER	§ 36
«MIN EGEN HISTORIE»	§ 40
OM LANDSBYSTIFTELSEN	§ 41
CAMPHILL-NORGES KALENDER	§ 48

Vallersund i påskesol. Foto: Dag Balavoine.

Den Sosiale Grunnlov

Et samarbeidende menneskesamfunns velferd er større jo mindre den enkelte stiller krav om selv å få utbytte av sine ytelser.

Velferden øker jo mer den enkelte avgir til sine medarbeidere og jo mer hans egne behov tilfreds-
stilles av de andres ytelser.

Alt som innenfor et menneskesamfunn motvirker denne lov, må i lengden på den ene eller annen måte avle ulykke og nød.

Rudolf Steiner

Foto: Borgny Berglund

Om samhold og ansvar

Kjærlighet er som solen,
Den varmer deg i kropp og sjel.
Varmen gjør at du ikke føler stresset.
At du lettere tåler presset.
Kjærlighet gjør at man holder sammen.
Kjærlighet gjør deg sterk.
Kjærlighet skaper et bra arbeidslag.
Kjærlighet skaper samhold.
Samhold skaper en gruppe.
En gruppe gjør dere sterkere.
Styrke skaper tillit.
Tillit skaper et samfunn,
Et samfunn innen et samfunn.
Samhold er kjærlighet i kjærlighet.
Nestekjærlighet og samhold.

Marius Siger (bor på Vidaråsen)

Framgang!

«De som taler om nedgangstider, og til og med beviser dem, har nok rett når det gjelder det som lever i den ytre verden.

Men hver enkelt av oss må sørge for at de ikke fortsetter å få rett.

For, framgang kommer ikke fra noe objektivt.

Framgang kommer fra en subjektiv vilje.

Ved stadig på ny å ta de inspirerende kreftene opp i seg og fra den nyopptatte inspirasjon, gi den nedadgående sivilisasjon en ny oppdrift, hindrer vi nedgang.

I dag kan vi bare appellere til menneskets gode vilje.»

Rudolf Steiner, 2. juli 1920

Foto: Borgny Berglund

Johannes Hertzberg

Johannes Hertzberg døde 3. mars i Ita Wegmann Hus på Vidaråsen. Landsbyliv sender kondolanser til hans familie og alle venner, og inviterer til bidrag fra hans kjente til neste utgave av bladet. Her kommer et lite bidrag om Johannes sin bortgang fra Marius Sieger. *Red.*

Johannes Hertzberg døde 3. mars

Johannes Hertzberg ble 94 år og han bodde på Ita Wegmann Hus. Jeg husker at han hadde gråt hår og gikk med to krykker. Han var medlem av kristensamfunnet og hadde vært prest en gang. Han hørte dårlig og måtte sitte foran ved alle forelesninger.

Forrige uke falt han og brakk mange bein. De ville ikke gro sammen igjen. Han døde forrige tirsdag for en uke siden. Sånn er det å være gammel, livet er ikke alltid rettferdig.

I morgen onsdag 11.3.09 har vi begravelse for Johannes H. Jeg vil gå i den.

Vi må vise vår respekt når en av våre høyst respekterte landsbyboere skal begraves.

Jeg kjente ham ikke så veldig godt som jeg ville likt.

*Hilsen Marius
Smedstad Hus, Vidaråsen*

*Johannes i kjent positur.
Foto: Borgny Berglund.*

Vitjing av eit hjartevarmt menneske frå Hjelmeland

Kommunalminister Magnhild Meltveit Kleppa besøkte Hogganvik.

Tekst og foto DAG EIRIK EIKELAND

Ei forventningsfull stemning var til å ta og føla på i føremiddagstimane i Hogganvik den 6. januar. Denne dagen hadde nemleg kommunalministeren vår, Magnhild Meltveit Kleppa, sagt at ho ville vitja oss. Og presis klokka 2 kom ho, saman med Vindafjord-ordføraren Arne Bergsvåg og Sissel Mossing frå departementet. Og om både medarbeidarar og styremedlemmer hadde kjent på ein viss nervøsitet i forkant av vitjinga, kvarv denne fort då statsråden kom. Ho signaliserte snart at her kom eit menneske som fyrst og fremst var interessert i oss og det vi driv med, og som såg med vryrdnad og respekt på arbeidet vårt.

Statsråden fortalde at ho mange gonger, gjerne på veg heim til Hjelmeland, hadde køyrt forbi Hogganvik, og hatt lyst til å stikka ein tur nedom for å gjera seg kjent med plassen. Men i kvardagens travle mas var det ikkje blitt noko av før no, då ho etter invitasjon frå ordføraren hadde takka ja til å ta vitja oss. Denne gongen var ho ute på ein lien "turné", og hadde mange stader ho skulle vitja på programmet. Tida avsett til "vårt" besøk var difor avgrensa til om lag ein time.

Vi tok imot henne i "bestestova" i Lars Hertervig's hus. Dagleg leiar Angela Rawcliffe og styreleiar Dag Eirik Eikeland gav nokre glimt av Hogganviks historie og eigenart, og av dei kvalitetar som ligg i heile Camphill-rørsla. Magnhild Kleppa var ikkje ukjend med dette frå før, og ho sa også at HVPU-reforma langt frå hadde fanga opp alle behov. Her såg ho vår innsats som svært verdfull og eit viktig supplement til det offentlege tilbodet.

Men ho gav oss også det råd å bli meir synlege. Hennar inntrykk er at landsbystiftinga er nokså anonym, og at vi set ljuset vårt under ei skjeppe. Det hjelper lite at vi er ein vakker juvél når ingen veit at vi eksisterer!

Hogganvik Orkester vart høgdepunktet!

Mot slutten av besøket gjekk vi alle bort i kulturhuset vårt Iduna, der Monica Haugan og Hogganvik Orkester hadde gjort seg klar til sin innsats. Og orkesteret tok statsråden med storm! Fyndig vart ho vist kvar ho skulle sitja, orden lyt det vera! Orkesteret spelte slik at det rorde ved hjarterøtene våre, og synt meir enn mange ord kva kvalitetar som er i landsbyen. Ja, så imponert var Magnhild Kleppa over innsatsen til orkesteret at då ho drog, var den tilmalte timen vår godt overskriden!

Skriveverkstedet på Vidarå sen

Våren 2007 tok Hege Nesheim initiativ til et skriveverksted med landsbyboerne. Jeg kom med og vi skrev mye dikt som siden ble til "Aftenåsens kulturmagasin" til jul 2007.

Etter hvert oppdaget jeg at det var mange av landsbyboerne som kunne skrive tingene sine selv inn på data, så våren 2008 bestemte vi oss for å kjøpe egne PC'er. 6 landsbyboere kjøpte og vi har siden møttes en til to ganger i uka i arbeidstiden og skrevet. Mye av poesien forsvant med teknologiens inntog, men journalisten våknet i mange av dem. Mye av livet de lever kan oppleves gjennom tekstene, og som støtteperson må jeg si at de hjelper meg langt på vei til å forstå nye sider av dem, særlig når man leser det som står mellom linjene. Jeg håper også andre kan ha utbytte av dette.

Tekstene har delvis vært offentliggjorte i "Nytt fra Posten" som kommer ut alle hverdager på Vidaråsen. På hjemmesiden www.vidaraasen.no kan man lese utgaver av avisen. – Marius har ønske om å utgi egen "bok" i et enkelt format og Erlend er i ferd med å lage sin egen hjemmeside www.erlend-solberg.no Her setter vi inn noen smakebiter.

Hilsen Frode

Special olympics

Jeg var på ski i helgen i Sørkedalen. Vi sov på Munk-hotell, jeg fikk sølv på 500 meter.

Vi var på fest om kvelden. Jeg dansa og det var sirkus der. Og fikk god mat.

På tirsdag var det karneval; jeg var fra India. Vi kom med indisk mat. Det var fint. Jeg vil ha dans på neste karneval.

Hilsen Ei

3 mars

I Kristofferhallen var det eurytmiforestilling og jeg fikk et program i hånda.

Jeg leste enkelte stykker og der stod det Boreas-ensemblet med eurytmi. Det ble et blanda program med mye dikt som en leste opp mens de beveget seg. Mange synes det var spennende.

Skrivegruppa. Foto: Hannes Weigert.

Orkesteret spilte, En spilte på obo og Morten Stene på fiolin. De spilte av en komponist: av Johan Sebastian Bach.

De hadde en urpremiere på Sentrum Scene i Oslo.

Mange av publikum som var med snakket noe om meg, men jeg bryr meg ikke så stort om det.

10 mars

Tidligere på dagen gikk Johannes Hertzberg bort.

Han var en viktig person som kjente alle i kristensamfunnet med alle prestene som holdt andakt i Oslo. Jeg kjente han engang da var han i samtale med alle andre. Det forbinder jeg med Johannes Hertzberg.

Jeg husker engang jeg gikk forbi kristensamfunnet med familien Solberg der min søster ble konfirmert. Vi kjente nesten alle prestene. Det var flere av dem, men en av dem var Johannes Hertzberg, han har fått sin plass der med eget presteyrke.

Jeg kan huske at Frode Nilstun også satt der da han var innom kristensamfunnet. Han hadde med seg gitaren sin, men noe så aktuelt har man aldri sett i underholdningsbransjen.

Takk Johannes Hertzberg at vi har lært deg å kjenne. Takk Johannes Hertzberg for det gode du har gjort for oss og for Frode som kommer til å huske deg i fremtiden.

Hilsen Erlend Solberg

Christine tilbake i Grundtvigshus

Det går fint i huset, og Christine har det mye bedre nå, jeg liker det at hun har det bra. Vi har feiret hennes fødselsdag og vi var hjemme hos Christine, og vi hadde smørbrød og kaker. Jeg synes det var fint hos Christine, og hun ble igjen mens vi reiste hjem igjen. Vi fikk se bilder av henne da hun var en nyfødt baby, og det var fint å se Christine da hun var baby i 1974. Hun er nå 35 år. Jeg grudde meg til hun skulle komme tilbake, men det har gått bra.

Hilsen Hilde

Ferieplaner

Til sommeren skal jeg til Vestlandet med Frode og Nino og noen andre, og jeg skal ta så mange bilder og jeg gleder meg, overnatte på hotell å stå ute på dekk på ferja mellom Geiranger og Hellesylt, og da skal vi til Loen. Spise god mat, kanskje vi kjører over Sognefjellet, og stoppe ved Sognefjellshytta, og spise vafler.

Jeg skal hjem først og da blir jeg hentet av min mor og min bror, da skal jeg be broren min kjøre til gården så jeg kan ta med kuer på sommerferie fra 26. juni til 10. juli, for 11.juli skal jeg til Vestlandet, og det gleder jeg meg til.

Fortsetter på side 6

Vi blir 6 personer som til Vestlandet, og vi må stoppe flere ganger. Og da skal vi overnatte første natta på Rondablikk Høyfjellshotell. Ved Rondablikk er det noen lamaer, hvis Arnkjell blir med til Vestlandet, så har jeg på følelsen at Arnkjell spør de lamaene om de kan stryke skjorter, eller spille på piano. Da kommer jeg nok til å få latteranfall. Lamaer kan da ikke stryke skjorter, de skjortene der blir ikke noe særlig fine, de blir krøllete og fæle. Tenk å komme til frokost dagen etterpå. Det blir å kjøre over Sognefjellet eller Strynefjellet.

Hilsen Hilde

Konsert med Mari Boine

Mange hvite forstår ikke samisk kultur. Det var mange vitser om den hvite mann og hans evne til å misforstå samer. Samer har sitt eget syn på åssen saker og ting henger sammen.

En del moro om den hvite manns kristne syn på verden (den hvite mann er noen ganger veldig godtroende og dum).

Sjamanene fikk ikke lov til å bruke trommer, til gudene. Da ble det vanlig at damer sang isteden. Nå er det tiden da damer som Mari Boine fungerte som Sjaman.

Samer måtte gå i kirken ved lov og da måtte man ut i naturen og rense seg etter å ha blitt skitten av den hvite mann sin gud.

Barn ble syke av dåpen og måtte få kalk fra reinsdyr. Da blir de friske igjen.

Den hvite mann bringer bare sorg.

Mari synger veldig nydelig, mystisk, og spennende musikk som er beroligende å høre på.

Musikk er lettere å forstå enn talt språk.

Samer har rødt hår og er ca 180 cm høye, bredskuldrede og veldig vakre.

Trine G. fikk en klem av Mari Boine – en stor klem.

Jeg ser bilder fra Jotunheimen Nasjonal park i mitt hode mens Mari synger.

Meg, naturen og ingen turister.

Hilsen Marius

Tirsdag-10-mars-Tor-Håkon dikter seg selv

Det var en gang en som het Tor-Håkon. Han er veldig sterk.

Det er fordi han tok tunge løft. Mange 500-kilo.

Men jeg jobbet hardt. Vi skal bare jobbe, men ikke tulle og leke barne-

hagen midt i skuret. Vi jobber der. Vi skal jobbe og vi har mye å gjøre med ved.

Masse ved i bakken som vi skal få vekk fra bakken.

Tor-Håkon og Kjersti på dansegalla

Det er flott å være der. Opus One! Jeg likte å være der for å danse og lite grann peanøtter. Vi var der. Veldig moro, vi er danseløver. Jeg sa til min kone: bare kom igjen å danse! Vi danser helle natta, vi er gla' i det. Vi er flinke til å danse, vi kom i avisa. Men Marius sitter i en stol og ser på Tor-Håkon og Kjersti som danser sammen. Marius og Trine likte å være sammen. Morø å være sammen med Marius og Trine. De så på oss. Vi er vakre; søte oss! Men jeg danset litegran. Hun som danset med henne og min kone. Tor-Håkon og min kone, vi var hos Smestad for å drikke kaffe hos Marius og hans kjære. Vi hørte på musikken hos dem, det er veldig koselig. De er hyggelig å være sammen med, de, Marius og Trine, snille folk!

Hilsen fra Tor-Håkon

Kurs med Roald Nomme på Vidarå sen

Kurs om den gode medarbeidersamtalen var en fortsettelse av kurset vi hadde før jul. Som "hjemmelekse" skulle vi gjennomføre en medarbeidersamtale og så skulle vi sammen dele erfaringer. Hva gjør en samtale god og fruktbar og hva gjør at den skaper angst og dårlig samarbeid?

Fortiden har med vår historie og erfaring å gjøre. Her kan man ha vonde minner, for eksempel hvordan opplevde nazister sin historie etter krigen, eller deres barn? Man skal i medarbeidersamtalen ikke gå for dypt inn i historien, men man skal vite at mange motiver kan ligge skjult der, både hos seg selv og hos den andre. Hvis vi har noe i fortiden vi kan være stolte av så er det et godt utgangspunkt for framtidens håp.

Nåtiden, er nesten bare en fiksjon, men nær fortid og nær framtid kan kalles nåtid. Nåtiden har med bevisst-

het å gjøre. Det motsatte av bevissthet er neddempet eller dopet bevissthet. Han nevnte alkohol, narkotika og TV som bevissthetsneddempende midler. Kan vi omgås dette på en fornuftig måte?

Framtiden lever mellom håp og depresjon. De som overlevde konsentrasjonsleirene hadde et håp som bar dem oppe.

Medarbeidersamtalens oppgave er å finne håp, inspirere til håp, dele håp. Mange bagatellmessige problemer kan forsvinne hvis vi klarer å fokusere på håpet og framtiden.

Vi skal fokusere på selvforståelse, selvinnsikt. Hvor kommer jeg fra?

Vi må ha håp og visjon for bedriften/institusjonen. Men håpet og visjonen må være personlig relatert.

Hilsen Frode

Foto: Borgny Berglund.

Phyllis feirer 90!

Landsbyliv gratulerer Phyllis Jacobsen som fyller 90 i slutten av mars.

Vi inviterer våre lesere som kjenner henne til å sende oss bilder og noen ord om hva hun betyr for deg til neste utgave. Vi er klar over at uten hennes innsats hadde vi hatt verken Landsbyliv eller landsbyer her i Norge.

Eventyrfestival på Seminarsenteret

I januar var det Eventyrfestival på Seminarsenteret ved Solborg. Landsbyliv fikk festivaldagboken, ført av Kristin Hertzberg, og var på besøk hele den siste dagen.

Fra dagboken:

Denne gangen skal vi på rundreise i verden. Vi skal ha mange eventyr fra forskjellige land. Vi skal se på det merkelige at selv om eventyrene er forskjellige i de ulike land, er det likevel noe felles i mange eventyr.

Vi la ut på en reise til Canada. Noen reiste med båt, andre med fly og to reiste på kosterkaft. Så leste vi et eventyr fra Canada, "Enhjørningen", og hadde litt rollespill med dette eventyret. Tor Raymond ble en fin, malt hest med horn i mange farger. Så leste vi et eventyr fra Mexico, "Santiago-hesten", om en hest og en dverg. Vi spilte papphester og dansehester. Det ble mye hest i dag.

Neste dag skulle vi videre fra Mexico. Heidi og Charlotte ble igjen der for å følge oss på radio. Vi andre reiste videre på flygende tepper, båt, Colorline og fly, til Uganda i Afrika. Her var det veldig varmt, sol hele tiden, og mange store dyr. Før vi begynte på eventyret, kom etternølerne med privat jettfly. Nå var vi alle samlet for eventyret "Haren og elefanten". Etterpå øvde vi på å være mange dyr, til og med hunder. Haren og hundene gikk av med seieren, og alle de andre dyrene måtte rømme ut i naturen igjen.

Så red vi videre på kameler, helt nord i Afrika. Tor Raymond, Hanne og Magdalena reiste med enhjørninger med vinger. De ville fort fram! Vi ankom Frankrike etter en stund, og gikk i gang med "Skjønnheten og udyret". Deretter fløy vi på drage gjennom en tunnel, og rodde og gikk på vannet til Island. Der møtte vi Dronning Hildur.

Dagen etter var alle slitne, så vi bestemte oss for første gang å reise med fly i samlet flokk. Vi fløy helt til Kina. Det var en lang reise. Der fikk vi høre eventyret om "Svartdragefloden", hvor den lyse og vakre Lotusfeen

drepte svartdragen slik at det aldri mer ble flod og oversvømmelse. Så reiste vi videre til Magdalenas etterlengtede Irland. Der fikk vi møte Hudden og Pudden og Donald O'Neary. Den fattigste endte opp sammen med alle kuene og sauene.

Den siste dagen øvde vi rollene og oppsetningen av "Skjønnheten og udyret", fordi vi syntes det var det fineste eventyret. Det var da Landsbyliv kom på besøk og tok bilder.

Hanne Kveli snakket litt med Tone Eikås, som ledet Eventyrfestivalen sammen med Kristin og Juliane.

HANNE: Hvor mange ganger har du ledet eventyrfestivaler på Solborg?

TONE: Dette er den tredje gruppen.

HANNE: Kommer du til å fortsette med det i mange år fremover?

TONE: Ja, det håper jeg.

HANNE: Har du hatt andre kurs på Solborg?

TONE: Ja, jeg har hatt friluftsgruppe sammen med Kristin og Fenna.

HANNE: Hvor mange deltakere var det med på denne eventyrfestivalen?

TONE: Ti landsbyboere og Kristin og Juliane.

De som var med: Magdalena, Juliane, Heidi, Hanne, Tor Raymond, Glør, Charlotte, Lone, Kristin, Line, Anne Cecilia, Tone og Kristin H.

Skuespillergruppen sammen med Tone Eikås som ledet festivalen. Foto: Jan Bang.

Eventyrfestivalen

Det var veldig mange fra Solborg som var med på denne festivalen. Det var Lone, Line, Heidi, Anne Cecilie, Charlotte, Magdalena, Hanne, og Juliane som hjelper. Det var også Tor Raymond fra Hogganvik, Glør fra Vidaråsen og Kristin fra Vallersund Gård. De som ledet dette var Tone Eikås og Kristin Hertzberg.

På formiddagene reiste vi verden rundt på kartet og fortalte eventyr fra de forskjellige land. Etterpå hadde vi rollespill fra de forskjellige land. På ettermiddagene lagde vi kunstneriske ting, blant annet pappmasjeballonger. Vi tegnet, malte bilder og lagde kort. Det eventyret vi likte best var Skjønnheten og Udyret fra Frankrike.

På onsdag var vi på bowling og spiste pizza i Hønefoss.

Det ble ikke fremføring av eventyret denne gangen, men det var en vellykket eventyrfestival for det. Alle var enige at det var morsomt.

Hanne Kveli

Nyttig kurs om pengestøtte

Samtidig som millionvis av kroner deles ut i gaver til gode formål, kan avstanden mellom idé og realisering av et prosjekt synes stor for noen og en hver. Men Camphill-landsbyene kan bli blant mottagerne, skal vi tro deltagere på nylig avholdt kurs i innsamling av penger.

Tekst BJØRN LØNNUM ANDREASSEN
Foto NILS LANGELAND

Hva er største årsak til at man ikke får penger til prosjekt?

Spørsmålet ble mesterlig forklart av kursleder Clemens Pietzner. Han er mangeårig beboer i Camphill og leder for Triskeles Foundation i USA.

Blant deltagerne under det godt arrangerte kurset på Jøssåsen landsby i Malvik, var også folk fra Kristofertunet og Det Økologiske Hus i Trondheim, samt blant andre Elisabeth Ek fra styret ved Vallersund gård på Fosen.

– Man blir mer bevisst på måten man etablerer nettverk og pleier slike på etter et sånt kurs, og at god systematikk rundt nettverksbygging er viktig for å få det til. Vi har kanskje ikke vært så bevisste på å bruke slike metoder i Norge, sier Ek imponert.

Magnar Bollingmo, styremedlem på Jøssåsen, likte også systematikken.

– Pleie av nettverk fører fram, og skal man få til noe må man ha et budskap først – og det må være klart.

Spør tydelig

Bollingmo legger vekt på at kurset ga noen svar på hvordan man nærmer

Systematisk nettverksbygging, innsamling av penger og samarbeidsparter var tema for godt laget seminar på Jøssåsen i Malvik nylig.

seg ulike pengegivere ved å være målrettet.

– Når man i en samtale endelig har stil sprsmålet om å få penger, skal man vente til mottakeren svarer. Ikke bruk stillheten som følger etter spørsmålet til å forklare hvorfor man spør, eller annet jabb. Da tar man bort konsentrasjonen til den man snakker med, bedyrer Bollingmo – som er pensjonert rådmann.

Svaret på hva som er størst årsak til uteblitte pengegaver, er at gavene ikke blir spurt om – i følge Pietzner.

Samarbeid?

Samarbeidet mellom landsbyene er viktig for helheten i stiftelsen. Enkelte

deltagere på kurset diskuterte om innsamling av penger kan være konkret samarbeidsmåte.

– I utgangspunktet er samarbeid veldig lurt, for man vil kanskje komme lengre – samtidig som utfordringen stadig vil kunne være hvilke prosjekter som skal prioriteres først. Slik jeg forstår fellesskapet i landsbystiftelsen, yter landsbyene etter evne – og får etter behov. For oss vil innsamling av penger være nybrottsarbeid, og dermed blir vi ikke gode over natta – sier Ek som til daglig jobber i bank.

Noen tema – innsamling av penger

- holdning til innsamling av pengebidrag (funding)
- fra utvikling av ideer, til finansiering
- metoder og verktøy
- donorenes ulike roller
- hvorfor gir folk penger
- motivasjon og frykt
- presentasjon av prosjekt (på kort tid)
- mulige kilder/donorer
- prosessen for å spørre
- kultur for innsamling av penger

Nytt familiehus i Hogganvik

I Hogganvik har vi lenge planlagt å byggja eit nytt familiehus. Som eit ledd i arbeidet med å få reist dette, har vi inngått ein samarbeidsavtale med Vindafjord kommune. Gjennom denne har kommunen søkt om stønad frå Husbanken til nyehuset, og ordføreren har gått i brodden for å få dette til. Husbanken ligg under kommunalministeren, og ein del av statsrådbesøket var også for at ho skulle få setja seg litt meir inn i våre behov

sett under denne synsvinkelen. Og då statsråden reiste, hadde vi så absolutt fått det inntrykket at vitjinga hennar ikkje hadde svekt kandidaturet vårt. Det gjekk heller ikkje så mange dagane etter vitjinga før vi fekk melding om at prosjektet vårt var prioritert i neste tildelingsrunde i 2009. Då sto glede høgt i taket i landsbyen!

Dag Eirik Eikeland

Landsbystiftelsens nye sekretariat

Etter mange samtaler og iherdig innsats fra flere arbeidsgrupper begynte det nye sekretariatet sitt arbeid før jul.

Vi er en stiftelse for små landsbyer fra hele Sør-Norge, Hogganvik på Vestlandet, flere steder i Trøndelag, fra Atlanterhavskysten i vest til skogene ved svenskegrensetraktene i øst, og to steder ikke langt fra Oslo. Å knytte alle disse stedene sammen, med sine flere hundre mennesker, er en stor utfordring.

Sekretariatets formål er å bistå stiftelsen med informasjon og kommunikasjon. Vi skal sørge for at møter i Hovedstyre, Representantskapet og Lederforum blir innkalt i god tid, med oversiktlige sakspapirer og sakslister, og at det blir tatt referater som i sin tid blir sendt ut til alle. Målet er å holde en bevissthet om saker som angår stiftelsen sentralt. Det gjelder: pensjoner, forsikring, bil registrering, felles regnskap, hjemmesiden og kontakt med andre organisasjoner og virksomheter som stiftelsen kan tilknytning til. Vi holder oppdaterte lister over hvem som er medlemmer av de sentrale organene, og vi har satt i gang en kartlegging av de kompetanser som finnes innenfor alle våre steder. Vi bestemmer veldig lite, men vi prøver å sørge for at vedtak blir satt ut i livet.

Sekretariatet har flyttet sitt hovedkontoret til Bokverkstedet i Hommelvik, med flott utsikt over

Trondheimsfjorden, plass til møter og overnattinger. Men de som er med i gruppen er spredt ut over hele landet. Birgit Hammer er koordinator for Landsbystiftelsen, etter nylig å ha gått av som koordinator på Jøssåsen. Hun har et helt liv innenfor Camphill bak seg, med all den erfaring som dette har brakt henne. Hege Horn er ansatt på kontoret på Kristoffertunet, er ansvarlig rådgiver i lov og rett, og holder en oversikt over pensjonsordningene. Oddvar Rue er nylig ansatt på Vidaråsen som deltid på kontoret der, og er Sekretariatets regnskapsfører. Jan Bang er sekretariatets sekretær, etter mange år på Solborg som husansvarlig. Han arbeider også deltid i Landsbylivs redaksjonsgruppe.

Sekretariatet fikk en midlertidig godkjenning på det forrige Representantskapsmøte i november 2008. Vi fungerer som en interim ordning frem til en vurdering på neste Representantskapsmøte i juni. I løpet av denne tiden er vårt mål å sette opp rutiner for informasjon og kommunikasjon innenfor stiftelsen. Vi prøver å finne vår plass i relasjon til stiftelsens andre organer og alle våre steder.

Hvis noen har forslag, spørsmål, eller gode ideer, ta kontakt direkte med oss. Vi er her for å tjene stiftelsen slik at vi kan bli enda bedre fungerende helhet.

Hilsen LBL's nye sekretariat; Birgit Hammer, Hege Horn og Jan Bang.

Kafeen i sekretariatshuset. Foto: Borgny Berglund.

Til Phyllis på dagen

Melodi: Sønnvindsvalsen

Der langt i vest din vugge sto,
En himmel med sol mot ditt ansikt lo;
og lyst og varmt det ble ditt sinn,
en blomstrende hage som tar alle inn.

Ref:

*Ja, Phyllis du vår hyllest får,
en ungdom i sinn er du jammen.
En takk fra alle oss du får,
for varmen og gledesflammen.*

Ditt liv var eventyrlig nok,
i Hollywood der kikket gutta opp
når Phyllis gjorde sin entré
i Walt Disneys tegne-film-atelié

Ja, Phyllis...

En glamourgirl å se på, ja!
Du lyttet nok mer til hjertets slag,
det slo for sannhet og for ånd,
og ledet deg dit hvor det trengtes din hånd.

Ja, Phyllis.....

Og Ivan ble begeistret da
du stilte med vett på hans foredrag.
Og tenk, så dro de ut på dans
og Ivan han fridde og Phyllis var sams.

Ja, Phyllis.....

Fra Amerika en båt kom med
en liten familie som ville se
om fedrelandet Norge var
et sted hvor de trengte en kvinne og kar.

Ja, Phyllis.....

På Nadderud kom unger inn
til peddik og maling og hobbyting,
og Nils og Karen, ja de fikk
en oppvekst med sang og med mye musikk.

Ja, Phyllis.....

Og så en dag sto Margit der
og ønsket et mannskap til landsbyferd.
Og Phyllis hun var fort parat
snart sto hun på Bakke og laget god mat.

Ja, Phyllis.....

Og du har vist at det går an
å holde begeistring varm og sann.
Og selv da du var åtti år
du spurte om bussen til Polen snart går.

Ja Phyllis du vår hyllest får,
en ungdom i sinn er du jammen.
Med Ivan sto du lenge på
og vernet om landsbyflammen.

De mange barnebarn som kom
du passet og stelte og tok ved hånd.
De takker deg for alt de fikk
av glede og skjønnhet, av sang og musikk

Ja, Phyllis du vår hyllest får.
En ungdom i sinn er du jammen.
En takk fra alle oss du får
For varmen og gledesflammen.

Anne Langeland

Er det liv etter 100-års markeringen?

I forrige utgave av Landsbyliv var det flere innlegg fra 100 års markeringen som ble feiret i Oslo, og andre steder i september. Dette var for å markere 100 år siden Rudolf Steiner kom til Norge for første gang. Landsbyliv utgaven før det var et samlet tidsskrift utarbeidet av AntroPost, Libra, Antroposofi I Norge, Herba og Steinerskole tidskriftet.

Tekst JAN BANG

Foto ERLEND HAVNERAAS

Dette samarbeidet mellom forskjellige antroposofiske virksomheter var inspirerende for de som deltok, og ga mersmak. I etterkant kom det ut en evaluering, og det ble innkalt til et møte i februar for å drøfte muligheten om en fortsettelse av denne vellykkede aktiviteten. Landsbyliv var til stede.

Innledningsvis snakket Frode Barkved om hvordan vi kan forbinde åndelige bestrebelsler med sosial aktivitet, og hvordan meditativ bevissthet kan motivere til engasjement. Cato Schiøtz forklarte hvor opptatt han var av jubileer og feiringer og han

snakket om muligheten av å koble det opp til temaer som er aktuelle i dagens Norge. Han nevnte særlig klarsynet, som er blitt en mediasak siden boken om Snåsamannen kom ut.

Klimaforverring har også vært høyt i bevisstheten. Slike "entry points" gir

oss anledninger til å fremme løsninger utarbeidet i antroposofiens ånd.

Arbeidet pågår, og det var en stor inspirasjon for de som deltok å se hvor mye begeistring og motivasjon det er blant antroposofenes "aktivister".

Siste nytt fra Osloprosjektet

Landsbyliv var på besøk i den nye leiligheten som allerede etablerer seg som et sted hvor landsbyboere fra Camphill kan ta seg fri noen dager i hovedstaten. Der traff vi Verena Aalders, som har tatt initiativet til prosjektet, og Arnkjell Ruud, på besøk fra Vidaråsen.

Tekst JAN BANG

Nå rett før jul fant Verena en leilighet sentralt i Oslo, hvor hun har nok plass til å ta imot mennesker, barn, unge eller voksne – med spesielle behov på avlastning, mest i helgene, men også mulig til andre tider.

Det er en liten begynnelse på det som en gang kan bli et nytt felleskap i Oslo og hun håper at det blir flere som kommer til å benytte seg av tilbudet.

Ta gjerne kontakt direkte med Verena:
verenaalders@hotmail.com
Mobil: 95 85 36 46

Verena Aalders i den nye leiligheten.
Foto: Jan Bang.

Mannen som kom med toget

Det var en fredag ettermiddag. Toget fra Skien hadde kommet inn på Oslo S. og mannen som kom med toget skulle møte en på stasjonen og mannen så ikke de han skulle møte og han gikk videre. Han så mange folk, ja, det krydde av folk, og ingen av de kjente han. Alle var fremmede og mannen spurte om det var de han skulle møte, men det var det ikke. Plutselig så mannen ei jente med rød jakke og grønn lue og en med grå jakke og en blå lue og hun med den grå jakken og blå lue skulle mannen møte og mannen skulle hjem til dette menneske og.

Hun trodde mannen gikk på feil stasjon, men det var så mange folk at de så ikke hverandre og alt ble bra igjen. Så gikk de opp i leiligheten for å levere bagasjen og så gikk de på kino.

Hun med den grå jakken og den blå luen het Verena, og hun med den røde jakken og den grønne luen het Hilde Barene og det var også to andre der og de het Aud Viken og Andrea Ellinger. Leiligheten til Verena er i Frognerveien 13 B. Dermed kom mannen som skal med toget velberget til Verenas leilighet.

*Hilsen
Arnkjell*

Arnkjell Ruud i kjøkkenet med utsikt over Frognerveien. Foto: Jan Bang.

Björg og Steiner med Verdandi bofellesskapet i bakgrunnen.

Besøk hos Verdandi naboskap

Jan Bang fra Landsbyliv var i Bergen, og ble invitert ut til middag i Verdandi naboskap. Han takket med glede j til tilbudet og der traff han Trude Søilen og døtrene Oda, Ingeborg og Sunniva. De spiste middag sammen med Björg og Steinar som i sin tid flyttet dit fra Rostadheimen.

Tekst og foto JAN BANG

Verdandi er kalt opp etter en av norrøne i norrønsk mytologi. Hun var betraktet som vår tids gudinne, og det passer egentlig bra.

Verdandi er et lite bofellesskap/naboskap som er tidsaktuell løsning for mennesker som trenger hjelp i dagliglivet, og for de som har behov for å bo sammen med en litt større krets enn bare kjernefamilien, men som ikke vil hoppe ut i et større og mer krevende bofellesskap. Boformen ligner ikke på slik det er i Landsbyene, og heller ikke på de andre helsepedagogiske stedene, men Trude tror det er ganske unikt og genialt. Naboskapet ligger midt i et vanlig boligområde, og skiller seg ikke særlig ut fra resten av husene i gaten.

Naboskapet består av tre beboere, Björg og Steinar som har vært her

siden oppstarten i 1985, og en ung mann som har bodd her i 4 år. Det er tre familier som har tilsynsfunksjon og som har mindre eller større stillinger i naboskapet i tillegg.

Trude Søilen

Det er organisert slik at familiene deler på tilsynsoppgavene morgen, kveld, og helg i en slags turnus. Noen er ansatt (etter eget ønske) i større eller mindre stillinger om ettermiddagene. Hvert skift er fire timer, åtte timer i helgene og er betalt arbeid. I denne kjernetiden lager man middag, vasker hus og klær, dusjer og gjør ærend. Beboerne har en hjemmedag i uken hvor det er tid til legebesøk, eller kafébesøk, innkjøp eller bare hjemmesysler som baking eller rydding.

Både beboere og familiene drar på jobb, og vaktene i naboskapet begynner derfor ved middagstid når alle kommer hjem, noen av vaktene er besatt av folk utenfor naboskapet.

Fortsetter på side 12

Alle bor i egne leiligheter, men alle leilighetene har en inngang til husets kjerne, hvor Bjørg og Steinars leilighet er. Beboerne opplever en stor grad av selvstendighet, og må komme å be om hjelp hvis det noe de trenger bistand til på kveldstid.

Trude forteller at hennes barn oppfatter Bjørg og Steinar som familie, og tilbringer mye tid der oppe.

Verdandi har sine røtter langt tilbake i den norske helsepedagogiske historien. Edvin og Aslaug Nysether, inspirert av Sletten Gård på Toten, stiftet Rostadheimen tidlig på 1970 tallet. De hadde vært innom Helgeseter men hadde sine egne ambisjoner. På Rostadheimen samlet de til å begynne med ungdom i 15 til 18-års alderen.

Midt på 80-tallet var der en gruppe medarbeidere som sammen med Edvin Nysether planla og bygget opp virksomheten. Nabolaget Verdandi er som Trude sier det "et barn av Rostadheimen". Stedet var kjøpt som et sted å bo for folk fra Rostadheimen, opprinnelig en todelt lærerbolig, og etter hvert utvidet det seg til en omsorgsbolig for to familier og flere beboere. Da Aslaug døde, fikk Edvin bygget seg et lite hus i haven, "Tobias-tårnet" hvor han bodde de siste årene av sitt liv. I dag er dette huset brukt av en beboer som trener seg i sin selvstendighet, og har som mål å flytte ut til egen leilighet i fremtiden.

Trude er opprinnelig utdannet som agronom, og fant tilfeldigvis veien til Rostadheimen for nesten 15 år siden. Der oppdaget hun at arbeid med mennesker var likeså givende som arbeid med vekster og dyr, og hun fant sin livsvei. Nå er hun i gang med det treårige kurset i helsepedagogikk og sosialterapi, og har kommet i god kontakt med medarbeidere fra Camp-hill og fra de andre helsepedagogiske virksomhetene. Hun opplever nå hvor viktig dette samarbeidet er.

I dag er Verdandi på vei inn i et mye tettere samarbeid med Rostadheimen. Fra samtale med Trude, og med Dag Terje Osdal, styreleder i Stiftelsen Verdandi, fikk jeg et inntrykk av et lite nettverk av virksomhetene her ute ved Arna og omegn, bare ti minutter med tog fra Bergen sentrum.

Parseval – et kultursamarbeid vår og høst 2008

I april 2008 reiste alle elevene og lærlingene, fem unge praktikanter og noen medarbeidere fra Grobunn til Solborg på Jevnaker. Sammen med Karen Nesheim og to landsbyboere fra Solborg, og noen elever og lærere fra den Helsepedagogiske Steinerskolen på Hedemarken, hadde vi en fin uke hvor vi øvde inn et teaterstykke om Parseval.

Tekst HELEN DRING
Arkivfoto

Vi bodde og spiste sammen på Seminarhuset. Formiddagene og ettermiddagene hadde vi lange økter med teaterøvelser. På kveldene slappet vi av, eller hadde noen sosiale sammenkomster. Fredagen i slutten av uken fremførte vi skuespillet for en fullsatt Olavsal.

I november skulle vi feire hundre år med antroposofi i Norge, og Grobunn ble spurt om vi kunne fremføre et skuespill på Hamar i den forbindelse. Vi tok kontakt med Karen, som hadde hatt den store oppgaven med å gi regi til spillet, og spurte om hun kunne tenke seg å være med oss igjen. Heldigvis sa hun seg villig!

Igjen var vi samlet, men denne gang hos Grobunn på Stange. Alle øvde iheldig i fire lange dager, og

denne gangen på en STOR scene i selveste Hamar teater! Noen nye elever hadde kommet til, og praktikanter var byttet ut med fem nye praktikanter i løpet av sommeren. Alle medarbeidere fra Grobunn stilte som sang og talekor.

Torsdag 6. November fremførte vi Parseval for et stort og begeistret publikum!

Torge Øverli

For de som leser rapporter fra forskjellige sentrale organer av Landsbystiftelsen, vil nok navnet Torge Øverli allerede være kjent. Han er ansatt på Vidaråsen som prosjektleder, og har vært med på flere Representantskapsmøter og er nå med i det nye Lederforumet. Landsbyliv traff ham på Solborg i løpet av et møte.

Tekst JAN BANG

Torge bodde de første årene av livet i en drabantby i Oslo, men familien flyttet ut på landet når han var 6 år gammel og han vokste opp på Romerike hvor han tilbrakte hele skolegangen på forskjellige bygdeskoler. Han snakker om en barndom preget av landlige omgivelser, alltid med buss til skolen.

Høyere utdannelsen dreiet seg stort sett om elektronikk, først på Gjøvik, senere på NTH i Trondheim, med arbeid i Telenor som sivilingeniør. Mens han var student traff han Ann Kristin, og hun er blitt hans store inspirasjon i livet, og åpnet øynene hans for økologi og det åndelige. Hun jobbet da på en Helios butikk, og senere på Frilund gård, den biodynamiske gården på Bjørkelangen den gangen drevet av Einar Grepperud og nå av hans datter Ingunn. Torge ble litt lei av det tekniske og tok opp andre interesser, sport, maling og sosiologi, og studerte videre biopati, ernæring, akupunktur, homeopati og soneterapi på deltid.

Det var da de flyttet til landbrukskolen i Aurland at det første skrittet mot Landsbystiftelsen ble tatt, det var nemlig på den tiden at Maria Bjune var rektor der, og de ble godt kjent. Torge tok seg permisjon fra Telenor og fordypet seg i ledelse ved Norsk Senter for Lederutdanning hvor han tok mastergraden i ledelse. Da tiden på Aurland tok slutt hadde Ann Kristin og Torge bestemt seg for at barna, og det ble fire av dem tilslutt, skulle gå på Steinerskole. Veien gikk videre til Ringerike hvor de ble aktive foreldre på skolen, med all den aktivitet som dette innebærer. Det var vel omkring ti år siden, og det var på den tiden at Stiftelsen Kilden Økosamfunn hadde stor fremgang, med over 100 medlemmer og flere større møter i året. Målet var å opprette et nytt økologisk småsamfunn, og jakten gikk rundt på Østlandet for å finne det riktige stedet. Det

Foto: Torge Øverli, privat.

var også forhandlinger med Solborg om de kunne bygge noe tilknyttet den eksisterende Camphill landsbyen.

Et resultat av dette arbeidet som Stiftelsen Kilden påtok seg var opprettelsen av Hurdalsjøen Økologiske Landsby og Torge med familie flyttet til Hurdal i 2003 for å komme med impulser i oppstarten av økolandsbyen. Torge fikk etter hvert en stilling i kommunen som omsorgssjef. Dette var sikkert ikke en lett tid for en familie med fire barn. De hadde solgt huset på Ringerike, og levde for en stund i en nomadetilværelse, i forskjellige leiehus og hadde behov for å slå seg ned. Hurdalsjøen Økologiske Landsby var i etableringsfasen, de som etter hvert flyttet inn bodde trangt i campingvogner og småhus. Torge og Ann Kristin bestemte seg derfor for å kjøpe et hus like ved siden av økolandsbyen, og ta en støttende, men ikke sentral stilling i prosjektet.

Stiftelsen Kilden Økosamfunn var fortsatt aktiv i å fremme økosamfunn miljøet i Norge, og en arbeidsgruppe organiserte et større seminar om dette temaet i 2006. Dette ble båret av flere andre virksomheter i samarbeid; Cultura Bank, Studieforbundet SO, Camphill Landsbystiftelsen, og blant dem Norges Vel, med Torges gamle venn Maria Bjune. Det tok over et år å få det hele på plass, og i prosessen ble Torge og Maria bedre kjent, og etter et par år ble Torge oppnevnt som kandidat for stillingen som prosjektleder på Vidaråsen for å skape fremgang i arbeidet som Julia Wolfson startet med sine kurs der.

Hva føler Torge er hans rolle i Landsbystiftelsen og på Vidaråsen i dag?

"Å støtte ledelsen på Vidaråsen til å utvikle videre sin fantastiske landsby slik at folk trives og er inspirert i nye 40 år, et småsamfunn som er gøy og spennende å leve i."

Torge er for tiden mest fokusert på Vidaråsen, men med opprettelsen av det nye sekretariatet hvor han også deltar ønsker han at de erfaringer som er gjort på Vidaråsen kan hjelpe de andre stedene å bygge en god fremtid for hele landsbystiftelsen.

Vidaråsen kan være en kjerne og en inspirasjon, kontakt med noe ekte. Men det kan også være en provokasjon, og han håper at dette vil bli tatt positivt med undring og nysgjerrighet. Hvis folk kan stille seg spørsmålet "Er dette noe nyttig for meg?" kan det muliggjøre bevisste og konkrete valg.

Kimmo Koskela

Foto: Kimmo Koskela, privat.

Landsbyliv traff Kimmo på Northern Region Community møte på Solborg i januar, og vi snakket mye om det som ligger nærmest hans hjerte, virksomheten som han og hans kone har satt i gang, Jukola Art Community.

Tekst JAN BANG

Stedet ligger midt i Finland, med store vann omkring og hvite sandstrender som ligner snø. Før 1761 var innsjøen mye større, og i det året var det en naturkatastrofe hvor vannet gikk ned hele 14 meter. Da kom den hvite sanden frem, noe som er helt enestående i Finland.

Kimmo kommer opprinnelig fra byen Tampere, hvor han vokste opp og gikk på skole. Men han ble glad i livet på landet, særlig etter å ha jobbet på gårdene i de forskjellige Camphill stedene. Han er også utdannet som biologisk urtedyrker. Kimmo var to år på Vällersund i 1990 årene, og der jobbet han i fjøset og i steinverkstedet og underviste i språkforming.

Fortsetter på side 14

Han lærte seg godt norsk, noe som gjorde det mulig å ha denne samtalen på norsk. Før dette var han i Sylvia-koti, Camphill skolen og fellesskapet i Finland, i 1980 årene, og det var etter at han ble gift at han og hans kone Merja ville besøke et Camphill sted i utlandet. Også hun hadde en stor interesse for fellesskapslivet, ikke minst fordi hennes bror har behov for spesiell hjelp.

Kimmo er utdannet i kirofonetikk, en slags lydmasasje som er anerkjent internasjonalt. Han lærte dette i Danmark, og innførte det i Finland i 1991. Han begynte på sin diplom mens han var på Vallersund, og ferdiggjorde den i Tampere hvor han jobbet som terapeut. Men livet i byen var ikke tilfredsstillende, de trengte et fellesskap rundt seg, og det var dette som ledet dem til å stifte Jukola. Her har de hatt både landsbyboere og praktikanter på besøk. To landsbyboere bodde der i to år. Både Kimmo og Merja er stadig på utkikk etter flere faste medarbeidere. De er åpne for verden rundt seg, og arbeider med flere ulike grupper som kommer på kurs og på besøk. Målet er å få flere gjester fra Camphill steder, familier, medarbeidere og landsbyboere. Det er et bra sted for både kurs, møter, retretter og ferier.

Jukola ligger 7 timers kjøring fra de nærmeste Camphill stedene, Sylvia-Koti og Tapola. Kimmo er medlem av Camphill fellesskapet, men klarer sjelden å komme til møter. Derfor er slike regionale treff hvor Landsbyliv traff ham så viktige for ham.

På stedet dyrker de grønnsaker, men bortsett fra tre pene katter har de ingen dyr. De sparer kreftene sine til å bygge opp virksomheten. De kan tilby kanoturer og riding, hundekjøring med slede om vinteren, og med vogn om sommeren. I området er det også gode muligheter for turgåing om sommeren, og skiturer om vinteren. Om vinteren ser de ofte nordlys, og om sommeren er det lys hele natten. Naturen byr på total taushet, man hører ikke trafikk og det er ingen gate-lys. Her kan man vente seg store opplevelser!

Jukola Art Community

Harjulantie 8, 88460 Hiisijärvi, Finland
jukolart@gmail.com www.jukolart.com
Tel: ++358 40 574 8515

Dag Balavoine

Intervjuet med Dag Balavoine er skrevet av Hege Tegler og stod i Tidsskriftet "Flere glade Barn", som er et organ for Handikappede Barns Foreldreforening, nr. 1/2009.

«Glade barn til glade ungdommer, som grunnlag for glade voksne!»

Dag Balavoine er daglig leder på Vallersund Gård på Fosen i Sør-Trøndelag. Framskolen er et toårig lærested for unge voksne utviklingshemmede som befinner seg mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv. - Overgangen fra et liv i familie og skole til et liv som voksen. I dette nummeret av Flere Glade Barn går vi tett på Dag Balavoine.

- Hvor gammel er du?

- 51 år.

- Hva er det beste med jobben din?

- Muligheten til være med å utvikle et best mulig tilbud til de mennesker med utviklingshemming som bor på Vallersund Gård, og se at folk trives og utvikler seg. Både de unge som går på Framskolen og de voksne som bor og arbeider her.

- Hva er det vanskeligste?

- Det vanskeligste er å se at det er så mye som kan gjøre tilbudet enda bedre, men de sosiale og økonomiske ressursene strekker ikke til. Jeg synes også det er vanskelig å se at elevene ofte trenger lenger tid med undervisning enn det de har til rådighet.

- Må man være litt "spesiell" for å ha jobben din?

- En slags ideologi. Spesiell er jeg kanskje blitt etter å ha bodd og arbeidet sammen med spesielle mennesker i 30 år. Men nei, heldigvis er det ingen ideologi som bestemmer hvordan jeg og vi skal gjøre saker og ting. De som arbeider her er både unge ufaglærte og mennesker med høy kompetanse enten innen omsorg eller som faglært håndverker. Det nærmeste til en ideologi kan kanskje være grunnholdningen til elevene; Å få øye på de ressursene som den enkelte elev vil utvikle videre. De har alle noe å bidra med. Det er vår oppgave å hjelpe det fram. Men denne grunnholdning er vel ikke ukjent for enhver lærer, tenker nå jeg.

Dag Balavoine. Foto: Borgny Berglund.

- I disse dager er det jo en sterk debatt rundt inkludering og integrering i skolen, hvor stiller du deg i denne debatten?

- Jeg mener at de elevene som kan profitere på å være integrert i småskoleklassene skal kunne være det. De elevene som blir opplevd og opplever seg som sinkene i klassen og som krever mye fokus av læreren, bør få god oppfølging sammen med likesinnede elever. I videregående er det riktig for alle ungdommer å være opptatt av å finne ut hvem de selv er, både intellektuelt, faglig og ikke minst sosialt. Denne naturlige og nødvendige utviklingen fører ofte til et hardere sosialt klima i klassene der de svakeste ikke lenger klarer å følge med. Ofte vil de bli ensomme og utilpass, endog mobbet og trakassert av de andre elevene i klassen. Da ville det vært godt og riktig for de som har det slik, at de fikk komme til et klassemiljø der de kan være sammen med andre som de kan måle seg med i den vanskelige og ofte traumatiske ungdomstiden, slik at de også har en god mulighet til å finne seg selv sosialt intellektuelt og faglig.

- Hvilken pedagogikk bygges FRAMskolen opp rundt?

- Skolen orienterer seg i en steiner pedagogisk retning, men det går for langt å si at vi er en steinerskole. Vi har utviklet Framskolen ut av mange års erfaring med unge og voksne med omsorgsbehov, det er det viktigste.

- Hvor viktig kan et opphold hos dere være på veien mot et selvstendig liv?

- Hos alle mennesker er ungdomstiden vesentlig på veien mot et selv-

stendig liv. Alle er vi mer eller mindre selvstendige og alle er vi til syvende og sist avhengige av hverandre. Jeg tror ikke det er riktig å vurdere om et liv er godt ut fra hvor selvstendig et menneske er. På Framskolen forsøker vi å veilede de unge voksne utviklingshemmede gjennom de første skrittene fra livet hjemme med hos sin familie og skole til et liv som voksen. I de to årene som eleven har til rådighet på Framskolen får den enkelte elev mulighet til å bli kjent med sine ressurser og begrensninger i forhold til seg selv og andre. Flere som kommer er bare vant til å kommunisere med omsorgspersonene og har ikke utviklet evnen til å kommunisere med sine jevnbyrdige elever. Dette får de rikelige muligheter til å gjøre på Framskolen. I forhold til sin mulige framtidige boform får de grunnleggende kunnskap og ferdigheter.

– *Hvor ser dere at de største utfordringene ligger i deres arbeid?*

– Det er klart at den enkelte elev gir oss utfordringer, men vi forholder oss også til foreldre og det hjelpeapparat.

Eleven som flytter hjemmefra til Framskolen vil ikke flytte hjem igjen etter skoleslutt, men i en egen voksen bosituasjon. Dermed blir vi formidlere mellom foreldre og det offentlige hjelpeapparatet. Vi har da jevnlig ansvarsgruppemøter der dette arbeides med. I tillegg kommer støtte til elevenes foreldre i å utvikle en voksenrelasjon til sine barn. Til slutt men ikke minst er det en utfordring å utvikle skolen slik at flere kan få tilbudet i framtiden.

– *Hvilken utvikling har du sett på samfunnet den tiden du har jobbet med dette?*

– Jeg har arbeidet med mennesker med utviklingshemming siden 1979. Jeg har opplevd sentralinstitusjoner flere steder i Norge. Med HVPU reformen ble det satt inn store ressurser på å gi mennesker med utviklingshemming gode boforhold. (I enhver lille kommune kan man raskt finne ut hvor omsorgsboligene er, hvor er det blitt av integreringsideene?) I dag er mennesker med utviklingshemming profesjonelle brukere. Altså brukere av tjenester som er ytet i offentlig regi.

Arbeidsplasser i kommunen. Ja, det er vel og bra. Men mennesker med utviklingshemming er mennesker som også kan yte noe. Om det er sosialt, kunstnerisk eller praktisk. Jeg mener at utfordringen som omsorgsarbeidere i framtiden har, blir å skape gode arenaer der mennesker med utviklingshemming kan være aktive for andre, for verden og for seg selv.

– *Hvis du fikk et ønske... Hva ville det vært?*

– At barn og unge med utviklingshemming i Norge skulle kunne få like vilkår til å utvikle sine ressurser som andre barn. Når de er ferdig med videregående skole er det i dag få som også er ferdig med skolegangen. Unge med utviklingshemming har fortsatt et stort pedagogisk utviklingspotensial. Hvis de blir sittende i en for så vidt perfekt ytre voksen livssituasjon med egen leilighet og kjøleskapet fylt, men uten aktiviteter og utfordringer, kan en for tidlig aldringsprosess sette inn. De fortjener å få tid og ressurser til å utvikle seg gjennom ungdomsårene.

Vilnis Neimanis

Vilnis Neimanis er godt kjent for alle som har vært tilknyttet eller vært på besøk i landsbyen Rozkalni i Latvia. Stedet er sterkt tilknyttet Vidaråsen, og den norske Camphill stiftelsen har støttet Rozkalni helt fra begynnelsen. Landsbyliv traff Vilnis på Solborg i januar, og tok anledningen til å bli litt kjent med ham.

Tekst og foto JAN BANG

Vilnis vokste opp i den lille latviske kystbyen Ventspils, hans familie bodde i boligblokk og han gikk på vanlig skole. Hans far var en overbevist kommunist, med en glødende entusiasme og en sterk tro på at kommunismen ville lede til en slutt på all krig. Vilnis studerte som ingeniør i trebearbeidelse, noe som tok ham fem år, og han ledet etterpå et sagbruk og et snekkerverksted på en kollektiv gård. I løpet av denne tiden brøt de kommunistiske idealer sammen, og han tok opp åndelige spørsmål, og følte seg mest som en dissident. Han opplevde det som en frigjøring når Sovjet brøt opp i slutten av 1980-årene.

Da bodde han allerede på gården Rozkalni med et mål om å gjøre noe for barn som trengte hjelp. Tankene kretset om en skole, et teater, noen kurs, men han lurte på om det fantes andre muligheter. Det var i denne tiden at han og hans kone Inga deltok i et kurs om Waldorf skoler gitt av et amerikansk ektepar, med stor vekt på barnets utvikling i 7 års perioder. Det fenget dem og Steinerskoleverdenen åpnet seg for dem. Det utviklet seg en gruppe på fem mennesker som hadde ønske om å starte en skole. Grunnen til at de reiste til Norge i august 1994

var Ingas ønske om å studere eurytmi. Vidaråsen var til å begynne med bare en arbeidsplass for Vilnis og et sted hvor han kunne ta seg av barna mens Inga studerte i den norske eurytmi høyskole. Han hadde allerede bygget opp en stor tillit til antroposofien, så alt han opplevde i landsbyen ga ham ny styrke. Han fant at det ikke var nok med bare en skole, hans ambisjoner å være lærer ble erstattet av en annen prioritet. Målet ble å stifte et lit samfunn, et fellesskap, en alternativ måte å leve livet på.

Sommeren 1999 flyttet de tilbake til Rozkalni med tegninger for et nytt hus fra Rolf Jakobsen, og med Brobyggerskolen som en støttespiller. I de første årene var det en rask utvikling, basert på å realisere håp og drømmer. Senere fant de at det er bedre å vente med tålmodighet enn å ha for store forventninger, men det antroposofiske arbeidet har stått sterkt i det siste.

Vilnis har fortsatt flere ideer og retninger for å utvikle Rozkalni, og er åpen for nye, entusiastiske medarbeidere.

Hva skjer?

Sommeren 1999 satt Vilnis og undertegnede på Selma Lagerløf Hus. Snakken var om hvordan vi skulle fortsette vårt "vennskap" nå da Vilnis og Inga skulle reise tilbake til Latvia etter 5 år på Vidaråsen.

Tekst og foto JØRGEN ULVUND

Vilnis var min "venn" eller mentor de første måneder etter at jeg kom til Vidaråsen vinteren 98. Vi var ikke helt sikre på hvordan vi skulle holde kontakten, men intensjonene var gode. Og så reiste de.

Senere ringte vi sammen et par ganger og etter hvert formet ideen seg, at jeg skulle arrangere en dugnadsreise til Rozkalni. Da formålet var klart, å skaffe ved fra Rozkalni egen skog, støttet Camphill-østfond prosjektet og så reiste vi.

Det var Rune Langnes, Tor Arne Lindkjølen, Lise Enger, Bjørn Sollid og meg selv Jørgen Ulvund. Og det var begynnelsen. Det visste vi ikke den gang, men nå har vi akkurat hatt 10 års jubileum. 10 ganger har vi reist over Østersjøen med mellom 6 og 8 dugnadsarbeidere. Til sammen har vi vært i Rozkalni mer enn 3 måneder. Noen av oss besøkte også Rozkalni til andre tider. Styremøter, husmorvikar, sommerhjelp og sommerferie og festivaler med andre landsbyboere. Ferietur med en bussfull fra Vestfold. Til sammen har noen av oss jobbet, spist, sovet og lengtet hjem i Rozkalni i 6 måneder av våre liv.

Så, denne mentorordning utviklet seg til et skjebnemøte. Ikke bare med skiftende ansikter i Rozkalni, men også med en kultur som var oss fullstendig fremmed. Den Latviske! Og gjennom den latviske kultur også et møte med både Sovjetunionen og Russland. Og på denne måte få lov til å følge den latviske nasjons utvikling har vært en stor og gledelig erfaring. Som stort sett har kommet til uttrykk i de menneskemøter som har preget oss gjennom årene. De første årene var "alle" sure. I Valmiera, i Riga, på kafeen, hos bokhandleren. Ja, de så deg ikke når du kom inn i

butikken. Du var luft. Alt var skittent (dugnadsreisen var på vinterstid), bilene var gamle og produsert steder vi aldri hadde hørt om. Men etter hvert åpnet menneske seg og ble glade. De unge smilte til hverandre når de gikk på gaten. Noen lo på kafeen, og i skobutikken snakket de engelsk og var meget hjelpsomme. Det var en utrolig varmende opplevelse å bli med på denne forandringens tid!

I alle år var vi forskånet for alvorlige ulykker. Plasteret var framme av og til og en enkel vond fot etter et tre som gikk sine egne veier. Men alle kom vi hele hjem. Vi jobbet hardt. Og vi etterlot oss alltid en svær haug med ved når vi endelig reiste hjem. Vi lukket helt pyton og elsket følelsen av renhet etter 1 times badstue. Vi feiret karneval mange ganger, sang i bursdager (eller navnedager) og ble kjent med mange nye ansikter. Selv om vi ikke snakket språket utviklet det seg sterke følelser mellom oss alle. De siste 3 årene inkluderte vi Svetlana i vårt program.

Men i år var det noe som var annerledes! En ny gruppe. Ikke bare folk fra Vidaråsen, men 5 deltakere fra Grobunn på Hedmarken. Og rødbussen ble hjemme for første gang. Det var som vanlig snø og iskaldt da vi dro. Som vanlig stoppet vi i Järna og hilste på kjentfolk. Som vanlig var det ikke så mange som syns det var spennende med en Tallinn tur på en

kald mandagskveld i januar. Men vi koste oss og gledet oss som vanlig til nye opplevelser med blanke ark for de neste to uker. Og alt var som vanlig da vi kom fram til Tallinn. Og til Pahkla. Og til Rozkalni. Og til Riga. Både det store marked og operaen var som de pleier. Vi så Tryllefløyten. Med nydelig sang og kjempekjedelig scenografi. Selv Papageno var grå og kjedelig. Og da var det vi la merke til, at Operaen var ikke var full, som den pleier. Og da vi etterpå gikk tur i byen var det ikke så mange mennesker i butikkene, noen var der, men ikke så mange som vanlig. Og trafikken ut av Riga har de siste ti årene utviklet seg til et mareritt. Men denne gang gikk det glatt, selv med et svært veiarbeid midt i byen. Og der vi spiste på veien hjem var vi nesten de eneste gjestene. Rare greier.

Men vi jobbet som vi hadde planlagt og reiste etter karneval og mange klemmer videre til Russland. Og da begynte vi å lure. Vi kom oss over grensen på 1-2-3. Det er helt uvanlig. Det var feil i et visa i et av passene. Men det ordnet de opp i på 2 minutter. Jøss! Turen inn til St. Petersburg gikk fint selv om det var kaldt med masse snø og is. Oppholdet var det ikke noe å klage på. Men da vi så reiste ut av Russland, på E18 mot Helsinki, begynte vi å lure igjen? Kjørte vi på feil vei. Hadde vi kjørt oss vill. Det var ingen trafikk. Vi kjørt nesten hele veien alene.

Og så på grensen fikk vi forklaringen. Vi kom alene til grenseovergangen. Ingen biler foran og ingen bak. Der hvor det selv på en kald dag i februar pleier å være timevis med kø. Men etter 20 minutter var vi Finland! Og der, på transittområdet, hvor lastebilene vanligvis står opp på hverandre for å fortolle sine varer var det bare 8-10 som ventet. Og videre inn i Finland hvor det i hvert fall siden 2003 har vært minst 10 kilometer med lastebil kø, var det ikke en som sto og ventet. Plutselig skjønte jeg at det var finanskrisens ansikt vi så. Og nå skjønte vi hvorfor det ikke var fullt i operaen, hvorfor butikkene i Riga og St. Petersburg var nesten tomme. Og at det ikke var noen biler på veien fra Vyborg til den finske grensen.

Noen få mennesker i Landsbystiftelsen har de siste årene jobbet med å skape et nytt ansvars og bevissthetssorgan, det som til slutt ble til Camphill Northern Region Association (CNRA). Dette arbeid viser seg nå å være betydelig mere visjonært enn man forestillet seg den gang man begynte. Hvis krisen virkelig kommer til å ramme hele verdensøkonomien, da får Camphill "Northern Region" svært mye å tenke på. Det blir da ikke bare et spørsmål om å fordele innsamlede midler mellom de tre steder i øst, men også å bestemme om Camphill initiativene skal fortsette i det hele tatt. Dette vil nemlig kreve ganske store økonomiske ressurser (les ofre). Ikke fordi det er noen stor krise akkurat nå (selv om alle stedene sliter med hver sine problemer), men det kan ikke ta lang tid før de markedskrefter som påvirker det ytre samfunn viser sig i de økonomiske bevilgninger som kommer fra de tre lands sosialdepartementer. Og vi vil kanskje igjen få oppleve at de svakeste i et samfunn fortsatt er de som merker kriser først.

Norge er et rikt land med en meget liten økonomi og med relativt svære oljereserver, så vi skal nok greie oss. Og Camphill med sin lange historie og relativt velfunderte økonomi greier seg sikkert også i mange år enda. Men jeg er bekymret for at Landsbystiftelsen i sin iver etter å rydde opp internt ikke greier å ha nok bevissthet om det avhengighetsforhold disse tre steder føler til Camphill-stedene i

Norge. Dermed er det fare for at en ganske stor gruppe mennesker ikke får den oppmerksomheten som skal til for at disse tre steder kan overleve. Vi har allerede ikke fått til å hjelpe Pahkla ut av store sosiale problemer, noe som har ødelagt veldig mye flott arbeid og skremt bort stort sett alt som finns av medarbeidere. Svetlana sliter nå med problemer mellom Stiftelse, foreldre og måten man har håndtert intern kontroll på. Noe som i tillegg til den økonomiske tsunami, som kanskje lurer rundt hjørnet, kan gjøre at Svetlana får det meget vanskelig i årene som kommer. Rozkalni er inne i en forholdsvis stabil periode, men det latviske samfunnet er hardt rammet av finanskrisen allerede. Ingen kan spå om hvordan det går!

Først og fremst trenger disse tre steder besøk av mennesker med Camphill bakgrunn. Ikke for å belære eller justere, men for å bli kjent med og bli venner med de mennesker som bor der. Camphill Norge trenger å engasjere seg på nytt i disse tre land. Og man bør etter min mening se alvorlig på muligheten for å øke den økonomiske støtten i de kommende år. Velvitende, at det ikke er mulig uten store ofre fra de som bor i Camphill i dag. Det vil heller ikke la seg gjøre om man forsetter å ansette

medarbeidere i stillinger som før var ivaretatt av mennesker med et avklart forhold til hva et Camphill fellesskap er. Når store økonomiske midler går til å lønne medarbeidere som kommer på jobb "utefra" vil det ikke være mulig å fortsette gavestrømmen mot øst. Ikke minst fordi disse ansatte medarbeidere har et helt klart regelverk som støtter, at deres ansettelse ikke er noe som opphører bare fordi krisen krasser. Rent juridisk har de vel større rettigheter enn de som lever og arbeider i Camphill i dag.

Gleden over å ha feiret 10 års jubileum med ved dugnad for Rozkalni sitter fortsatt dypt i oss som var med på denne turen. Ikke minst er vi taknemmelige over velviljen blant medarbeiderne på Vidaråsen som har gjort denne dugnadsreisen mulig. Samtidig er jeg bekymret for Camphills fortsatte interesse for Øst. Det er ikke nok med et samarbeidssorgan som The Northern Region. Denne impulsen må være tuftet på en allmenn interesse blant de mange som fortsatt bor i Camphill.

Igjen, takk for mange store opplevelser. For viktige skjebnemøter. For mange nye venner.

Norden et område uten genmodifiserte produkter?

Nordisk råd har på sin sesjon i Helsingfors onsdag 29. oktober 2008 oppfordret til GMO-frie soner i Norden. De ber regjeringene i de Nordiske landene om å utrede mulighetene for å skjerpe rådende normer og regelverk for GMO-produkter. Det ville være fint, om Norden kunne slutte seg til Østerrike og Hellas som allerede har besluttet å innføre GMO-frie soner.

Produkter som i dag inneholder GMO må merkes. Men det er også et ønske om å få til merking av mat som egg, kjøtt og melk fra dyr som har spist GMO-fôr.

Dette vil kunne gi økologisk produksjon en konkurransefordel, hvis man kan få til GMO-frie områder – helst hele Norden – og få til en ut-

Foto: Borgny Berglund.

videt merking av GMO-produkter som kjøtt fra dyr som har spist GMO-fôr.

Jeg håper at Oikos aktivt vil bidra til å støtte et slikt initiativ og ta dette spørsmål videre i sine organer samt informere om dette gjennom Jordvett.

Ole Vestergaard
Ranheim januar 2009

Bygge-Reise-Oppleve: BRO

Ideen til et økologisk brobyggerarbeid mellom Norge og Russland/ Baltikum kom på slutten av 90-tallet. Det var Lars Henrik Nesheim fra Vidaråsen og arkitekt Rolf Jacobsen fra Tjøme som begynte å reise med grupper over til den nyetablerte landsbyen for psykisk utviklingshemmede, Svetlana, øst for St. Petersburg og Rozkalni i Latvia for å sette opp gode hus i naturlig materiale fra området.

Tekst ASTRID BJØNNES

Flere unge mennesker fikk på denne måten innblikk i halm- og leirebygging, og de nye landsbyene fikk sine hus. Etter hvert ble det behov for å formalisere arbeidet, og våren 2007 ble stiftelsen BRO registrert. Nå i sommer fikk stiftelsen innvilget 700.000 kr fra Utenriksdepartementet som viser at arbeidet blir anerkjent av våre politiske myndigheter.

Arbeidet er organisert med tre byggeturer i året, i mai, juli og september/oktober. Da kan folk melde seg på for å gjøre en innsats i 10-14 dagers tid. Det er noen skoler som Steinerskolen i Vestfold og Fyresdal og landbruskskolen i Aurland som har sendt både elever, lærere og foreldre flere ganger, men ellers kan hvem som helst melde seg på. Da får man lære å bygge i halm og leire, man får innblikk i situasjonen på landsbygda i Russland og man får en reise man sent glemmer.

I de siste 2-3 årene har prosjektet vært å sette opp et gjestehus og en banja (badehus og sauna) i landsbyen Rysjkovo øst for St. Petersburg. Der bor Katja og Boris som bygger opp en leirskole. Klasser fra hele Russland kommer dit for å arbeide med jorda, lære håndverk og ha undervisning i økologi, astronomi og andre tema knyttet til naturen. Barn fra storbyene har ofte aldri vært på landet og får på denne måten en mulighet til å komme nærmere naturen. Katja har en stor urte- og grønnsakshage, Boris er en ihuga håndverker og underviser gjerne i både sløyd, metall og smie, og rett over elven ligger Svetlana landsbyen der det er mange slags dyr.

Fra Norge har det vært mer enn et hundretalls mennesker med på å sette opp de to husene som i høst blir helt ferdige for bruk. Det er ungdommer fra Nøtterøy og Tjøme, Telemark og Bergen, og det er nevnyttige folk fra hele landet som har lagt inn et stort arbeid for å få opp disse husene som skal gjøre det langt mer komfortabelt å bo på leirskolen. Både de hygieniske forholdene og soveplassene blir nå langt lettere å leve med for dem som kommer til Rysjkovo.

Astrid Bjønnes. Arkivfoto.

En reise til landsbygda i Russland

Dette var en interessant reise med mye arbeid, mye moro og mange sterke inntrykk. Det var en smakebit på landsbygda i Russland.

Tekst NICOLA GRAWERT LUND

Det er ikke bare for kroppen det er godt å arbeide på et sted som dette. Det kjennes også på innsiden. Jeg fikk en slags følelse av skyld selv om jeg som uvitende ungdom har liten skyld i det russiske samfunnet. Men denne skyldfølelsen er bra for oss som ikke lever i det enorme landet. Vi trenger å vite noe om dette.

Det å gjøre noe som virkelig trengs gir mye større motivasjon enn å bli betalt i penger. Her vi arbeidet hjalp vi ikke bare de to sterkeste menneskene

jeg har møtt – Boris og Katja; nei, vi hjelper hele landsbysamfunnet ved å vise dem hvordan de kan og burde bygge ved hjelp av ressursene som finnes i nærområdet.

Stedet skal brukes til å vise byfolk hvordan det er å leve på landsbygda, få skitt under neglene og svette av fysisk arbeid.

At Boris og Katja klarer å drive på med prosjektet er utrolig godt gjort. De fleste ville gitt opp for lenge siden. Det går nemlig ikke så fort på et sted som dette, og det er det mange grunner til: for eksempel er det slik at BRO bare kommer tre ganger i året for kortere opphold. Dessuten er det lite av både penger og arbeidskraft.

Denne turen passet perfekt for oss elever fra Steinerskolen i Vestfold, for vi skulle på håndverkspraksis. Vi lærte hvordan man skal mure med murstein, isolere, blande diverse typer murpuss, alt på økologisk vis. Vi la murpussen på veggene, brukte alle slags verktøy, la tregulv, satte inn vinduer, lagde mat, lærte å holde god orden på arbeidsplassen og hadde det strålende sosialt.

En dag snakket Boris med noen ungdommer fra landsbygda, og det ble planlagt en fotballkamp.

Vi fra BRO var en god blanding av folk mellom 16 og 40 år, og ikke særlig godt forberedt. Men russerne var godt pansret med både fotballsko, drakt og leggskinn. De tok nok dette mer seriøst enn oss, og derfor var det en glede for alle på banen (og alle tilskuerne) at de russiske ungdommene til slutt vant kampen.

Nicola Grawert Lund. Foto: Astrid Bjønnes.

En meningsfull og aktiv ferie

BRO er en ideell stiftelse som vil utvikle et miljøsamarbeid mellom Norge og Russland/Øst-Europa. BRO arbeider for å fremme bærekraftige byggemetoder og bruk av fornybare energikilder (bl.a.) gjennom konkrete byggeprosjekter.

BRO samarbeider med skoleprosjektet Ryskovo om å bygge opp et skoleanlegg/kurssted hvor en tilbyr byggereiser for ungdom/studenter og andre interesserte fra Norge og Norden med praktisk rettet undervisning i bærekraftige byggemetoder.

Dette danner en modell for et mangesidig samarbeid som innbefatter et støttearbeid, et spesielt undervisningstilbud, miljøsamarbeid, kunnskapsoverføring og utveksling samt kulturell utveksling.

Foto: Rolf Jacobsen.

BRO finansieres gjennom støtte fra DU og forskjellige sponsor- og gavemidler. Cultura Bank er vår samarbeidspartner innen økonomi og organisering.

Ta kontakt med BRO i Russland, du kan finne mer informasjon på

www.naturligbyggeri.no

Nordisk allkunstverk – Peer Gynt Sommermøte 2009

«Hva er det å være seg selv, i grunnen?»

Spørsmål er lagt i munnen på Peer Gynt på forskjellige vis gjennom Henrik Ibsens skuespill. Spørsmålet er vel også noe som vi alle kan stille oss. Spørsmålet føder andre spørsmål. Hvem er jeg? Hvordan kan jeg være meg selv? Hva er det jeg vil med livet mitt? osv. Vi har mye å hente fra Henrik Ibsens mest berømte teaterstykke, og vi blir nok aldri ferdig med å trekke ny visdom ut av det, bare vi graver dypt nok.

I sommer inviterer Nordisk allkunstverk folk fra hele Nord Europa til en festival på Gålå i Gudbrandsdalen. Forskjellige teatergrupper fra forskjellige steder har øvet på forhånd og etter 4 dagers fellesøvelser skal vi får vi se hvordan en teatergruppe fra Trondheim, Gudbrandsdalen, Østlandet, Vidaråsen, Bergen, Danmark, Skottland, Russland, Sverige og Finland spiller Peer Gynt. Malte Winje har komponert fin ny musikk til spillet.

På www.nordisk.allkunstverk.com kan man se bilder fra Gålå, de som vil kan høre på og lære seg fellesangene og evt. laste ned musikken og notene.

Vi håper at flere hundre mennesker vil ta del i festivalen. I tillegg til øving av skuespill blir det mulighet til å ta del i forskjellige kurs og fritidsaktiviteter som; dans, musikk og sang, sirkus og klovneri, ansiktsmaling, kanopadling og aktiviteter i den flotte fjellnaturen. Det blir mye gøy og moro.

Noen som kommer har hemninger andre ikke, noen vil komme for å ha en spesiell ferieuke sammen med andre, noen vil bare være opptatt av skuespillet og musikken, noen vil ta kurs og andre igjen vil være med på mest mulig, men alle skal hygge seg sammen ved fellesmåltidene og fellesarrangementer hver morgen og kveld.

Sommerfestivalen er en fortsettelse av midtsommermøtene som fant sted i Järna annenhver sommer siden 2003. Disse møtene var et resultat av

et bredere samarbeid mellom de helsepedagogiske virksomheter i Nordisk Forbund for Helsepedagogikk og Sosialterapi. Peer Gynt sommermøte 2009, på Gålå i august er kommet i gang etter en rekke møter mellom norske, danske og svenske representanter. Festivalen håper denne gang å rekke langt utover det etablerte antroposofiske miljø.

For at vi skal få til en vellykket festival, er vi avhengig av at det kommer mange mennesker. Derfor inviterer vi så mange som mulig og på så mange måter vi kan. Redaksjonen i Landsbyliv oppfordrer sine lesere å være med på festivalen og også å være våre PR-folk der dere bor og arbeider. Dere finner både annonse og påmeldingsblankett her i bladet. Vi ønsker virkelig at det skal bli så mange som mulig. Hjelp oss å skape en stor og vellykket festival. Det er plass til mange mennesker i den fine fjellnaturen. Kom å bli med! *Red.*

Fortsetter på side 20

Henrik Ibsen: Individets dramatiker

Forfatteren, journalisten og foredragsholderen, Peter Normann Waage holdt et foredrag i Ibsenmuseet, den 25. januar i år. Her bringer Landsbyliv et utdrag fra foredraget; "Henrik Ibsen: Individets dramatiker". Til inspirasjon for alle dere som i løpet av våren og sommeren skal arbeide med Ibsens Peer Gynt i forbindelse med Nordisk Allkunstverk Peer Gynt sommermøte 2009.

Tekst PETER NORMANN WAAGE

Peer Gynt fra 1867 er det av Ibsens dramaer som mest åpenlyst handler om individets problem. Spørsmålet: Hva er det å være et individ? Hva er et individ? lyder i Ibsens munn: Hva vil det si å være seg selv? Det er jo hva Peer konfronteres med - og mener at han er.

Svaret er avgjørende både for Peer selv og for Ibsens forståelse av individet. Den som ikke er seg selv, blir hentet av knappestøperen for å smeltes om, sammen med andre som heller ikke har levd opp til seg selv:

«Mester, ser du, er sparsom han,» forklarer knappestøperen, «og derfor blir han en holden mann. Han slenger ikke vekk som rent udugelig, hva der som råstoff kan blive brukelig. Du var nu etlet til en blinkende knapp på verdensvesten; men hempen glapp; og derfor skal du i vrakgodskassen, for, som det heter, å gå over i massen.»

«Såsom og eftersom ånden er i en, han man jo alltid metallverdien»

Ånden gir nok en viss verdi, men ikke mer enn den metallet gir en mynt. Den virkelige verdien gir jeg meg selv - hvis jeg makter å være meg selv.

Det lover Peer Knappstøperen å bringe både vitner og attester på.

Under sin jakt etter vitner som kan bekrefte at han har vært seg selv - i seg selv en uhyre ironisk beskjefthet - treffer Peer først Dovregubben. Han må jo være et troverdighetsvitne fremfor noen. Av ham hadde jo Peer lært at han skulle være seg selv nok.

Dennis Storhøi som Peer. Fra «Peer Gynt ved Gålåvatnet». Foto: Lars Erik Skrefsrud.

Men, som Dovregubben viser ham: Peer overså bare ett: Det var Dovregubben som var seg selv ved å være seg selv nok, ikke Peer. Dette «nok» er hva som skiller menneskenes og trollenes flokk.

Peer haster videre, men snart står Knappstøperen foran ham igjen. Peer har hverken vitner eller attester. I stedet har møtet med Dovregubben fått ham til å undres: Hva er det «å være seg selv», i grunnen?

«Et underlig spørsmål,» bemerker Knappstøperen, «særlig i munnen på en mann der nylig...»

Men den som ikke spør, kan ikke få vite. Den som vet, ser ikke seg selv, det har Sokrates lært oss og Ibsen. Den som er sikker i sin sak, kommer hverken til seg selv eller saken. Nå spør Peer - og han vil ha svar:

«Å være seg selv, er: seg selv å døde,» røper Knappstøperen. «Dog, på deg er sakens den forklaring spilt; og derfor, la det kalles: Overalt å møte med Mesters mening og uthengsskilt.»

«Men,» spør Peer, «den som aldri å vite fikk, hva Mester har ment med ham?»

«Det skal han ane. Og i anelsens mangel, har fyren med hoven sin beste engel.»

Det er en fyr Peer nå treffer - i skikkelse av en prest med et fuglegarn: Den magre.

Han er ute for å fange en sjel som hele sitt liv har bannet på at han har vært seg selv. «Sogner den slags folk under Dem?» spør Peer. Åja, de kan nok det: Man kan være seg selv som negativ:

«Har nu en sjel seg fotografert i sitt levnets førsel av negativ vei så blir ikke platen derfor kasseret, man skikker den ganske simpelt til meg. Jeg tar den da for meg til fortsatt behandling; og ved passende midler skjer en forvandling. Jeg damper, jeg drypper, jeg brenner, jeg rensar, med svovl og med lignende ingredienser, til billedet kommer som platen skulle give, nemlig det der kalles det positive. Men har man, som De, visket halvt seg ut, så nytter hverken svovl eller kali-lut.»

Mannen med hoven vet ikke at han står overfor den sjelen han er på jakt etter: Peer Gynt. Han har bare tatt Peer på ordet og trodd det han har sagt om seg: at han har vært seg

selv. Men han vet at han samtidig har vært seg selv på vrangen.

Peer synes ikke noe om de fremtidsutsikter Den magre stiller frem for ham, og sender ham på jakt etter Peer, altså seg selv, til Kapplandet.

Men han var i alle fall blitt tatt alvorlig av Den magre - i det minste som rykte. Det er da noe. Vi nærmer oss Peer Gynt som han er.

Det vet han ikke selv. Tvert imot. Han ser bare sorg og død og tilintetgjørelse foran seg:

«Så usigelig fattig kan en sjel da gå tilbake til intet i det tåkete grå. Du deilige jord, vær ikke vred at jeg trampet ditt gress til ingen nytte. Du deilige sol, du har sløset med dine lysende stenk i en folketom hytte. Der satt ingen der inne å varme og stemme; eieren, sier de, var aldri hjemme.»

På hans grav vil det stå: «Her er ingen begravet».

«Jeg vet bare at jeg ikke vet,» hevdet Sokrates. Derfor spurte han, og brakte gjennom sine spørsmål selv-innsikt, og for det antikke menneskets vedkommende, til innsikt i ideenes verden. For jeg er ingen ting. Jeg er ingenting. Jeg er ingen.

Peer har allerede spurt, det vet vi. Nå følger han Sokrates en gang til, men med smerte og fortvilelse. Han trodde jo han var en ting, slik scenen med løken noe tidligere i dramaet viste: Han skrellet løkens slør, og fant bare fortid, konkrete hendelser og roller. Han fant ingen kjerne. Men det gjorde han, han så det bare ikke. Kjernen er løkens gropunkt. Det er usynlig. Det er ingenting.

«Å være seg selv, er seg selv å døde»: Bare da kan man bli var gropunktet.

«Jeg er ingen!» hadde Homer latt Odyssevs noen århundrer før Sokrates svare Kyklopen da han spurte etter navnet hans. Slik reddet han livet. Odyssevs blindet kyklopen, og da kyklopens artsfrender spurte hvem som ville drepe ham, svarte Kyklopen:

«Ingen vil drepe meg venner, med list og ikke med voldsferd. Jettene svarte ham da med vingede ord på hans tale: Ja, dersom ingen vil gjøre deg ondt i din enslige hule, må det vel være ulegelig sott som Zevs monne sende.»

Jeg'et er en bro mellom fortid og fremtid, mellom løkens slør, som er synlige, til dels stinkende ubehagelige, til dels nostalgisk forførende, og en fremtid som ennå ikke er og som derfor ikke er synlig.

Jeg'et er usynlig, som løkens gropunkt. Og Odyssevs, han er «ingen», også fordi han er denne bro, han er intensjonen. Han er den som vil hjem til sitt elskede Itaka og Penelopeia.

Peer vil ikke hjem, han ser seg ikke som bro mellom fortid og fremtid. Han har jo alltid vært seg selv. Men nå lider han under den smerten at han er ingen. Han begynner faktisk å bli seg selv - men på vrangen. Han ser ikke seg selv - ennå.

Da Odyssevs endelig når Itakas kyster, er den første som hjelper ham en svinegjeter ved navn Evmaios. I Homers mesterverk har alle de vesentlige skikkelsene sine egne epiteter eller et knippe av beslektede bestemmelser. De gjentas stort sett hver gang vedkommende trer inn i handlingen:

Odyssevs' sønn er «den klartenkte svenn Telemakos», gudinnen Atene er «den blåøyde Pallas Atene», Zevs er «den veldige skysamler Zevs», Odyssevs «den rådsnare helt» eller «den hårdføre helt». Da Odyssevs endelig når sitt elskede Itakas kyster, forkler han seg med Atenes hjelp som en fattig, lusete tigger og søker ly hos den nederste av de nederste, svinegjeteren Evmaios. Hans epitete er - du.

Ikke bare de andre i boken, men forfatteren selv kaller ham det, helt parallelt med hvordan de øvrige opp-tredende karakteriseres:

«Svarte da du, Evmaios, du svinenes ærlige gjeter: ...», bemerket forfatteren. Overalt hvor Evmaios opptrer, beskrives han på samme måte:

«Derpå tok du, Evmaios, du svinenes gjeter til orde: ...», «Svarte da du, Evmaios, du svinenes ærlige gjeter: ...», «Talte da du, Evmaios, du svinenes gjeter og svarte: ...»

Det første Odyssevs møter i hjemlandet er med andre ord et «Du».

Og som skulle Ibsen hatt Homers verk i tankene, toner også Peer Gynt ut med «Du» som svaret på spørsmålet «Hvordan kan jeg være meg selv?»

«God morgen, Peer Gynt!» hilser Knappestøperen siste gang de trefes, og minner Peer om at han har lovet å skaffe til veie et synderegister som skal vise at han har vært seg selv, om enn på vrangen. Det var like mislykket som å finne seg selv blant alle løkens svøv. Så hører han Solveig synge og føyser Knappestøperen bort:

«Pakk deg! Var skjeen så stor som en kiste, du kan tro den rommet ikke meg og min liste!»

Han tar mot til seg, går inn til kvinnen han svek i sin ungdom. Til sin skrekk blir han hilst med glede. Heller ikke denne synden var stor nok! Men kanskje Solveig vet svaret på knappestøperens spørsmål, hvis ikke er han fortaapt:

«Kan du si hvor Peer Gynt har været siden sist, med bestemmelsens merke på sin panne; været som han sprang i Guds tanke frem! Kan du si meg det? Hvis ikke må jeg hjem, gå under i de tåkete lande. Solveig (smiler): O, den gåten er lett. Peer Gynt: Så si hva du vet! Hvor var jeg, som meg selv, som den hele, den sanne? Hvor var jeg, med Guds stempel på min panne? Solveig: I min tro, i mitt håp og i min kjærlighet. Peer Gynt (stusser tilbake): Hva sier du -? Ti! Det er gjøglende ord. Til gutten der inne er selv du mor! Solveig: Det er jeg, ja; men hvem er hans fader? Det er han som for moderens bønn forlader.»

Også Peer blir først seg selv i møte med et du.

Bragden er Solveigs. Den er tilstrekkelig. Hun gjør knapt annet i Ibsens skuespill. Det tar alle hennes krefter. Å se en annen som et du er en evne som har like vanskelige vekstvilkår som det å være et selvstendig, fritt individ.

Det siste vitnet som Peer kan bringe knappestøperen, opphever det første, Dovregubben: Den som er seg selv nok, ser intet du.

Det er avgjørende for individet og dets videre eksistens at det makter å se den andre som likeverdig, som et «du». Det er ett av mange temaer i Peer Gynt - sammen med den motvil-lige modningen til et selvstendig individ jeg mener at Peer gjennomgår i løpet av siste akts siste sider.

*Ung fisker ved Stillehavet.
Foto: Borgny Berglund.*

den fortsatt er det. «Darwinismen» ble imidlertid også raskt absorbert av sosiologiske og antropologiske fag, som på 1800-tallet hadde et sterkt rasistisk preg. Hjernens form og størrelse ble betraktet som nøkkelen til å forstå Europas forrang, og adskillig energi hadde blitt brukt på å utrede forskjellene, både mellom raser, mellom kjønn og mellom sosiale klasser.

Ulikhetene fikk nå plutselig en logisk vitenskapelig forklaring. Det var naturlig utvalg som hadde gitt aristokratiet lederegenskaper og store hjerner, mens industriarbeiderne var tilpasset fysisk arbeid. Og europeere var selektert frem i hard konkurranse med andre folkeslag, som ble rangert deretter.

I denne diskursen fremsto Charles Darwin som påfallende servil, uten blick for de dramatiske sosiale implikasjonene av sin egen teori. At menneskeraser var et resultat av seleksjon ble tvert om poenget for hans neste store verk, *Menneskets opprinnelse*. Seleksjon virker alltid lokalt, og i likhet med andre arter splittes derfor også mennesket uvegerlig opp i lokale typer. Faktisk mente mange at menneskeheten besto av helt ulike arter. Ideer om noe universelt menneskelig ble tilsvarende svekket.

Noen tiår senere var det blitt en alminnelig oppfatning at konkurranse og kamp var vitaliserende sunnhets tegn, både mellom folkeslag og mellom sosiale grupper. Politikere, militære ledere og samfunnsaktører bekjente seg åpent til tanken om krig som historiens motor, en oppfatning som bidro sterkt til første verdenskrig. Rekker av bøker og artikler spredte ideer som snart skulle bli virkelighet. Den tyske antropologen Otto Ammon forklarte for eksempel sosiale klasser som resultat av naturlig utvalg, identifiserte «de som er utstøtt fra arbeiderklassen, og som tvinges til å leve som landstrykere og tiggere», og skrev at «vi utøver humanitet når vi fordriver disse ulykksalige, og lar dem forkomme mens de jages fra sted til sted, eller samler dem i anstalter, der de langsomt kan visne hen».

En sosial darwinisme

I 2009 er det 150 år siden Charles Darwin publiserte sin evolusjonsteori i *On the Origin of Species* (Artenes opprinnelse). Samtidig vil det også være 200 år siden han ble født. Landsbyliv markerer dette med kronikk av Markus Lindholm.

Tekst MARKUS LINDHOLM

Om Alfred Russel Wallace hadde sendt en artikkel til trykking litt raskere, kunne europeisk historie blitt en annen.

I år er det 150 år siden utgivelsen av vitenskapens

viktigste verk, *Om artenes opprinnelse* av Charles Darwin. Den rangeres blant historiens mest sentrale bøker, og hendelsen vil bli behørig markert over hele verden.

Men bokens skjebne ble beseglet i Sørøst-Asia året før, i et tilfældighetenes spill som skulle gi ringvirkninger til langt ut i det 20. århundre. I et skur på Molukkene lå en ung og ubemidlet naturforsker, Alfred Russel Wallace, matt etter uker med malaria, og grublet over hva som kunne være drivkraften i den utviklingen som åpenbart pågikk i naturen. Plutselig slo det ned i ham: Dyr føder for

mange unger til at alle kan leve opp. Det er ikke tilfeldig hvilke individer som overlever – de som er «best skikket» vil ha størst sjanser hele tiden. Wallace hadde oppdaget ideen om evolusjon ved «naturlig utvalg» – seleksjonsteorien.

Straks han kom til hektene skrev han en artikkel om sin store oppdagelse. Men hvor skulle han sende den? Tidligere artikler hadde han sendt direkte til redaksjonene. Men av grunner han aldri senere uttalte seg om, gjorde han denne gang noe helt annet: Han sendte manuskriptet til en velrenommert forsker i England, Charles Darwin, som han kjente flyktig, for å høre hans mening.

Darwin hadde arbeidet i det stille gjennom nesten tyve år med nøyaktig den samme ideen. Nå opplevde han alle forskeres mareritt: en annen hadde kommet ham i forkjøpet. Saken ble løst ved at Wallaces artikkel og en kort presentasjon av Darwins pågående arbeid ble offentliggjort samtidig i London. Historisk ble det likevel Darwin som fikk æren for oppdagelsen. Kanskje ikke så rart, i betraktning av hans voluminøse arbeid, som utkom halvannet år senere. Også Wallace fremhevet alltid senere Darwins forrang, og de to forble nære kolleger gjennom mange år.

Seleksjonsteorien ble så gradvis biologiens samlende paradigme, slik

Og i 1924 sitter en ukjent fantast i et landsens fengsel i Bayern og skriver: «Vår filosofi tror ikke på noen måte på rasenes likhet, men anerkjenner gjennom deres ulikheter også deres høyere og lavere verdi, og ser oss gjennom denne kunnskapen (...) tvunget til å støtte seieren til den sterkere og bedre, og til å kreve den dårligere og svakere underkastelse» (Mein Kampf).

Spørsmålet om noe kunne ha vært annerledes leder oss tilbake til skuret på Molukkene. Hva hadde skjedd om Alfred Russel Wallace hadde sendt sitt manuskript direkte til en redaksjon? Ville «wallacisme» ført til noe annet enn «darwinismen» gjorde?

Det kan faktisk tenkes, for Wallace hadde et helt annet kultursyn. Han hadde tilbrakt mer enn tolv år blant naturfolk, på egen hånd og uten noe nettverk. Han var dermed en av de meget få som hadde førstehåndserfaringer med dem hans kolleger bedrev sine vidløftige kraniestudier av. Hans syn var tilsvarende annerledes: «Jo mer jeg ser av usiviliserte folk, jo bedre tanker gjør jeg meg om menneskets natur i sin alminnelighet, og de vesentlige forskjellene mellom såkalte siviliserte og ville synes å forsvinne.»

Etter et lengre opphold blant Dayaker («hodejegere») på Borneo skrev han hjem til sjokkerte lesere at de i etisk henseende er europeeres likemenn, om ikke overmenn. Og i selvbiografien kommenterer han: «Gjennom nesten tolv år reiste og levde jeg stort sett bare blant usiviliserte eller fullstendig ville raser, og det overbeviste meg at de alle har gode kvaliteter, noen av dem i bemerkelsesverdig grad, og at de i alle menneskehetens vesentlige trekk er underfulle som vi selv.»

Oppfatningen preget ham også som forsker. Han innså raskt at naturlig utvalg umulig kunne forklare menneskets egenart, noe som ble et skisma mellom ham og Darwin. Årsaken mente Wallace først og fremst var vår evne til samarbeid og empati. Istedenfor at svake individer selekteres vekk, fordeler mennesker oppgavene alt etter personlig legning og

preferanser, og danner fellesskap, forankret i individuelt betinget samarbeid. Den fysiske svake kan hente frukter, mens den sterke går på jakt. Slik oppstår individbårne samfunn der den enkeltes utvikling erstatter seleksjonen. Wallace mente altså at mennesket er et samarbeidende, og ikke et krigersk vesen.

Det positive menneskesynet forsterket hans interesse for sosiale spørsmål. Han kjempet mot kvinneundertrykking, gjorde en betydelig innsats for en rettferdig fordeling av jord, og endte som engasjert sosialist. I motsetning til mange av sine samtidige, som gjennom rasismen tapte det allment menneskelige av syne, maktet Alfred Russel Wallace å gi en vitenskapelig bekreftelse på det fellesmenneskelige.

Opphavsretten til ideen om evolusjon ved naturlig utvalg ville trolig gitt Wallace større autoritet og tyngde i kampen mot den antihumanismen som vokste frem i grenselandet mellom rasisme, sosiologi og seleksjonstenkning. Mot en slik bakgrunn fremstår hans fatale avgjørelse på Molukkene for 150 år siden som et av Europas evige øyeblikk – usynlig for samtiden, men svanger av skjebne.

Markus Lindholm (PhD) er biolog og forsker. Han arbeider til daglig ved Norsk Institutt for Vannforskning og har sin doktorgrad fra Universitetet i Oslo.

Artikkelen var først publisert 13. juni 2008 i Morgensbladet.

Trymskvida – et aktuelt diktverk

I løpet av flere tidligere år har jeg vært invitert til å komme til Jøssåsen Landsby for å bidra med foredrag og kunstneriske innslag for alle interesserte.

Tekst JOSTEIN SÆTHER
Foto DAG BALAVOINE

Tidligere har vi arbeidet med temaer omkring naturvesener, gresk historie og skjebensammenhenger mellom flere liv – noe som vi med et gammelt indisk navn kaller karma. Med en kjernetrukk av medarbeidere har vi med hjelp av samtaler og meditative øvelser klart å opparbeide en rekke aspekter i forhold til konkrete livsmotiv i tidligere liv som henger sammen med nåtidens problematikk både på Jøssåsen og andre steder.

I tidsrommet 17-21. august hadde jeg muligheten til å være en heldig gjest på Jøssåsen igjen. Fra mandag kveld til torsdag middag i denne uken var det da igjen tid for landsbykonferanse med glade deltagere fra Jøssåsen, Kristoffertunet, Vallersund, Hogganvik og Solborg.

Foruten morgenkurs som jeg holdt, kunne folk øve seg i modellering, toving og musikk på formiddager og ettermiddager. Om morgenen tok vi for oss det gammelnordiske, norrøne diktverket Trymskvida. Vi leste og resiterte strofene og replikkene i dette interessante – og som det etter hvert viste seg – svært så aktuelle kvadet.

Fortsetter på side 24

Historien begynner med at guden Tor har oppdaget at hans kjære hammer er blitt stjålet. Han forteller dette til sin venn Loke, som drar til underjorden, kalt Jotunheimen, for å undersøke saken. Der blir det klart at jotnekongen Trym har stjålet og gjemt den. Vel hjemme igjen forteller Loke til en opprørt rådsforsamling i Midgard at Trym vil gi tilbake hammeren, hvis han får gifte seg med gudinnen Frøya. Siden Frøya avviser dette tilbudet, får den vise Heimdall idéen at Tor kan kle seg ut i kvinneklær og dra til Trym for å overliste ham. Med hjelp av Frøyas klær og smykker – blant annet det såkalte Brisngamenet – drar både Tor og Loke til Jotunheimen utkledd som brud og terne. Etter mye om og men overlister de Trym og hans ergjerrige søster og dermed så vinner de hammeren tilbake.

Vi arbeidet med dette temaet slik at vi først så på mange forskjellige slags hammere, klubber og slegger som hadde blitt samlet inn og tatt med fra husene og fra gården. Særlig

en liten hammer for metallsløyd og sølvsmiearbeid vakte alles beundring. Men også den kjempestore sleggen prøvde flere å løfte på. I vårt improviserte drama ble så en av hamrene senere utvalgt til å representere Tors hammer. Vi hadde også hentet frem vakre drakter, kjoler og parykker fra teatergarderoben og med vakre øredobber, halssmykker, armbånd og ringer – som deltagerne lånte ut fra sine private eiendeler – ble de som ville spille Tor og Odin påkledd, drapert og gjort pene. Til og med leppestift kom til bruk på de to mennene i kvinneklær som overvant sin blygsel – for det ble ledd og skrattet ganske mye under våre samtaler og øvelser.

Vi debatterte mye innimellom lesning og øving av de to og tretti

Jostein Sæther.
Foto: Dag Balavoine.

versene. Vi snakket lenge og vel om været, om lyn og torden, om naturkatastrofer, jordskjelv og om hva en tsunami er – og om forskjellige arbeidsforhold, om det å pynte seg, om det å kle seg ut, om det å lyve og å være sannferdig og om det å stjele eller å ha blitt bestjålet.

Mange interessante historier kom for dagen og aspekter på hvor smertelig og uforståelig det kan være å ha mistet en kjær ting, et smykke, en lommebok, en sykkel osv. Vi snakket også om hvor vanskelig det kunne være å få oppklart slike hendelser, selv om f. eks politiet var blitt innblandet. Tingene kunne forbli borte for alltid, eller noen hadde opplevd at selv andre voksne ikke var villige til å være med å finne ut hvem som kunne ligge bak ugjerningen. Noe av det mest vanskelige er det å bli beskyldt for å ha stjålet noe og så er det ikke sant i det hele tatt. Med slike diskusjoner om ting som alle hadde opplevd eller hørt snakk om f. eks. på nyhetene, kom vi frem til at det urgamle Trymskvida berører hendelser, følelser og dyder som angår oss alle ennå i dag.

Riktig tatt på fersk gjerning av sannheten selv ble vi den tredje og siste dagen, da det viste seg at de aller fleste smykkene – som hele tiden hadde ligget på et bord i et hjørne – var blitt stjålet i løpet av natten eller den forrige kvelden. Så ble vi konfrontert med vår egen umiddelbare virkelighet og med de følelser, smerter og formuleringer som direkte knyttet seg til kjensgjerningen av at smykkene "våre" var forsvunnet. Med det samme satte vi ned en kommisjon med ordstyrer og representanter fra noen av de direkte berørte. Da vi likevel måtte forsøke å avslutte vårt morgenkurs sammen med Tor, Loke, Frøya og de andre gudene i noenlunde sjelelig harmoni, måtte vi sette vår lit til at kommisjonen tok opp sitt arbeid senere. Det er mitt håp at vi med tiden får høre noe om deres undersøkelser og en forhåpentlig oppklaring av tyveriet i et senere nummer av dette tidsskrift.

**SUPER
PRAKTIKANTEN**

BEGYNNER MEMOARENE SINE.

Betraktninger etter et et års opphold
i en landsby.

s. 1 Forord: Hvem er jeg?
s. 3 1. Kapittel: Jeg finner landsbyen.
s. 14 2. Kapittel: Noen kommer, noen går.
s. 16 3. Kapittel: Landsbyen oppdager meg.
s. 21 4. Kapittel: Hvem sin idé var det?
s. 26 5. Kapittel: Fellesskap, fellesklær.
6. Kapittel:

ARBEIDS-
FORSLAG TIL TITELLEN:

VI
I
MEG

Den sosiale impulsen med vekt på selvforvaltning i steinerskoler og helsepedagogiske virksomheter

Vi bringer et utdrag av en artikkel skrevet av Hans Brodal, Helle Rosenvinge, Finn-Einar Kollstrøm.

I de siste 10 årene har vi arbeidet med mange steinerskoler i Skandinavia og også med flere barnehager og helsepedagogiske virksomheter med sosiale spørsmål. På bakgrunn av det kan vi gi noen glimt fra våre erfaringer og aktiviteter på dette området.

En problematikk som har øket med årene er at lærerkollegiet består av mennesker med vidt forskjellige erfaringer, noen med et dypt innblikk i antroposofi og steinerskolepedagogikk, mens andre har lite eller ingen kunnskaper her.

En annen problematikk som ofte kommer til uttrykk er ulike oppfatninger om hva selvforvaltning innebærer. For noen er det en selvsagt del av en steinerskole. Andre sier at: "Selvforvaltning har vi prøvd, – det fungerer ikke. Også steinerskoler trenger en rektor og økonomiske og administrative eksperter som kan lede skolene, slik at lærerne får konsentrere seg om pedagogikken."

Disse spørsmålsstillingene og motsetningene viser at den opprinnelige sosiale impulsen ikke lenger lever i bevisstheden. Det er et gap mellom idealene, kjerneverdiene og hverdagslivet. I mange tilfeller har ikke idealene eller den opprinnelige sosiale impulsen noe konkret innhold for medarbeidere på grasrotsplan.

Det finnes to tendenser som begge skaper uklarheter.

Den ene er at virksomheten fortsetter med en struktur og med arbeidsformer som under pionertiden var full av liv og kraft, men som ikke lenger kan møte tidens utfordringer og krav når skolen vokser og en ny generasjon kommer til. Denne formen får da en oppløsende virkning, skolen fremstår som kaotisk og utydelig. Ved å holde fast på noe som fungerte i pionerfasen, tror mange at de holder fast ved selvforvaltning.

Den andre tendensen er at man begynner å organisere virksomheten etter de normer som gjelder i samfunnet, spesielt innen offentlig virksomhet. Da får gjerne styret en overordnet rolle og lærerkollegiets medlemmer blir mer eller mindre "ansatte" som får "delegert" det pedagogiske ansvaret fra styret. Det fører til en oppdeling i arbeidsgiver og arbeidstaker. En del mener da at selvforvaltning innebærer at kollegiet har en sterk representasjon i styret, og får ta hånd om pedagogikken innenfor rammer fastsatt av styret.

Dette leder til en tilstivning og at skolens målsetning svinner bort. Ofte får man en blandning av de to tendensene.

Helt naturlig spør man seg: Er selvforvaltnings- og tregreningstanken relevant i vår tid? Det er jo 90 år siden den første steinerskolen ble grunnlagt!

Det er ikke vanskelig å se hvordan en tredje kraft ved siden av Staten og Næringslivet har tatt form i de senere årene. Den går under navnet Sivilsamfunnet, NGO's eller frivillige organisasjoner.

Felles for disse er at man søker en ny kultur ut fra mange ulike samfunnsoppgaver som f.eks. Leger uten grenser, Framtiden i våre hender, Miljøbevegelsen, Greenpeace, Bellona, Attac, Amnesty og Redd Barna. Alle disse initiativene kjenne-tegnes av at de vil stå frie fra så vel staten som næringslivet og innen sitt område vil de virke for fornyelse på grunnlag av en mellommenneskelig forståelse.

Steinerskolene og de ulike antroposofiske virksomhetene var kanskje blant de første som representerte denne tredje kraften på sine områder. Det var dette Rudolf Steiner mente med et fritt kulturliv.

Det er altså minst like aktuelt i dag som for 90 år siden. Dette innebærer også at man ikke kan arbeide etter gamle organisasjonsformer om man vil virke for en fornyelse.

Hans Brodal

Helle Rosenvinge

Finn-Einar Kollstrøm

Vi vil nå gå tilbake til selvforvaltningens prinsipper.

En skoles forvaltning må bli bygd på kollegiet – de aktive lærerne. De som har forbundet seg med skolens målsetning og sagt seg villig til å interessere seg for skolen som en helhet, sett fra pedagogenes ståsted. Disse pedagogene er kjernen i skolens forvaltning dvs. ledelsens i dens videste betydning. Det er i dette forum som ulike organer blir dannet og får mandat. I mange skoler kalles dette lærerorganet forvaltningen.

Det er ikke noe som tilsier at man ikke kan ha en hierarkisk organisasjon om man finner det formålstjenlig. Det viktige er at det er de aktive pedagogene som skaper organene og at de ikke blir iverksatt ovenfra.

Dette er et område som vi i SEA Quinta har lagt stor vekt på når vi har utviklet en rekke metoder og verktøy for å utvikle en selvforvaltende og dynamisk organisasjon. Et kjerne-spørsmål er her samarbeidet og ansvarsfordelingen mellom styret og forvaltningsorganet i kollegiet.

Fortsetter på side 26

Fra representantskapsmøte på Vidaråsen. Foto: Borgny Berglund.

Derfor ønsker vi å møte styret og kollegium sammen. Lovgivningen i våre land gir styret et ansvar som kan tolkes som overordnet, men vi har erfaring for å få styret og kollegium til å forstå og akseptere sine oppgaver i møtepunktet mellom selvforvaltningsimpulsen og samfunnets krav til kontroll.

Kort omtalt skal all policy, alle kollegiets holdninger, forankres i kollegiets forvaltningsorgan. Hva som skal være skolens særskilte profil eller

hvilke satsningsområder som skal gjelde, må forankres i dette organet. Likeledes hvilke mandater som tillitspersoner og arbeidsgrupper skal ha.

Styret skal kvalitetssikre det kollegiet kommer fram til. Er de økonomiske rammer realistiske? Er de skrevne mandatene tydelige nok? Er det noen sentrale områder som ikke er dekket av mandatene? Bryter den strukturen som kollegiet beskriver landets lover, ja, da må styret si ifra. Dette er kjernen i styrets

oppgave. Styret skal ikke skrive mandatene, men sende det som ikke holder mål tilbake til forvaltningsorganet i kollegiet for grundigere gjennomgang og bearbeidelse.

Dette er kvalitetssikring i beste forstand. På denne måten kan styret hjelpe til at bevisstheten i selvforvaltningen økes i kollegiet.

Selvforvaltning innebærer også at man er innstilt på å gå en utviklingsvei som individ og sammen med sine kollegaer.

Lærerutdannelsene reflekterer det som har vært tendensen blant flertallet av de steinerskoler som er grunnlagt i de 90 år som har gått: å forsøke å løse den pedagogiske oppgaven. Kanskje er det på tide at steinerskoler og lærerutdannelsene også løfter opp den andre målsetningen Rudolf Steiner ga: å løse den sosiale oppgaven. Her gjør vi Heins Zimmermanns ord til våre: Skolene har her fremdeles en pioneroppgave.

Vi ser vårt arbeide som en første begynnelse og vi vil gjøre hva vi maktet for at tregrenings- og selvforvaltningstanken får samme dignitet som den pedagogiske impulsen og at den pedagogiske og den sosiale impulsen går hånd i hånd.

Camphillbevegelsen i Amerika

Intervju med Coleman Lyles fra Lilipoh bladet oversatt av Jan Bang.

Coleman Lyles er president i det Nord Amerikanske Camphill Foundation og har arbeidet med Camphill i 23 år. Han bodde og arbeidet på Beaver Run fellesskapet for barn med spesielle behov fra 1974 til 1997. Da flyttet han med sin kone til California for å stifte et Camphill fellesskap i Santa Cruz. Han har hatt stilling som lærer, husansvarlig, bestyrer og direktør.

Camphillbevegelsen i Amerika har vokst og forandret seg dramatisk siden det første fellesskapet ble etablert i 1959. I dag består Camphill i Nord-Amerika av ti selvstendige småsam-

funn. Den Amerikanske bevegelsen feirer sitt 50-års jubileum i 2011.

Camphill fortsetter i dag med sitt enestående boligfellesskap der barn, ungdom og voksne med spesielle behov lever, lærer og arbeider. Deres sosiale og åndelige behov blir dekket gjennom en nær tilhørighet til jorden til medarbeidere og husansvarlige.

LILIPOH: Hvordan har Camphillstrukturen utviklet seg i Nord-Amerika?

C. LYLES: Mye har endret seg med Camphill. Men det er noen elementer som ikke forandrer seg. De sosiale ordninger som vi har skapt for å imøtekomme noen regelverk har utviklet seg. Før var ikke Camphill økonomisk velstående; det var en mye enklere organisme, og relativt

liten. I dag er den stor og sammen-satt. Det er tre store utfordringer; hvordan håndtere den kompleksiteten et stort sted innebærer; hvordan forvalte formue; hvordan styre størrelse.

For eksempel, da jeg først kom til Beaver Run i 1974, var det bare en søvnliten privatskole som nesten ikke var synlig. Vi var mer eller mindre uavhengig og kunne gjøre nærmest hva vi ville. Vi kunne organisere vår skoledag akkurat som vi hadde lyst. Hvem som helst kunne være lærer. Det var et paradys. Men vi hadde nesten ingen penger i lommen.

I dag er Beaver Run et stort kompleks av en skole med mye penger som strømmer inn for utdannelsen av

*De to øverste bildene til høyre er fra Camphill Copake, New York, mens det nederste er fra Camphill Kimberton Hills i Pennsylvania.
Foto: Jan Bang.*

barna, med en stor papirmølle, mas-sevis av regelverk og inspeksjoner som de må føye seg etter. I dag kan ingen som ikke har lærerutdannelse undervise på Beaver Run. Så det har forandret seg dramatisk. Slik det er i Beaver Run er det også mer eller mindre for alle Camphill stedene i Nord Amerika.

Hvis Beaver Run ville fortsette å fungere som skole, måtte den bli godkjent som privatskole. Noen av Camphill stedene for voksne er godkjent, andre ikke. Alle forstår forventningen om at de holder en veldig høy profesjonell standard.

LILIPOH: Hvorfor var Camphill Foundation stiftet, og hvordan har den forandret bevegelsens struktur?

C. LYLES: Før i tiden var alle utfordringene i Camphill blandet sammen. Folk hadde ikke behov for å tenke så mye på hva det betyr å være et Camphill-sted. Hva det betyr å tilby en tjeneste for en fastsatt pris. Hva det betyr å være integrert i den antroposofiske verden.

Dannelsen av Camphill Foundation i 1984 ga oss en forståelse for hvordan vi kunne fungere som en nasjonal, og mer sammensatt organisme. Camphill Foundation tjener oss særdeles bra i dette nye århundre hvor vi står overfor utfordringer som sammensetning, størrelse og formue. Nå har vi de redskap som vi trenger for å håndtere disse utfordringene og som vi ellers ikke ville ha hatt hvis vi ikke hadde gått gjennom denne indre omveltningen i 1980-årene.

Fortsetter på side 28

Camphill Foundation i Nord-Amerika er enestående i hvordan den skaffer en måte for alle stedene å komme sammen og forene seg på rundt en klar felles visjon om hva Camphill er, og hvordan den er forbundet med det åndelige. Alle stedene er forenet i én organisasjon.

I tillegg har Camphill Foundation inspirert og utfordret alle de nord Amerikanske Camphill-stedene til å utvikle en selv forståelse innenfor sine egne grenser. Kravene om å bli mer profesjonelle var en nøkkelingrediens på denne veien til en ny selv-forståelse.

LILIPOH: Hvor mye påvirket beslutningen om å ta imot statsstøtte behovet for å utvikle en ny struktur?

C. LYLES: Beslutningen å ta imot statsstøtte påvirket helt klart behovet for en strukturell forvandling. Men det har alltid vært en del statsstøtte. Hvert sted har hatt sin egen utvikling i forhold til dette.

I løpet av de siste 30 årene har Camphill stedene i Nord Amerika tilpasset seg for å motta offentlig støtte. Denne støtten har vokst over tid, men den dekker ikke på noen måte alle våre utgifter. Så utvikling og "fundraising" er fortsatt en vesentlig del av vårt liv.

Fra lovverket som kom i 1960 og 1970 årene var det klart at det var en forpliktelse å skaffe utdannelse for barn med utviklingshemninger. Før dette ble folk oppbevart på store institusjoner. På den tiden kom det i gang en stor bevegelse for å legge ned disse institusjonene. Dermed vokste det frem en helt ny måte å arbeide med mennesker med spesielle behov.

Over de siste 30 eller 40 år har alle organisasjoner som arbeider med utviklingshemmede blitt utfordret til å arbeide tettere sammen med det offentlige. Dette er noe som gjør livet i Camphill mer komplisert, mer papirmølle, flere kvalifikasjoner. Flere personell på alle nivåer; mer administrasjon, flere direkte omsorgsansatte, flere profesjonelle terapeutiske tilbud, flere støttetjenester, mer medisinsk innblanding. Det er blitt kjempestort.

LILIPOH: Hvordan har behovet for profesjonalisering påvirket Camphills misjon?

C. LYLES: Vi er en Camphill bevegelse, men vi er på samme tid en profesjonell virksomhet. Vi forsyner profesjonelle tjenester. Vi er også en antroposofisk organisasjon. Alle disse tre er bundet sammen, men de er også tydelig adskilte. Hver av disse har sine egne krav, sine behov og betydning, og av og til er disse kravene i konflikt med hverandre.

Flowforms i urtehagen i Camphill Copake, New York. Foto: Jan Bang.

Hvert Camphill-sted er en egen enhet, har sine egne vedtekter og formål. Men vi inkluderer alle en beskrivelse av den sosiale tregningen i våre juridiske dokumenter. Den sosiale grunnlov og de ledende fellesskapstanker er nedstøpt i de juridiske dokumentene for å uttrykke at dette er en organisasjon som er engasjert i antroposofien, åndsviten-skap og en helt bestemt idealistisk måte å se verden på.

Camphill er åndelig forpliktet til å være et sted hvor mennesker kan oppleve antroposofien. De kan virkelig oppleve dette, ikke bare høre om det, men virkelig leve det, i måten vi lever sammen på, i hvordan vi er organisert, og i hvordan vi tar vare på hverandre. Dette er vår åndelige utfordring. Det betyr at vi studerer og anvender antroposofien. Det betyr at vi har treningssentre hvor mennesker blir presentert for antroposofien. Det betyr at vi organiserer våre steder for å vise hvor viktig det er å bringe sammen det ytre og det indre. Denne åndelige impuls innebærer en forpliktelse overfor Rudolf Steiners arbeid, og en forpliktelse til å ta dette opp og anvende det i det praktiske liv.

Et av nøkkelbegrepene i en organisasjons selvforståelse er å forstå at de indre og de ytre deler må være organisert i én realitet. Rudolf Steiner skapte en form i dannelsen av det antroposofiske selskap hvor de esoteriske og de eksoteriske elementer er forenet i en form. Det er så veldig

Bli abonnent på Landsbyliv!

Bli kjent med landsbylivet og ta til orde bladet for kun kr. 300,- pr. år

FORBESTILLING: E-post: landsbyliv@camphill.no eller telefon 481 29 653

viktig at alt vi gjør er gjennomiktig: antroposofiens rolle; åndsvitenskapens rolle; det at du har en åndelig og idealistisk misjon. At dette ikke er noe adskilt, men er integrert i en realitet.

De fleste opplyste organisasjoner i vår tid begynner å forstå dette. De beste bedrifter forstår hvor viktig det er å forene en indre impuls, en idealistisk impuls og en ytre innretning for å gjøre det hele tydelig og velformulert.

Vi begynte å bli bevisst dette med å forbinde det ytre og det indre i 1980-årene. Vi har mange som ikke bor på selve stedene, som er involvert i Camphill men ikke nødvendigvis forbundet med antroposofien.

De er også en del av denne indre realitet. Deres bidrag er ikke bare eksternt.

En ting som krever oppmerksomhet er at profesjonalitet ikke alltid fremmer fellesskapet. Så vi må motvirke dette. Du kan ikke komme fra det. Dette er en utfordring du må ta opp, du må mestre det. I Camphill er det litt lettere fordi vi har hatt boligfellesskap helt siden vi begynte. Og dette hjelper å motvirke den negative siden av profesjonalisering.

Men, du kan ikke ta alle disse tingene for gitt. Hvis du tar ting for gitt vil du miste dem. En dag kommer du til å våkne opp, og disse stedene er ikke lenger Camphill. Det har ikke skjedd her, men det har skjedd i Europa. Det kalles "misjonsavvik".

Vi må alle, enten det er i Beaver Run eller her i California, virkelig våkne opp og si til oss selv "vi kan ikke ta dette for gitt; vi kommer til å miste dette hvis vi ikke er bevisste og er helt klar over hva vårt tilbud er."

Artikkelen er hentet fra Lilipoh høsten 2008. Dette bladet er en fin måte å følge med i hva som skjer i den praktiske antroposofiske verden i Nord Amerika. Ikke bare Camphill steder, men også Steinerskoler, antroposofisk medisin og biodynamisk jordbruk. Anbefales sterkt!

Red.

Fra World Social Forum 2005 i Brasil.

Frihet, likhet og brorskap

Hvis man forsøker å skille lønn fra arbeid, så blir lønn en rettighet. Det må etter min mening tilhøre rettslivet.

Tekst FRODE NILSTUN
Foto BORGNY BERGLUND

I Norge har man mange ordninger som viser at vi er på vei til å se på lønn, eller helst burde vi vel funnet et annet navn på det, som en rettighet. Vi har barne-trygd, kontantstøtte, uføretrygd, sykepenger, alderspensjon osv.

Hva jeg gjør med mine penger tilhører for en stor del åndslivet. Jeg bestemmer med min åndskraft hva slags produkter jeg vil at det skal produseres. Kjøper jeg økologiske produkter vil det si at jeg gjør det mulig for dem å produsere videre. Kjøper jeg Coca Cola gir jeg dem forutsetninger for å fortsette sin produksjon. Dette kaller man delvis det sivile samfunns makt. Det er spennende ting som skjer på dette område i våre dager. Det frie individ har mye styringskraft i sine handlinger.

Når jeg driver næringsliv på en sunn måte, så forsøker jeg å produsere varene og tjenestene så billig

som mulig, men må hele tida stå til ansvar for naturens økologi og menneskenes ve og vel.

På Vidaråsen har vi funnet en form å produsere "omsorgstjenester" på som er meget rasjonell. Noen ganger belaster vi medarbeidere for mye, og det må vi øve oss på å unngå, men generelt har vi lave driftskostnader. Dessuten er vi ganske bevisste på hvordan vi behandler jorden og miljøet rundt oss.

Vi har noe å være stolte av på dette området. Vår såkalte produksjon av landbruksvarer, brød, keramikk osv gjør vi ikke så rasjonelt som mulig. Dette henger sammen med vår "primærproduksjon" som er "omsorgstjenester". Landbruket blir mer landskapspleie og pedagogisk utfordring. Andre produkter blir pedagogisk/omsorgsmessig fundert i tillegg til at vi er med på å utvikle nye produkter som andre siden kan produsere mye mer rasjonelt enn oss...

Næringslivets oppgave er å skape verdier som er grunnlaget for at vi har råd til å ha et rettsliv og et åndsliv.

Rettslivet regulerer, ut fra avtaler som menneskene blir enige om. Åndslivet med sin kreativitet finner de rette menneskene til å gjøre de rette tingene.

Hva er den meditative erkjennelsesvei?

Foto: Borgny Berglund.

Her presenterer vi den siste del av Jørgen Smits artikkel "Hva er den meditative erkjennelsesvei." *Red.*

Når kan en slik meditativ erkjennelsesvei bli aktuell? Det er en helt ut individuelt forskjellig sak. Det kan skje ved en stillferdig selvbesinnelse, hvor man overskuer sin livssituasjon, og ser at dette nu er aktuelt og nødvendig. Eller det kan skje ved en mer dramatisk hendelse, en sykdom, et sosialt nederlag, en knusende skuffelse, hvor noe man hele livet har hatt tillit til plutselig er blitt avsløret som illusjonært. Og så ser man i et glimt: "Nu kan du ikke leve lenger uten at noe dypt inngripende gjøres. Du må ta fatt øyeblikkelig."

Der kan også være mange annerledes formete livssituasjoner som gjør meditasjon aktuell. Men der må egentlig alltid være et eller annet slikt individuelt aktualiseringspunkt som fører til meditasjon. Da først vil den få tilstrekkelig kraft, avgjørende styrke, intensitet. Da først kan den bli en ny uuttømmelig livskilde. Uten dette livsalvor vil meditasjonen bare være et (kraftløst) påfunn, et tilfeldig innslag som ikke fører til noe, enten det har vært nysgjerrighet, sensasjonstrang eller andre like svake forutsetninger som gjorde at man en stund "forsøkte meditasjon".

Den meditative erkjennelsesvei har mange trinn og grader. Der er forskjelligartete krefter og evner som litt etter litt utvikles. En vesentlig side er den sikre kontinuitet i bevissthetsutviklingen. Utgangspunktet er sikkerhet i den logiske tenkning og konkret forbindelse med den sosiale livssituasjon man står i, bygget på vanlig sanseerfaring og tenkning. Gradvis kommer så nye muligheter til, nye bevissthetsfelter åpner seg.

Men hele tiden knyttes den kontinuerlige forbindelse til utgangspunktet.

Derved kan illusjons- og suggesjonskilder og eventuelle andre tendenser til flukt fra virkeligheten avsløres og overvinnes. Denne gradvise utvidelse og fordypelse kan beskrives slik, at der først dannes et foreløpig midtpunkt i hoderegionen. På et senere stadium dannes midtpunktet i hjerteregionen. Man begynner i det sikre felt i tenkning og erobrer gradvis de dypere områder. Derved skapes kontinuiteten, og sammenhengen med den virkelighet man står inne i, blir ikke brutt ved et eller annet kunstig inngrep eller ved eskapistisk svermeri. I sin bok "Hvorledes oppnår man kunnskap om de høyere verdener" sier Rudolf Steiner om dette: "Det begynner med noe ganske enkelt, som fremfor alt er egnet til å fordype og inderliggjøre hodets forstandige og fornuftige tenkning. Denne tenkning blir derved gjort fri og uavhengig av alle sanseinntrykk og sanseerfaringer. Den blir på en måte sammenfattet i et punkt som mennesket helt har herredømme over. Derved blir det skapt et foreløpig midtpunkt -. Dette midtpunkt er til å begynne med ennå ikke i hjerteregionen, men i hodet. Bare en slik åndsskolering vil føre til et gunstig resultat, som først skaper dette midtpunkt. Hvis midtpunktet blir lagt til hjerteregionen straks fra begynnelsen, kunne den som er på vei til å bli klarsynt, ganske visst få noen innblikk i de høyere verdener, men han ville ikke få en riktig innsikt i sammenhengen mellom disse høyere verdener og vår sanseverden. Og dette er en **ubetinget** nødvendighet for mennesket på det nåværende trinn i verdensutviklingen. Den klarsynte skal ikke bli en svermer. Han må beholde fast grunn under føttene."

I den klassiske yoga for over 2300 år siden og også i de fleste former for videregående yoga i våre dager er denne veien **omvendtrettet**. Ved forskjellige forholdsregler søkte man å vekke den "sovende kundalini" i "muladhara chakra", det vi si de sovende guddommelige livssjelekrefter i regionen nederst i ryggraden. Derfra skulle så denne "kundalini" stige oppover, inntil fullendelsen finner sted, idet den når hoderegionen. Denne gamle yogavei forutsetter helt andre livsforhold enn de moderne vesterlandske. Den forutsetter også at man for et lengre tidsrom trekker seg helt bort fra det ytre praktiske,

sosiale liv, og den forutsetter et ekstremt autoritetsforhold fra elevens side overfor læreren (guruen), noe som ikke mer er i samklang med det utviklingsstadium menneskeheten nu er kommet til med en selvstendig, fri, jægbevissthet. Hvor sterkt dette autoritetsforhold blir betonet også av mange yogapraktiserende helt opp i dette århundre, får man et inntrykk av ved følgende uttalelse av Sri Aurobindo, "Den integrale yoga", side 9:

"For det første avgjørende vendepunkt i mitt liv kan jeg takke et menneske, som med hensyn til intelligens, oppdragelse og anlegg stod langt under meg selv, og som spirituelt sett ikke på noen måte var fullkommen eller fremragende. Men da jeg merket en kraft bak ham, og da jeg hadde besluttet meg til å be ham om hjelp, overgav jeg meg helt i hans hender og fulgte hans ledelse med automatisk passivitet."

Et slikt autoritetsforhold vil være fullstendig malplassert for et selvstendig, vesterlandsk menneske og vil i den moderne sosiale samfunnsstruktur føre til store illusjoner. Enda mer illusjonspreget er situasjonen, når man tildekker, bagatelliserer eller benekter dette autoritetsforhold, men samtidig opprettholder en meditasjonspraksis med en struktur som helt er basert på en annen kultursammenheng, og som i sine konsekvenser for å kunne føre frem, forutsetter at man har denne kultursammenheng og det nevnte autoritetsforhold. I Europa og Amerika finnes der for tiden mange slike ugjennførte bruddstykker av en meditasjonspraksis som er helt malplassert.

Den moderne tids situasjon krever noe meget mer enn en konservering eller en maskert gjenoppvarming av løsebrunn bruddstykker av den storlagne klassiske yogavei. Der trenges en fullstendig omsnuing, en videreutviklet metamorfose ut fra vår tids livsforhold. Det beste som er vunnet i den vesterlandske, naturvitenskapelige kultur, Individuell frihet og saklig logisk klarhet, blir ikke vraket, men ført et skritt videre til gradvis utvidelse av bevisstheten. Og det står hele tiden midt i den nåværende kultursituasjon slik at nye muligheter åpnes til å klare de oppgaver som foreligger.

” Jeg liker ikke frukttrær – jeg elsker dem”

Det er veldig fint, at vi gartnere og bønder har en fast side i Landsbyliv, slik at vi kan fortelle litt om hva som skjer ut i hagene og på åkrene.

Tekst PETER SCHMEDING
fra Vallersund Gård

Det er også en fin anledning til å tenke seg om, hva som kunne være spennende, for de som ikke jobber i et gartneri eller på en gård. Og om det er noe som er av betydning og verdi både for meg og for andre. Men, hva har en gartner å fortelle midt på vinteren? Når alt ligger under snøen.

Jo, jeg har noe å fortelle. Jeg har det ikke kjedelig. Og jeg har noe, som jeg er spesielt glad i. Det er et klassisk arbeid i denne rolige tiden mellom vinter og vår å beskjære frukttrærne og buskene.

På Vallersund Gård ligger en del av gartneriet rett ved inngangen til landsbyen. Det er det første som hilser velkommen de som kommer til landsbyen, men også de som kjører gjennom. For landsbyen er gartneriet et krysningspunkt for flere veier. Mange veier går enten gjennom eller rett forbi gartneriet. Her står det noen rekker med frukttrær og busker. Kirsebær, epler, plommer, rips, sol-

bær og stikkelsbær. De ble plantet i de første årene i Vallersund Gårds Camphill-historie. De er nå snart 30 år gamle. Og de vil jeg beskjære hvert år. Så hva gjør jeg?

Selvfølgelig har jeg noen regler. Noen regler gjelder for alle trær og busker mens andre er for spesielle arter. Det skal f.e. ikke være for mange store kvister, som går fra hovedstammen. Det skal ikke være kvister, som henger nedover. I hvert fall ikke eldre. Men kvistene skal heller ikke alle vokse rett i været. Kvistene skal vokse utover. Ikke innover. Kvistene skal ikke krysse hverandre og ikke slå mot hverandre. De skal ikke vokse for tett. Det må være et balansert forhold i antall av gamle og nye kvister. Tiltaket for å oppnå målet er å ta bort. Jeg jobber med saks og sag. Jeg begynner med de store kvistene. Etterpå kan jeg finpusse. Før jeg våger å ta den første ut går jeg rundt treet eller busken flere ganger. Det kan hende at jeg allerede ofte har sett på de i de siste ukene når jeg gikk forbi. Da ble jeg stående og jeg har tatt bort noen kvister i tankene. Og det kan hende at jeg går forbi etter at jeg har klippet og lurer på om jeg har gjort det bra. Om det ser bra ut, om de har det

bra. Om jeg ennå skal ta den ene eller den andre kvisten bort.

Men hvorfor gjør jeg det? For min egen skyld eller for treet og buskens skyld?

Selvfølgelig har jeg en interesse i at jeg klipper trærne og buskene. Jeg vil øke kvaliteten på fruktene. De blir oftest finere og større enn hvis jeg ikke hadde klippet dem. Så spiser vi fruktene, lager syltetøy og saft. Noen bær fryser vi. Vi får smak og saft og friskhet og vitaminer. Til og med nå, midt på vinteren drikker vi fortsatt egen eplejuice og egen saft, laget av rips-, sol-, stikkels- og kirsebær sammen med rabarbra. Et minne av sommeren i gave fra trærne og buskene for å nyte på mørke vinterdager. Og jeg vil, at de ser fine ut. Jeg vil, at det er vakkert i hagen min.

Men trenger trærne eller buskene at jeg klipper dem? De vet nok sjøl, hvordan de skal vokse og hvordan de lager frukt! Det er sikkert sant for trær og busker, som ikke er vant med å ha mennesker så tett rundt seg. Men de som allerede bor i mange, mange generasjoner med menneskene, de som ble klippet og gjødslet og beskyttet og høstet av mennesker i lang, lang tid, altså de som er kultiverte, de har mistet noe. Kanskje noe av sine formkrefter. Så de lever i en viss avhengighet med menneskene.

Eller i en symbiose, hvis man vil kalle det slik. Begge sider er avhengige av hverandre. Begge sider gir liv som gave til hverandre.

Trærne og buskene gir smaksfulle frukt og blomstrende skjønnhet til oss mennesker. Men hva gir vi til dem?! Trenger de noe fra oss? Ville de ikke være glade, hvis jeg lot dem være i fred? Hvordan ville f.eks. et epletre ha det, hvis ingen klippet den?

Man kan finne massevis av studiemateriale rund omkring. Jeg har sett mange slike trær, som ikke blir klippet, som ikke blir pleiet. De står der, hvor et hus er forlatt, hvor folk har vendt seg til å kjøpe mat istedenfor å dyrke det sjøl, hvor folk ikke tar seg tid å pleie en hage. De har oftest tjukke kvister, som henger nedover mot jorden. De ser trøtte ut. Og de vokser veldig tett. Det er døde kvister i treet. Et epletre, som er forlatt av mennesker ser ut som om den la skuldrene henge og som om håret ikke er børstet.

Fortsetter på side 32

Og etter hvert, så ødelegger den seg sjøl. Den klarer ikke å fornye seg. Mer og mer kvister henger nedover. Og dør etter hvert. Mindre og mindre nye kvister kommer, som vokser oppover. Tettere og tettere blir kronen, slik at ingen luft kommer inn og skaper et klima for er bra for soppsykdommer. Store døde kvister knekker av og etterlater sår som ikke helbredes igjen.

Kanskje er det noe her, som menneskene kan gi til trærne. Form. Erstatte de formkreftene som kultiverte trær har mistet. Så jeg, eller bedre sagt vi, fordi vi er jo flere som klipper trærne og buskene.

Og etterpå står de der. Oppreist. Fast på jorden og strekker seg mot himmelen. Bærekraftig brer de ut sine kvister. De holder en balanse mellom himmelen og jorden. Og kvistene står ikke for tett og ikke alt for ville og kryssset. Det går nok luft og lys inn i kronen.

Og når jeg har gjort en bra jobb, så kjenner jeg det i meg. Jeg selv løfter skuldrene litt. Jeg selv strekker ryggraden og hodet litt opp. Jeg selv kjenner i meg at armene får frihet og kraft til å bære; til å bære oppgaver og frukt. At blikket mitt, hodet og tankene mine blir klarere. Det går nok luft og lys gjennom. Og hvis det lykkes, så går jeg forbi i de neste ukene og opplever akkurat det igjen og igjen.

Til slutt spør jeg meg, om det gjelder bare for meg, fordi jeg har tenkt så mye på det og jeg har et spesielt blikk på det, eller om det har kanskje samme virkning på alle som går forbi. Om det smitter litt på alle. Om alle blir inspirert å strekke seg litt opp, å løfte hodet. Det kan nesten være litt morgengymnastikk, litt eurytmi. For meg bevisst. For andre mer ubevisst, men kanskje like oppløftende og helbredende.

Klart, ikke alle ser det som meg. Noen kommer forbi og sir, at den liker trær og at den ikke liker, at jeg ødelegger treet og gjør det vond. Istedenfor å holde et foredrag eller å krangle synger jeg stille for meg en litt variert gammel Bob Marley sang:

I don't like trees; I love them!

Foto: Jan Bang.

Preparatrøring på Solborg 2. pinsedag

Nå er det ikke lenge før vi kommer i gang med preparatrøring. Landsbyliv fant denne korte beskrivelsen av hvordan og hvorfor vi gjør dette på våre biodynamiske gårder i Solborg Avisen fra i fjor. Vi trykker den her og ønsker alle lykke til med preparatrøring i år! Red.

I fjor høst ble en mengde kuhorn fylt med kumøkk og gravet ned i gartneriet. Der lå de under jorden hele vinteren. I pinsen grov Eric (gartneren vår) dem alle opp igjen og nå så møkka ut som jord!

De senere årene har alle som har lyst samlet seg i gartneriet 2. pinsedag og det gjorde vi i år også. Alle hadde med en bøtte som ble halvfyllt med vann og så fikk hver en lang pinne til å røre med. Vi satt i ring og Eric gikk rundt og smuldret en klump møkk/jord opp i hver bøtte. Så skulle vi røre en time!

Vi skulle røre slik at det ble en virvel helt ned til bunnen, så snu retningen til det ble en ny virvel og slik skulle vi fortsette. Vi sang litt sammen og snakket sammen slik at timen ikke ble så altfor lang og vi hadde det veldig hyggelig. Da timen var omme fikk hver en kost og fikk til delt et område hvor "vannet" skulle

Wenche Monsen.
Foto: Jan Bang.

Karen Nesheim.
Foto:
Borgny Berglund.

spre utover i fine dråper. Bærbusker, urter, frukt trær, åkrene både i gartneriet og på gården fikk en fin dusj.

Vi spør Eric hvorfor vi sprer slike preparater på en biodynamisk gård:

Eric svarer: Generelt er preparatene der for at vi vil bringe kosmiske krefter inn i jordområdet; gi dem et verktøy inn i jorden. Humuspreparatet som vi har rørt støtter de første vekstkrefter. Elementarvesene opplever det også som en herlig dusj.

Wenche Monsen
og Karen Nesheim,
Solborg Avisen, høsten 2008

Grobunn har søkt melkekvote

Stiftelsen Grobunn på gården Frenning Vestre har hatt mjølke-drift siden starten i 1999. Vi søkte fra start om melkekvote men fikk avslag. Siden har vi hatt en besetning med delvis ammeku og noe melkeforedling.

Tekst BENJAMIN GRAEF

Fra Grobunn. Foto Borgny Berglund.

Statens Landbruksforvaltning har for første gang på 20 år åpnet for tildeling (kjøp) av melkekvote ved nyetablering. Vi griper nå sjansen og søker å kjøpe en økologisk kvote på 60 000 liter per år. Grobunn kan ved en slik investering forvente seg en vesentlig styrking av gårdens inntektsnivå. Det gir grunnlag for samtidig å søke lån og tilskudd fra Innovasjon Norge for ombygging til løsdrift-fjøs og et kompostlager under tak. Dette er tiltak som harmonerer med fremdriftskrav

til godkjenning av fjøsdriften. Uten melkekvote kan vi ikke gjøre en slik fremdriftsrettet investering.

Det betyr mye for fellesskapet Grobunn at også landbruksdelen finner sin vei videre etter 10 år med tilpasninger til stedets opplæringstilbud, balansert mot stadig utviklings og investeringsbehov. Å drive en biodynamisk gård, som også skal være en tilrettelagt læringsarena, er en utfordring når det gjelder å forbinde formålet og økonomien i det. Ikke minst krefter og tålmodighet blir stadig vekkt strukket til det ytterste.

Nå ser vi muligheten for å dele gårdens drift i to forskjellige enheter. En produksjonsdrift med mjølkeproduksjon (og grønnsaker), som skal drive jordbruk 365 dager i året, med bonde og avløser/praktikant. På den andre siden verkstedsdrift med arbeidstrening og tilrettelagt opplæring, som dekker de andre områdene til gården: urte- og frukthage for urte- og foredlingsverkstedet, verkstedet for vedproduksjon, og etter hvert gartneriet når kapasiteten er der. Alle produkter vi framstiller på gården selger vi i gårdsbutikken, som er en del av gårdens opplæringstilbud. I øyeblikket kan vi tilby egenprodusert urtesalt, forskjellige te-sorter, yoghurt, syltetøy, eplemos, tørkede epleringer, syltede grønnsaker og brød. Utover det selger butikken varer fra Helios, Alternativ Mat og Vitalkost.

Foto: Borgny Berglund.

Skånsom produksjon

Økologisk dyrking er omgitt av et strengt regelverk for å få til produkter av høy kvalitet uten kunstige tilsetninger. Dette har vist seg mulig å få til, takket være dyktige bønder og gartnere.

Det er derfor trist å se at videreføring ikke følger med. Man kan i dag spørre seg, hvem det er som setter standarden for hva som er tillatt i videreføringen. Brød er nok et område hvor man ser problematikken sterkest. De store bakeriene tilsetter flere forskjellige tilsetningsstoffer til brødet. Er man vegetarianer kan man ikke spise disse brødene, fordi tilsetningsstoffene har animalsk opprinnelse. Å bake brød uten disse tilsetningsstoffer er mulig, men det krever dyktigere bakere for å få det til. Som forbruker vil jeg derfor oppfordre alle til å se etter hva økologisk brød inneholder før man kjøper dem. Det er viktig å stille krav til produsentene om å lage brød uten disse tilsetningsstoffer. Å anvende tilsetningsstoffer er uttrykk for et dårlig håndverk og lite forståelse for skånsomt økologisk produksjon.

Ettersom Debio tillater flere og flere tilsetningsstoffer, ønsker jeg å få en tilleggsmerking for produkter som er produsert på skånsomt vis. Som forbruker har jeg i dag lite tillit til videreføringindustrien i Norge og det synes jeg er trist. Det eneste merke jeg ennå har tillit til er det biologisk-dynamiske Demeter merke, fordi de opprettholder et strengere regelverk.

Ole Vestergaard
Ranheim januar 2009

Ålenes og laksenes vandring

Vi går her videre med Sigrun Balavoines oversettelse av et kapittel fra boken "Broder dyr" av Karl König.

König var, i tillegg til å være barnelege, embriolog, Camphillbevegelsens grunnlegger, også en selvstendig ånds-forsker som gjennom sin billedlige måte viser hvordan åndsforskningen og naturvitenskapen sammen støtter hverandre for å gjøre skapelsens underverk og her, dyrenes vesen, enda mer forståelige for oss undrende mennesker.

Dette kapitlet avslutter historien om lakser og åler i en noe forkortet utgave.

Red.

Helt siden Johannes Schmidt gjorde den betydelige oppdagelsen at Saragossahavet var yngleplassen for både de europeiske og de amerikanske ålene, har de forskjelligste lærde fundert mye over hvorfor det hender akkurat der og ingen andre steder. Mer og mer er Wegeners teori om kontinentenes vandring blitt brakt i sammenheng med dette, og i dag blir det fra en forskergruppe antatt at ålene engang var ferskvannsfisker, men på grunn av kontinentenes gradvise forskyvninger fra hverandre, kunne man si at er ålene rett og slett falt i sjøen, falt mellom to stoler, som ble trukket vekk under dem.

Muir Evans skriver for eksempel, hvordan den afrikansk-europeiske landblokken løste seg fra den amerikanske og sier så:

"Hvis dette er riktig, da kan man lett forstille seg hvordan larvene til de europeiske ålene i de østlige elvene, som da var ganske nære, steg opp, men da kontinentene delte seg ble larvenes reise til ferskvann stadig lengre inntil lengden var vokst til 3000 mil. Det er ganske vanskelig å tenke i geologiske mål, men disse teoriene alene gir en fornuftig forklaring på de europeiske ålenes lange vandring."

Også Eugen Kraus har også i sitt skrift "åleproblemet" beskjeftiget seg med dette spørsmålet og forsøkt å utvikle en åndsvitenskapelig forestilling. Han kunne som den første hen-vise til at ålenes vandring synes å stå i sammenheng med Golfstrømmen. Han henviser til Rudolf Steiners angivelse at Golfstrømmen engang fløt omkring det atlantiske kontinent, og at dette kunne løse noe av ålenes gåte.

Blir denne angivelse av Rudolf Steiner nøye etterprøvet, berører på ingen måte det daværende atlantiske kontinent det nåværende Saragossahavet. Fordi anvisningen lyder:

"Fra syd flyter denne strømmen opp, gjennom Baffin-bukten mot det nordlige Grønland, rundt dette, over mot øst, idet vannet gradvis avkjøles, - på en tid da Sibir og Russland på lenge ennå ikke var hevet til jordoverflaten, - fløt så ned i området ved Ural, snur, berører de østlige Karpatene og flyter inn i området der det nåværende Sahara ligger og der det endelig møter Atlanterhavet ved Biscayabukten. Denne strømmen er Golfstrømmen, som engang strømmet rundt det atlantiske kontinent." (Die Mission einselner Volksseelen", 10. foredrag).

Kysten rundt det gamle Atlantis, som hadde sitt midtpunkt i nærheten av dagens Irland, ligger langt fra Saragossahavet. Utbredelsen av åler går bare delvis parallelt med denne kystlinjen.

....., lenge før Atlantis eksisterte, må Saragossa ha vært ålenes livmor. De er fisker og deres opprinnelsehistorie tilhører derfor en eldre tid av jordens historie.

Ålene har beholdt sin slangeform, på samme måte som froskene og andre amfibier fremdeles viser sin fiske-lignende opprinnelse i rumpetrollstadiet. Denne forvandling av ålenes larve til slangeform viser utvilsomt hen til urgamle forvandlinger som denne dyregruppen engang har gjennomgått.

Den som har Rudolf Steiners "Vitenskapen om det skjulte" for hånden og har gjort seg fortrolig med jordutviklingen, (slik den der er beskrevet), vil vel neppe tvile på at denne forvandlingen av ålene foregikk i den perioden da menneskeheten opplevde syndefallet. Det er den samme periode som månen skilte seg ut fra jordlegemet, og på denne måten gjorde et videre evolusjonssteg mulig.

Slik som alle fisker, må også ålene ha sin opprinnelse i hyperborealis-epoken; der hvor sol og jord var ett verdenslegeme, gjennomtrengt av lys og varme. Men da solen skilte seg fra jordelegemet, oppsto fisken som dyrisk vesen. Rudolf Steiner antyder dette, når han sier:

I en meget fin åndelig-eterisk form var mennesket allerede tilstede da sol og jord var forenet. I det sol og jord skilte lag, skilte (mennesket) ut de dyrene som var blitt stående på det utviklingstrinnet som tilsvarte stadiet da solen ennå var en del av jordelegemet. Det er naturlig at det fra de vesener, som levde den gang da solen ennå var forbundet med jorden, stammer en lang utviklingslinje mot andre dyreformer. Men hvis vi tar den karakteristiske formen som vi ennå har i dag og som vi på en måte kan sammenligne med dem som ble stående på det stadium da jorden ble skilt ut av solen, da må vi vise hen til den formen som fisken har. Det er den som fremdeles har i seg det siste ekko av solkrefte. (Rudolf Steiner: Welt, Erde und Mensch. 7. Foredrag.)

Med dette blir det kastet et første, men meget viktig, lys over opprinnelsehistorien til fiskene, og viser at hele denne "stammen" vel er å regne blant de eldste skudd på jordens organismer. Det er fra denne urtid at Latimeria, Blåfisk, som lever i det indiske hav, har overlevd uforandret til inn i vår tid.

Andre fisker, vel de aller fleste, viste en videre formutvikling, og ålenes forvandling, metamorfose, fra fiskeyngel til slange, er kun en form for slik formutvikling. Til dette sier Rudolf Steiner i det samme foredraget der det ovennevnte sitat er tatt ut, det følgende:

”Da solen skilte seg ut, gikk jorden tilbake i sin utvikling, den ble grovere; først da månen med de aller groveste materie gikk ut, inntraff igjen en forbedring, et løft. Slik at vi en tid hadde en oppadstigende utvikling i evolusjonen, inntil solen gikk ut; så en nedadstigende, hvor alt ble grovere, mer grotesk; og så, da månen skilte seg ut, steg utviklingen igjen. Også fra dette utviklingstrinn har en form holdt seg, en form som er degenerert og ser slett ikke ut som den gang. Men den er der; det er den form som mennesket hadde, før månen gikk ut, før mennesket hadde et Jeg. Dette dyriske vesen, som mennesket erindrer i det dypeste stadium av utviklingen, på det punkt der vi på det videste gikk inn i lidenskapene, der menneskets astrallegeme var aller mest tilgjengelig for ytre innflytelse; dette vesen er fastholdt i en form, fra det dypeste stadium i vår utvikling på jordplaneten, og er hva vi i dag, også degenerert, ser i slangen.”

Denne slangeformen har ålen beholdt og det er mulig å følge skrittene som fører fra fisk til slangeform; over glass-ål, gjennom gul-ål til den svarte blank-ålen. Hele ålefamilien er som et levende minnesmerke over den jordepoke, da slangeformen utviklet seg og videre forvandlet seg til dagens reptiler.

Fra den tid er ålen også blitt en bærer av giftig substans. Dens blod og kroppssaft virker lammende og drepende på andre organismer. Dette er en rest fra dypstadiet i utviklingen, som åndsforskerne forteller om.

I sagn og myter blant menneskestammer som bor på Madagaskar, Australia, Filippinene, øyene i Sydhavet, spiller ålen en stor rolle. De døde sjeler lever i ham, men også forfedrene blir betegnet som åler. Der, i sydhavet, er også den regionen der det bor en stor ”ålefamilie”. (19 arter i følge Kraus).

Der hvor engang månen forlot jorden og hvor det lemuriske kontinent lå, er det i dag et annet, kanskje vel så viktig åle-område. Det er fremdeles uvisst hvor yngleplassen til de ”lemuriske åler”, som tilsvarer Sargossahavet, i det Indiske hav og Stillehavet, ligger. Men at det er å finne nettopp i det området der forvandlingen fra fisk til ål fant sted, er tydelig, og Kraus var den første som indikerte dette.

Av denne syndefallets verden er laksen forblitt fri. Han lever i lyset fra kil-

dene, har der sin ungdom og drar derfra til havet, som lysbærer. Han er en sann fisk som peker tilbake til den hyperborisk tid da sol og jord fremdeles var ett. En rest av den glans som lyste opp denne tid på jorden, lever ennå i dag i laksen. Dens utbredelse er meget forskjellig fra ålens.

Brems skriver (1914):

Vi må anse vannet i Europas tempererte sone som laksenes hjem. Sydover ned til 43. nordlig breddegrad, og for den nye verden til 41. nordlig breddegrad. Den mangler i alle elver som renner ut i Middelhavet. I Tyskland besøker den hovedsaklig Rhinen og dens sideelver, Oder og Weisel, dog uten å mangle i Elben og Weser. Hyppig finner man den i elvene i Storbritania, Russland, Skandinavia, Island, Grønland og Nord Amerika, sjeldnere i Vest Frankrike og Nord Spania. Derfor viser det seg et belte, som legger seg rundt nesten hele det Arktiske området. Som i et utbredt belte lever laksene i den gamle så vel som i den nye verden. Der blir de tro til de områder der de engang oppsto. Hyperborais var der hvor laksene i dag svømmer: i Norden, der hvor lyset og kulden virker umiddelbart inn på jordoverflaten. Laksen er den fisk som er trofast til solen. Den dro etter henne da hun forlot jorden; han gjorde det slik at han fra havet, steg opp i de nordlige elvene, stadig høyere, til solen, for på det ytterste punkt, der hvor kildene er ”jordens øyne”, der han kan være nærmest sin ”mor”. Der fullfører han sin befruktning og sitt offer. Og hans små blir hengitt til dette ”lysets rike” i mer enn et år.

Men ålen gikk jordens vei. Han dykket i dypet i det atlantiske og indiske hav, mistet dermed lyset og ble en mørkets sønn. Slik måtte han også delta i forvandlingen til slange og bli til bærer av jordmørket. Han er ”forfalt til månen”. Han blir i dag som tidligere regjert av den. Hans farge er gul og grønnlig slik som nymånen. Slik som den tiltagende månen stiger han som gjennomsiiktig-usynlig vesen opp fra dypet, blir sterkere og vandrer opp i elvene. Der blir han et nattdyr, fordi han er svoret til månen.

Både lakser og åler er fisker. Men den ene er fisk og er dermed blitt solens sønn. Den andre er gått videre og blitt en månespire og har tatt på seg slangens lodd. Men begge er brødre; de vet om hverandre, og en gang når

jordens ende er kommet, går de også igjen sammen inn og blir Guds barn.

I slutten av Bergprekenen (Matteus VII, 9 og 10) heter det: ”Hvem av dere mennesker, når deres sønn ber om brød, gir ham en stein? Eller ber om en fisk, gir ham en slange?” I disse ord fra evangeliet lever utsagnet, fisken og slangen, laks og ål i deres gjensidige forhold som brødre. Rudolf Steiner bringer alt dette sammen når han sier (1908):

”Fisk- og slangesymbol er hentet fra gåten om vår utvikling. Det er helt naturlig for en person å oppleve en følelse av glede og fred i sinnet når han ser en lysende fiskekropp i sitt rene og jomfruelig element, slik vil de som har et ufordervet sinn også få en følelse av gru over å se en krypende slange. Slike følelser er velbegrunnede erindringer av kjensgjerninger, som vi engang har gjennomlevd i jordutviklingen”.

Vitnene om dette er laksene og ålene. De er levende vitner på en fortid og likevel eksisterende verden som knapt er følbare for våre sanser, men kan bli opplevd ved en imaginativ forståelse. Det er den sfære hvorfra alle levende vesener oppstår; det er et kongerike der lys – og mørke, vever og flyter og er alle skapningers hjem.

År etter år stiger det milliardfoldige ålelarver opp fra dype kilder i det indiske hav og i Saragossahavet; forandrer sine skikkelser fra fisker til slanger og kaller dem igjen tilbake.

I motsetning står de tusenfoldige kildene i alle nordlige elver, strømmer og bekker i Amerika, Europa og Asia. Der blir årlig i et kjempestort kretsløp av lakseegg klekket ut av lyset og de unge laksene trekker fra periferien til sentrum av polarhavene.

Den ene stående i sentrum, den andre i periferien. De står her overfor hverandre i dette begynnende kretsløp. Den ene er bærer av lys den andre av mørke. Dette vevende samspill holder vannets kretsløp gjennomlyst og ”gjennom mørket”.

**Intet er i naturen,
Verken skapt eller født,
Uten å åpenbare sin indre form
Også i det ytre.**

Jacob Böhme

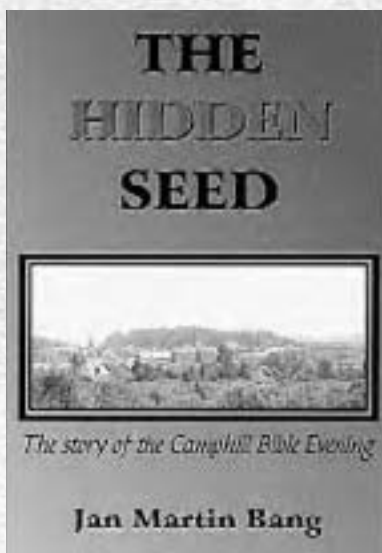
Enkelt og viktig om bibelaften

Per Øverland anmelder her Jan Bangs nylig utkomne bok om bibelaften. Redaksjonen i Landsbyliv gratulerer Jan med arbeidet og håper at boka kan bli en berikelse for Landsbylivs lesere. Vi tar gjerne imot kommentarer til boka i senere utgaver. Red.

Endelig er den kommet den lille, men viktige boka om bibelaften og dens plass i Camphillbevegelsen. Slik var også reaksjonen fra mange av lederne i bevegelsen da Jan Martin Bangs bok *The Hidden Seed. The Story of the Camphill Bible Evening* kom fra trykkeriet. Boka er på engelsk, men språket er enkelt og lettlest. Den er på bare 95 sider, men er likevel et viktig bidrag til å forstå og verdsette bibelaften som innslag i landsbyenes daglige liv. Ekstra hyggelig for Norge er det at boka er skrevet av en av våre egne. Jan Bang har i mange år vært medarbeider på Solborg.

De syv korte kapitlene er viet historien om hvordan bibelaften vokste fram og hvordan den praktiseres over hele verden. I kapittel seks og syv drøfter forfatteren på bakgrunn av sin lange praksis hvordan bibelaften bør gjennomføres og utvikle seg. Her viser han at han både har sans for den historiske arven og for hvordan de mange praktiske og teoretiske problemene kan takles. De fem første kapitlene viser bibelaftens historie og hvordan den fant sin sentrale plass i landsbyene. Denne framstillingen er så fint gjennomført at den samtidig viser hele Camphillbevegelsens egenartede framvekst og indre historie.

Karl König la aldri skjul på at han fikk inspirasjonen til bibelaften gjennom den bevegelsen som hans kone Tilla hadde vokst opp i. Da han ble kjent med henne, besøkte han hennes hjem i herrnhuterkolonien Gnadenfrei ved Reichenbach. Han fikk et utslettelig inntrykk av den åndsformen som preget stedet. Han sier selv at han opplevde: "Et spesielt fellesskap som representerte et hvilested som jeg aldri før hadde møtt. Jeg hadde oppdaget et gammelt, historisk hjem. I dette stille herrnhuter felles-

skapet hersket en stillhet av gammel tradisjon i kultur og visdom." Se side 36.

I kapittel to får vi møte det Karl König kalte Camphills tre søyler. Det er den inspirasjon han hadde funnet hos tre menn, Amos Comenius (1592-1670), Nicolaus von Zinzendorf (1700-1760) og Robert Owen (1771-1858). De hørte til hver sin generasjon og representere helt ulik innsats i samfunnet. Comenius var den landflyktige biskop i den böhmiske brødrekirke i 30-årskrigen, men ble likevel en verdensberømt pedagog. Grev Zinzendorf er adelsmannen som ble leder for den herrnhutiske bevegelsen. Owen er den walisiske industrimannen som ble grunnlegger av den internasjonale samvirkebevegelsen. Det er jo særlig Zinzendorf som fikk betydning for bibelaften, men også Comenius.

Det er verdt å merke seg at Comenius tilhørte den gamle hussittiske brødrekirke, mens Zinzendorf ledet den fornyede brødrekirke, The Moravian Church, som vokste fram på hans gods i Oberlausitz der han hadde tillatt en gruppe fordrevne brødrekristne fra Böhmen å slå seg ned og bygge sin landsby som de kalte Herrnhut. Det som særlig skiller den fornyede brødrekirke fra den gamle er at den dannet egne landsbyer med et sterkt indre liv. En herrnhutisk landby kan til forveksling minne om en Camphill landsby av i dag!

Boka slutter med setningen: Camphill har en rolle å spille i den moderne verden og bibelaften har en rolle å spille i Camphill. Det er det all grunn til å samtykke i!

Per Øverland

Åsnu meg fremover

Anmeldelse av *Turning myself forward: The Personal story that led to the Transform and Empower approach*. Skrevet av Julia Wolfson.

Anmeldt av Adrian Bowden
Julia Wolfson har skrevet en utrolig beretning for de som har behov for å fornye sin horisont. Flere av oss er blitt berørt av Julias arbeid i de siste årene. Vi er blitt påvirket på de mest utfordrende måter; – å reparere våre biografier og oss selv. Jeg ble selv så berørt at jeg ba Julia om hun ikke kunne skrive en bok om hvordan hun hadde kommet i gang med sitt arbeid og jeg takker henne for at hun har gjort det.

Noen av oss er blitt opprørte, ja, rystet over de følger denne tilnærmingen har gitt oss. Transformasjon er ikke en søndagsettermiddags tur i parken, heller ikke et helgeseminar. Derfor er boken fylt med fortellinger. Vår egen "hellig tekst" er hva vi ser i våre medmennesker. Vi blir konfrontert med "realiteten", et rop fra stillheten og usynligheten, om noe som på mange måter har fortært kjernen i våre åndelige intensjoner.

Julia begynner med betydningen av hva som skjedde i hennes barndom og i Sør Afrika i 1990 årene og deretter leder hun oss gjennom hennes barndomserindringer: Hvem er Gud? Hvordan skriver jeg mitt eget navn? Når hun slik henger opp ned overfor verden viser hennes personlige "reise" et slags paradigmeskifte som vi alle kan bli inspirert av.

I denne absolutt leselige boken (den er bare 108 sider lang – noe man klarer før frokost) tar Julia oss gjennom slike vidtfavnende inspirasjoner som det Afrikanske begrepet Ubuntu, som belyser hvordan "samtaler om de smertefulle ting som har skjedd er en del av helbredelsen"; Paulo Frieres bok *The Pedagogy of the Oppressed*, for å vise måter å "hjelp enkeltmennesker med lærevanskeligheter å få verdighet og selvrespekt, og å bruke sine stemmer til å skape et bedre liv og verden for

alle"; Aaron Antonovskys begrep "mine bestrebelser er anledninger for utvikling"; Arnold og Amy Mindells, å forbinde seg med innfølingsevnen og å være oppmerksom og fleksibel mens man sitter i flammen av mangfoldighet og konflikt" og den aktuelle boken som "må leses" for alle som driver med Camphill aktiviteter, Otto C. Scharmers Theory U som tilbyr et "forståelsesverktøy" for gjensidig påvirkning mellom enkeltpersoner (mikro), grupper (meso), institusjoner (makro) og globalt (mundo).

Julias bok kan betegnes som en samling intuitiv visdom spedd med personlige fortellinger som demonstrerer hvordan denne anskuelsen vokste ut fra en dyp dialog med hennes dypeste selv og med mennesker hun har truffet i løpet av en utrolig reise, - hennes liv.

Julia gjentar de inngående forandringer som kreves av Camphill uten på noe måte å overkjøre, det er heller en invitasjon til "intimitet med andre" eller "å gjenoppdage en felles entusiasme for formålet som motiverer oss alle" som kan "oppløse hatefulle og skadende tanker og følelser, selv momentant".

Julia kunne beskrives som en Camphiller "på jakt", når hun tilknytter seg kraftig med strømninger rundt seg, utfordrer seg selv og folk hun arbeider sammen med og går inn i en dialog med mennesker, organisasjoner og bevegelser som tilsynelatende er umiddelbart ikke erkjennende samtalepartnere, og snur den

lange tradisjonen av selvgranskende "Steiner sentrisme". Naturligvis bruker hun Steiners ord for å forsvare dette standpunktet: "Ingen åndelig bevegelse kan virkelig overleve i vår tid hvis det er en separatistbevegelse i menneskeheten".

Så stiller Julia spørsmålet som jeg virkelig håper at mange innenfor Camphill har spurt seg selv, "Lever jeg i en illusjon i forhold til betydningen av våre bestrebelser? Eller, er våre felles erfaringer og forhåpninger på en eller annen måte en del av et bredere nettverk i den verden jeg kan oppdage?" Dette gjenspeiler en berettiget frykt som jeg opplever i Camphill i dag, er vi relevante? Julia kommuniserer et innblikk for alle oss som lur på om det vi gjør i bunn og grunn er meningsfullt i en verden som har behov for forandring:

"I kvanteteorien betyr prinsippet om "lokalitet og ikke-lokalitet" at du kan arbeide i hele feltet, på forskjellige nivåer, uansett hvor du befinner deg i verden.

Dette verdensbildet er full av håp og skaperkraft fordi vi samtidig kan utvikle oss selv og forandre verden, fra vår egen bakgård."

Poenget er at vi utfører enkle kjærlighetshandlinger og vi gjør dette mens vi tilhører en større helhet som, lik oss, blir rikere – Ubuntu.

Turning myself forward viser til et nødvendig paradigmeskifte i våre fellesskap i dag. Dette paradigmeskifte er ikke annet enn å erkjenne døden og fødselen av det åndelige innholdet til den opprinnelige Camphill impulsen. Julia skriver "Slik jeg ser det, var skjebnene til de som stiftet Camphill i ett med sine evner til å se hele mennesket i møte med individer de hadde omsorg for, med respekt, empati og gjensidighet". I dag må vi med andre ord omforme oss selv for å styrke pionerånden i Camphill på en postmoderne, individualisert måte, en måte besjelet av frihet.

Transform and Empower seminarene springer ut fra den rett som hver person har til å være leder for sitt eget liv, i denne frihetens ånd. Denne tilnærmingen begynner når to, tre eller flere sammen vil skape "steder" som muliggjør at de med den svakes-

te stemmen kan vise vei.

Julia antyder at det som må skje her og nå, i oss selv og i andre, er å høste inn Camphills verdier for å skape nye verdier for fremtiden. Julia gjenoppdager ikke Camphill impulsen. Det er heller slik, for å bruke henvisninger fra diverse strømninger: Afrikanske, Indianske, Amerikanske, Tyske, Jødiske, bevitner hun den sanne impuls som ligger i Camphills hjerte:

"Og kjenner du ikke denne død og tilblivelse, er du kun en gjest på denne mørke jord" (Goethe).

Les denne bok hvis du vil bli påminnet om at ærlighet, smerte og kjærlighet er sjelenæring for et vidunderlig, fritt liv. Men bare hvis du er beredt til å møte det "virkelige" og ha tillit til den påfølgende kollektive myndighet fra alle andre som er med deg på denne reise.

Turning myself forward kan bestilles fra:

www.crossfieldsinstitute.com

www.turningforward.org

Eller fra: Antropos Bokhandel
Josefines Gate 12, 0351 OSLO
Tel: 22 46 03 74

www.antropos.no

Nå er det mat å få

Hva skal vi ha i dag? Økologisk kokebok for barnehage, skole og hjem. Liv Skappel Gran. Utgitt av Antropos Forlag. Bokanmeldelse skrevet av Ruth Wilson

Dette er en oppkvikkende og uvanlig kokebok, egentlig mye mer enn bare en samling med oppskrifter.

Oppskriftene er enkle og lett å følge, og er lagt ut på en rommelig og tiltalende måte. Bildene, av Inara Dzelzes, står i ett med stilen av boken. De er innbydende, rolige akvareller, så ulike de store glinsende fargefotografier vi finner i de fleste bøker om mat.

Fortsetter på side 38

Ernæringsinformasjonen som man finner fordelt gjennom hele boken er både hjelpsomme og instruktive.

Dette er ikke en mesterkokebok, heller en folkelig, jordnær, gjør-det-selv bok om mat. Den legger mye vekt på kvalitet, spesielt for det voksende barn. Her finnes god informasjon om de forskjellige kornsortene, og hvor viktig det er å spise biologisk og biodynamisk mat. Forfatteren viser til en bred forståelse for måt, og hvor viktig det er å spise både grønnsaker og frukt i sine årstider, og som er blitt dyrket ikke bare biologisk, men også så nær der du bor som mulig. Det vi spiser er mye mer enn bare maten på bordet.

Ja, denne boken egner seg godt til Steinerbarnehager, Steinerskoler og til Camphill husholdninger. Boken er et pedagogisk redskap for å oppdra barn og voksne som er friske i både kropp og sjel. Boken hører hjemme på kjøkkenhyllen, og kan brukes som

innføring for nye medarbeidere, som kan lære seg norsk på samme tid. Det er ingen dårlig ide å bruke kjøkkenet som pedagogisk midtpunkt for landsbyboere som arbeider der. Det er ofte midtpunktet i huset, og alle

samles rundt middagsbordet hver dag. Da kan de tingene som ble lært i løpet av matlagingen tas opp igjen for en bredere krets. Hva skal vi ha i dag? Ville være en ypperlig hjelpemiddel for dette.

Ruth Wilson var hus og kjøkken ansvarlig på Solborg i mange år, og har innført både praktikanter og landsbyboere i matlagingens kunst.

Boken kan bestilles fra Antropos Bokhandel i Oslo.

Antropos Bokhandel
Josefines Gate 12
0351 OSLO
Tel: 22 46 03 74
www.antropos.no

Bortenfor anstalt og ensomhet

Kan Camphill-landsbyene være noe for deg?

Camphill-landsbyene er integrerte levetilstander der mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med gode hjelpere i en levende og aktiv landsby.

I arbeidstiden er alle sysselsatt med landsbyens mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker. Arbeidet gir livsnære erfaringer og dekker reelle behov i landsbyen. Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø.

I landsbyene pleies det et variert kulturliv med teateroppføringer, sang, musikk, høytidsfeiring og utflukter.

For deg med spesielle behov gir landsbyen en trygg hverdag sammen med likesinnede. Her får du utvikle dine evner og muligheter gjennom daglig

arbeidstrening og opplæring, og i det sosiale og kulturelle liv.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt en treårig yrkesveiledende utdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill er landsdekkende og eies av Camphill landsbystiftelse som driver 6 landsbyer i Norge; 3 i Trøndelag, 1 på Vestlandet og 2 på Østlandet.

Er du interessert? Ta kontakt:

Camphill landsbystiftelse

v/Bokverkstedet,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik
Telefon 73 97 84 60
Epost: landsbystiftelsen@camphill.no

www.camphill.no

ABONNER PÅ ØKOLOGISK LANDBRUK!

Fagbladet Økologisk Landbruk inneheld fagartiklar om praktisk økologisk jord- og hagebruk frå inn- og utland. Rådgivarar i Norsk Landbruksrådgiving frå heile landet skriv artiklane. I tillegg publiserer fleire forskarar artiklar i bladet. Dette gjer at du får ta del i den nyaste kunnskapen innan økologisk landbruk. Bladet kjem ut med 4 nummer i året.

Les meir om oss på <http://okologisk.lfr.no>

Ja takk!

- Eg vil abonnere på Økologisk Landbruk for 350 kr.
- Eg vil gjerne ha eit gratis prøvenummer.
- Eg vil gjerne gje eit gaveabonnement til

Namn:

Adresse:

Sendast til: Økologisk Landbruk BA
2685 Lom

E-post: okologisk.landbruk@lfr.no
BMS: 051 06 110

Cogito - Forum for kunst, filosofi, litteratur og samtid

Tidsskriftet Cogito vil være et møtested for spirituelt og skapende arbeide. Rudolf Steiners frihetsfilosofi og erkjennelsesvei er en inspirasjonskilde.

Temaene vi tar opp kommer til syne gjennom fordypende artikler, intervjuer, diktning og gjendiktning.

Utkommer to ganger i året

Bestillinger sendes til:

Axel Bojer
Flafjellet 20a
1454 Fagerstrand
post@forumcogito.no
www.forumcogito.no

90,- for nummer 13/14 (+ porto)
50,- for eldre numre (+ porto)
180,- for ett års abonnement

En ungdoms veg til Camphill for 50 år siden

Minner fra et langt liv i Camphill av Arild Smedby

”Min egen historie” er vel kanskje det jeg best kan beskrive det som.

Jeg hadde vokst opp som nabo til den første biodynamiske gården i Norge og følte meg tiltrukket av atmosfæren og livet der. Men jeg var også frustrert fordi jeg ikke klarte utfordringen med å stå i to vidt forskjellige kulturer. Det forsterket en konflikt jeg allerede hadde hjemme og etter militærtjenesten orket jeg ikke mer. Jeg hadde egentlig tenkt å stikke av til New Zealand og bli der, men det ble ikke noe av, så jeg dro til Oslo og kjøpte billett på båten til Newcastle, reiste hjem og pakket ryggsekken min, tok penger ut fra banken sydde dem inn i klærne mine og dro til mine foreldres forferdelse og det som verre var.

Turen over Nordsjøen gikk fint. Jeg skulle være med noen på båten til ”The Edinburgh Tattoo”

Jeg hadde dårlig orienteringssans og haiket i den gale retningen. Første stopp var York. Jeg skrevet til en adresse i nærheten; Botten village, men fikk ikke noe svar. Jeg tenkte å avlegge et besøk, men gjorde det ikke. I stedet haiket jeg videre neste dag. Da kvelden kom hadde jeg ingen steder å sove og spurte på politistasjonen om å få sove på ei celle, men det gikk ikke.

Jeg fant til slutt et herberge hvor jeg fikk seng og mat. En mann kom og satte seg ved samme bord, begynte å snakke. Han fortalte at han bodde i et stort hus sammen med noen andre og ville at jeg skulle bli med dem. Etter en omvisningstur med en leiebil som jeg betalte for neste dag, ble jeg med til huset. Jeg hadde ikke hørt om husokupanter før og var derfor uforsiktig når jeg gikk ut og inn. En kveld da vi kom tilbake, hadde noen vært i huset og rotet rundt. De andre forsvant som ånder i fillehaugen. De hadde vært så ivrige på å få meg inn i en jobb så jeg kunne bidra med penger, men nå overlot de meg til min skjebne. Jeg hadde ikke gjort noe galt så jeg tok ryggsekken min og gikk ut, rett i

Arild Smedby.
Foto: Borgny Berglund.

armene på politiet. I passet kunne de se at jeg bare hadde vært i landet et par dager og på en engelsk som ble dårligere til mer de spurte, fikk jeg diktet opp en historie om hvordan jeg var havnet der. Tilslutt kjørte de meg til en park hvor jeg kunne sove på en benk. Jeg ble vekket mange ganger i løpet av natten ved at politifolk skinte med en lykt i fjeset på meg.

Neste dag fikk jeg vite at det hadde vært et forferdelig overfall i Leicester hvor en hel familie hadde blitt myrdet. Jeg besluttet meg til å komme meg vekk så fort som mulig og haiket mot London, men ble plukket opp av en hyggelig skotte som skulle til Oxford, så jeg ble med dit.

Byen med alle de fine gamle bygningene imponerte meg enormt og på ungdomsherberget trengte de hjelp så jeg begynte å arbeide neste dag. Ei jente der viste meg flere av collegene. Neste dag sto jeg i kiosken uten egentlig å mestre det engelske penge-systemet og uten å vite navnet på mange av varene jeg skulle selge.

Første kvelden kom det et lite, men påfallende, tysktalende ektepar. I samtalen fortalte de meg at de arbeidet på et sted for mennesker som trengte et spesielt opplegg. Jeg fortalte dem at jeg visste om en kar ved navn dr. König oppe i Skottland som drev med noe lignende. Det viste seg at han hadde utdannet disse to og at de arbeidet på et sted som hadde sterk forbindelse med stedet i Skottland. Neste dag imponerte jeg dem med å guide dem rundt på de samme collegene som jeg var blitt vist dagen før. Vi ble gode venner og før de reiste inviterte de meg til å besøke dem på ”the Grange.”

Jeg hadde en herlig tid i Oxford, jobbet morgen og kveld og tok et kurs i engelsk ved et av collegene på dagen. Den internasjonale atmosfæren på ungdomsherberget var veldig inspirerende.

På en frihelg haiket jeg til ”The Grange” i Gloucestershire. Det var interessant, men de ville at jeg skulle reise og se en skole for cerebralparese-barn i nærheten. Jeg satte av gårde

og kom til et sted som jeg synes var det mest deprimerende jeg hadde sett. Det var ferie og mitt første inntrykk var tomme rullestoler. Jeg kom inn i en lang gang og der ble jeg stående å vente på at noen skulle komme forbi. Noen snakket, men jeg kunne ikke si hvor stemmen kom fra til en skapdør plutselig for opp og en liten, eldre dame med et stivt kne kom ut av telefonboksen.

Jeg var anmeldt, så hun spurte om jeg var mannen fra ”the Grange.” Joda. Hun var tydeligvis i villrede om hvor de skulle gjøre av meg inntil en annen dame kom forbi. De snakket sammen på tysk om hva de skulle gjøre med dette besøket og gikk vel ut fra at jeg ikke forsto det. Jeg begynte å tenke at jeg skulle takke for meg med det samme, men så ga sist ankomne etter og gikk med på å ta meg med til et annet hus. Hun var litt sur, så det var ikke mange ordene som ble sagt på turen. I det andre huset viste hun meg rundt og introduserte meg for noen hyggelige jenter på kjøkkenet. Det gjorde at jeg bestemte meg for å bli til neste dag. Men, neste morgen hadde jeg så sterk diaré at jeg måtte oppholde meg veldig nær et toalett til langt utpå formiddagen. Utpå dagen gikk det bedre og en norsk dame kom for å snakke med meg.

Etter hvert syntes hun at jeg absolutt burde komme og arbeide sammen med dem. Jeg trodde hun var gal, men hun fikk overtalt meg til å gå og snakke med den damen jeg først hadde møtt. Hun hadde femtiårsdag og selskap da jeg kom, men hun tok seg tid til å snakke med meg.

Etter hvert opplevde jeg at hun var meget spesiell og jeg la mindre og mindre merke til at hun så litt rar ut og hadde et stivt bein. Slutten på det var at jeg bestemte meg for å komme tilbake og arbeide der et halvt år. Hun mente jeg ville ha mer utbytte av ett helt år, men jeg passet på å ikke love for mye. Det viste seg etterpå at de var desperate etter å få tak i flere medarbeidere. Det var medarbeider-tørke i 1962 også.

Vel. Jeg dro tilbake til Oxford, tok min eksamen i engelsk og avsluttet arbeidet på ungdomsherberget. Det var blitt høst med mindre folk og det begynte å bli litt kjedelig. Den 29. september pakket jeg igjen ryggsekken og dro til Thornbury, men det får bli neste historie.

Opplysninger om Landsbystiftelsen

Bakgrunn

Camphill-bevegelsen ble startet i 1940 i Camphill, en landeiendom ved Aberdeen i Skottland. Her grunnla en gruppe krigsflyktninger, med den østerrikske legen Karl König i spissen, en skole for barn med spesielle behov for omsorg og undervisning. Da barna var ferdige med skolegangen, ble den første Camphill-landsbyen opprettet. Nå var det ikke lenger undervisning og oppdragelse som var siktemålet, men en livsform tilpasset voksne.

Arbeidet i Camphill-landsbyene er inspirert av antroposofien som er basert på Rudolf Steiners (1861-1925) verk. Sentralt står bevisstheten om alle menneskers likeverd og menneskelivets åndelige perspektiv. Menneskets innerste vesen forstås i forhold til en større utviklingsprosess, overordnet livets ytre forhold og begrensninger. I en Camphill-landsby har derfor alle den samme rett til meningsfulle livsoppgaver og et innholdsrikt liv.

Den første landsbyen for voksne med behov for særlig omsorg pga utviklingshemning eller andre forhold, ble startet på Vidaråsen i Vestfold i 1966. I dag er det 6 landsbyer i Norge. Det finnes over 100 Camphill-landsbyer og -skoler fordelt på flere kontinenter. De fleste ligger i Europa og Nord-Amerika, men det er også landsbyer i drift i Afrika, samt noen små spirer i Asia. De norske

Camphill-landsbyene har gitt praktisk og økonomisk støtte ved etableringen av landsbyer i Russland, Estland, Latvia, Polen og Tsjekia.

Alle har et arbeid å gå til

De fleste Camphill-landsbyene er bygget opp rundt en biodynamisk gård med dyr. Det dyrkes grønnsaker, korn og frukt, til eget bruk og for videreføring og salg. Mange av arbeidsoppgavene er knyttet til stellet av dyrene og dyrkingen av jorda. Dette er konkrete gjøremål der den enkelte kan finne sine oppgaver tilpasset evner og behov. Friskt luft, en varm hesteflanke, snøftende grisunger, fisk i en dam, grønnsaker som vokser, våronn og vedhugging; alt dette er hverdag og arbeid i en Camphill-landsby. Ved noen av landsbyene gir fjorden eller havet muligheter for fiske. Naturnære og utviklende virksomheter prioriteres når nye arbeidsplasser skapes.

I tillegg til jordbruk har hver landsby forskjellige håndverksaktiviteter, som for eksempel snekkerverksted og tekstil- og keramikk- eller matforordlingsverksteder. Overalt legges det til rette slik at mennesker med ulike funksjonsnivåer arbeider side ved side. Flere av landsbyene har egne butikker hvor både matvarer og håndverksartikler er til salgs.

Husarbeidet er en vesentlig del av virksomheten. Husene skal stelles og måltidene forberedes. Folk er sultne etter en god dags arbeid. Det er en målsetting at alle har oppgaver å utføre som dekker reelle behov i landsbyen, verkstedet eller nabolaget og at alle utfører sitt arbeid etter egne evner og muligheter.

Livet selv er en kunstart

Kunst og kultur vever seg inn i alle aspekter av landsbylivet og skaper inspirasjon og glede i et større perspektiv. I skuespill, dans, musikk, sang, maling eller modellering lokkes de kreative evnene frem som finnes i alle mennesker. Like før hele landsbyen setter opp et skuespill er atmosfæren full av forventning og prestasjonsglede. Noe stort skal skje, og

«Bittenina» Wurfshmidt på sledetur.
Foto: Ruben Khachaprian.

alle gir det beste av seg selv for at forestillingen skal lykkes. Feiringen av årets høytider er kulturelle og sosiale høydepunkter i landsbylivet. De kristne høytider gir inspirasjon til å søke i dybdene av livets gåter. Det sees lite på fjernsyn, men kino finnes, enten i selve landsbyen eller i nærmiljøet. Landsbyene gjestes jevnlig av musikere og andre kunstnere. Det legges forøvrig vekt på aktiviteter hvor alle kan være med og hvor medskapning gjør tilskuerrollen mer meningsfull.

Lære å leve, lære å bo som voksen

Enten det gjelder ønsket om et livs-langt engasjement eller et tidsbegrenset opphold for å tilegne seg nødvendige ferdigheter, kan landsbyene gi omsorg, livskvalitet og utviklingsmuligheter.

Å bo i en landsby betyr å finne sin plass i et fellesskap i hverdag og fest, i fritid og arbeid. Gjennom menneskelig nærhet og gjensidig innsats for livet i landsbyen, dannes en trygg og utviklende atmosfære. Her oppstår et levende miljø som stimulerer den enkelte til å ta ansvar for seg selv og for andre.

Landsbyboerne og medarbeiderne danner husfellesskap. De fleste måltider er felles og er viktige møtepunkter for samtaler og samvær. Et vakert dekket bord og mat som smaker gir trivsel og glede til alle. Ofte utgjør gårdens egne produkter et innslag i menyen, noe som innebærer både velsmakende og sunn kost.

Fortsetter på side 42

Dansen går en sommerkveld på Valtersund. Foto: Dag Balavoine.

Økologisk bevissthet kjennetegner alle aspekter av landsbylivet: matvarer, jordbruk, byggematerialer, energiforvaltning og resirkulering.

En levende og menneskevennlig arkitektur preger landsbyene. Det er lagt vekt på fargevalg og materialkvalitet i innredningen. Det finnes hus i ulik størrelse, fra små én-familie-hus til storhusholdninger med plass til 10-12 mennesker. Egen hybel kan også tilbys på enkelte steder.

Arbeid er en vesentlig side av landsbylivet og landsbyboere og medarbeidere står side ved side om mange av oppgavene i landsbyen. Det var derfor fra starten av klart at landsbyene ikke ville vurdere lønn i forhold til arbeidsinnsats.

Konsekvensen av dette ble at de fleste av medarbeiderne ikke får lønn i vanlig forstand, men forvalter lønnsinntektene i fellesskap.

Landsbyboerne forvalter selv sin uførepensjon i samråd med hjelpevergen. Både Landsbyboerne og medarbeiderne betaler for kost og losji til Landsbystiftelsen. Landsbyboerne kan søke om bostøtte fra Husbanken.

Økonomi og finansiering

Landsbystiftelsen mottar statsstøtte til driften i form av et rammetilskudd fra Sosial- og Helsedirektoratet. Det er ment å dekke driften av stedene.

Rammebidraget fra staten gir rom for vedlikehold og noe oppgradering av bygningsmassen, men all nyetablering må realiseres gjennom gaver,

støttesøknader og lån. Noen landsbyer tilbyr også dagplasser i verkstedene. Disse plassene må betales av den kommunen søkeren kommer fra.

Den som måtte ønske å vite mer, eller kanskje være med på å støtte Landsbystiftelsens bestrebelser, kan ta kontakt med:

Camphill landsbystiftelse

v/. Bokverkstedet,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik.
Tel: 73 97 84 60
Epost: landsbystiftelsen@camphill.no
www.camphill.no

Søknad

Camphill landsbyene mottar mennesker med psykisk utviklingshemming og andre voksne med særlige omsorgsbehov. En søknad om plass i rettes til den aktuelle landsbyen. Beboere til Camphill landsbyene tas kun inn på bakgrunn av kommunale søknader. Det er vanlig at søkeren inviteres til en personlig samtale og et besøk i landsbyen. Dersom interessen fortsatt er til stede, vil det tilbys et prøveopphold i noen uker.

Dersom du ønsker å være medarbeider i en av landsbyene for kortere eller lengre tid, ta direkte kontakt med det aktuelle stedet. Camphill-landsbyene tar også imot unge mennesker som ønsker et praksisopphold før eller under studietiden.

Utdanning

Det er mulig å gjennomføre et studium ved Landsbyseminaret mens man arbeider i en av Camphill-landsbyene. Det første året er et introduksjonsår der de grunnleggende ideene for landsbylivet studeres. Etter dette kan man fortsette med en 3 årig blokk-utdanning i Helsepedagogikk og Sosialterapi. Utdanningen tar sikte på en helhetlig og allsidig utvikling av kunnskaper og ferdigheter med integrering av teori, kunstneriske øvelser og praksis. Det daglige arbeidet med mennesker med behov for særlig omsorg og støtte, danner tyngdepunktet i læreprosessen.

Det arbeides for tiden med å etablere en 4-årig yrkesveiledende blokk-utdanning på Bachelornivå.

Nordisk Allkunstverk

Peer

GYNT

Foto: Einarvald Guldbrandt
Foto: Dagbjørn Welle

Sommermøte 2009

for mennesker med og uten funksjonshemninger

Foto: Peer Gynt ved Guldbrandt Foto: Dagbjørn Welle

Ved Gålåvatnet i Gudbrandsdalen 10.-15. august

SOMMERFESTIVAL: For unge og voksne fra hele Norge som vil være med på en annerledes og innholdsrik sommerfestival.

FESTIVAL MED PEER GYNT: Henrik Ibsens skuespill, Peer Gynt, deles opp til ulike aktører på forhånd som over sin del for festivalen begynner. Under festivaluka blir stykkets deler satt sammen, og avslutter festivalens siste dag med en storslått forestilling!

FOR ALLE: Deltakere som ikke er tilknyttet en gruppe, og som vil være med som frivillige er også velkomne! Festivalen gir et bredt spekter av aktiviteter, som dans, musikk og sang, sirkus og klovneri, artsiktsmalting, laupadling og aktiviteter i den flotte fjellnaturen.

BO & SPISE: Alle festivaldeltakere innlosjeres i 4-6 manns lytter på Gålå. Frokost, middag og kveldsmat er inkludert i prisen og spises i lytteire og i det store festivalteffet.

PRIS: Kursavgift NOK 1500,- for alle aktiviteter pr. person. I tillegg kommer kost og bær (lytteir) til Gålå AS, NOK 2500,- pr. person fra mandag til lørdag. Totalt NOK 4000,- pr. person.

DIREKTE PÅMELDING: www.nordisk.allkunstverk.com

PÅMELDING VANLIG POST: Se påmeldingsblankett på nettside. Klipp ut blanketten og send den til oss.

INFORMASJON: Ragnilik Arntsen, telefon 92 62 00 34 eller skriv til nordiskallkunstverk@campbil.no

INNBETALING: Cullira Bank, konto 1254.05.50146

GAVER: Nordisk Allkunstverk er taknemlig for peirgegaver til prosjektet. Gaver overføres til konto 1254.05.50146.

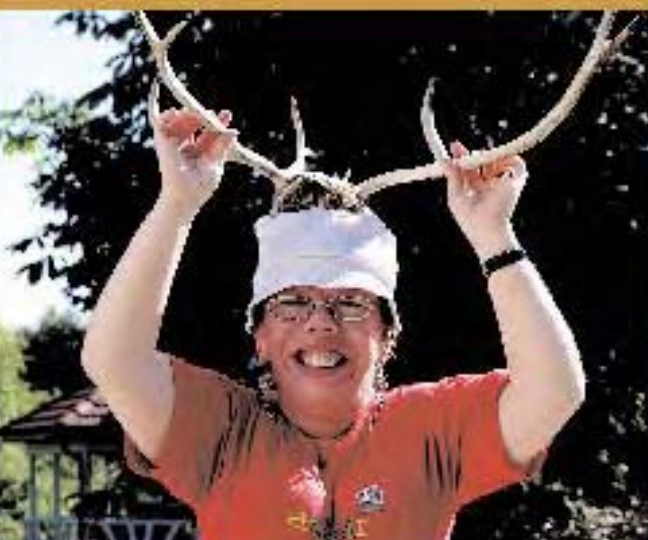
Sommermøtet arrangeres i samarbeid med Peer Gynt AS

Foto: Peer Gynt ved Guldbrandt
Foto: Dagbjørn Welle

Forestilling fredag 14. aug. kl. 16

Bil: kr. 200,- Bilisalg: www.nordisk.allkunstverk.com

"Hva er det å være seg selv i grunnen?" Fra Peer Gynt av Henrik Ibsen

Virksomhetene i Landsbystiftelsen

Hanne Kveli på Solborg. Foto: Jan Bang.

SOLBORG

Solborg ligger ved Hønefoss i Buskerud. Her bor det omtrent 50 mennesker. Fra Solborg er det vakkert utsyn mot Norefjell, mangfoldige mil vestover. Bak landsbyen begynner skogen som grenser til Oslomarka. Foruten gård og gartneri har landsbyen et urteverksted, veveri, bakeri og en gruppe som arbeider i skogen.

Henvendelse:

Solborg, 3520 Jevnaker
Tlf: (an-fre 9-12) +47 32 13 24 80
Faks: +47 32 13 20 20
E-post: solborg@camphill.no

VIDARÅSEN

Vidaråsen er den eldste og største av landsbyene i Norge og ligger i Andebu i Vestfold. I dag bor det omkring 120 mennesker her. Landsbyen ligger fredelig til i et kupert landskap omkranset av skoger og jordbruksarealer. Vidaråsen driver foruten gården og gartneri; meieri, toveverksted, snekkerverksted, veveri, urteverksted og en butikk. Her finnes et kapell og en stor sal hvor det holdes konserter, teaterforestillinger, foredrag og allmøter. Vidaråsen har også et terapihus formennesker som trenger ekstra pleie. Det legges fokus på individets behov for utvikling og trivsel.

Henvendelse:

Vidaråsen Landsby
3158 Andebu
Tlf: (man-fre 9-15) +47 33 44 41 00
Faks: +47 33 44 40 01
E-post: office@vidaraasen.no

ASBJØRNSEN OG MOE HUS SEMINARSENTER

Over de siste årene har Seminarsenteret etablert seg som en egen virksomhet innenfor Landsbystiftelsen. Landsbystiftelsens møter holdes gratis for medarbeidere, og det tilbys flere arrangementer for landsbyboere i løpet av året. Ved å markedsføre stedet blant Camphill nettverket og antroposofiske grupper, har Seminarsenteret blitt et møtested mellom Landsbystiftelsen og andre virksomheter.

Henvendelse:

Asbjørnsen og Moe Hus
Seminarsenter
Solborg, 3520 Jevnaker
Tlf.: +47 32 13 30 58
Faks: +47 32 13 20 20
E-post: seminarsenter@camphill.no

HOGGANVIK

Hogganvik Landsby ligger i et typisk Vestlandslandskap ved Vindafjorden i Ryfylke. Landsbyen har utsikt mot fjorder og fjell. Gården, gartneriet og skogsdriften gir arbeid til de fleste. Her er også ysteri og et lite snekkerverksted. 35-40 mennesker bor i Hogganvik Landsby.

Fra Hogganvik. Foto: Borgny Berglund.

Henvendelse:

Hogganvik Landsby, 5583 Vikedal
Tlf: (man-fre 9-12) +47 52 76 01 11
Faks: +47 52 76 04 08,
E-post: hogganvik@camphill.no
www.camphill.no/Hogganvik/

JØSSÅSEN

Jøssåsen ligger i Malvik kommune i Sør-Trøndelag. Her bor omtrent 50 mennesker fordelt på 5 Familiehus og andre bosituasjoner. I tillegg kommer det på dagtid ca. 7-8 personer fra lokalmiljøet som tar del i arbeidet. Foruten gårdsdriften har landsbyen et kulturhus, veveri, bokbinderi, keramikkverksted, snekkerverksted og en gruppe som arbeider med vedhugst. Jøssåsen tilbyr dagplasser til Malvik

Vinter på Jøssåsen. Foto: Dag Balavoine.

kommune.

Henvendelse:

Jøssåsen Landsby,
7550 Hommelvik

Tlf/faks:

(man-fre 9-13) +47 73 97 12 22

E-post: office@jossasen.no (kontoret)
mail@jossasen.no (informasjon)

VALLERSUND GÅRD OG FRAMSKOLEN

Vallersund Gård ligger vest på Fosenhalvøya, helt ute ved havet. Her er det øyer, hav og fantasifulle fjellformasjoner så langt øyet kan se. Vallersund er et gammelt kysthandelssted som nå er blitt til Camphill-landsby. Her drives foruten gårdsbruk; bakeri, veveri, gartneri, urteverksted og butikk. Vallersund Gård tar også imot voksne rusmiddelskadede mennesker. Det bor omtrent 50 mennesker i landsbyen.

Henvendelse:

Vallersund Gård, 7167 Vallersund
Tlf: (man-fre 9-12) +47 72 52 70 80

Faks: +47 72 52 70 99

E-post:

vallersund-gaard@camphill.no

Framskolen er et toårig lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv.

Henvendelse:

Framskolen, Vallersund gård,
7167 Vallersund

Telefon: +47 72 52 70 80

E-post: framskolen@camphill.no

DET ØKOLOGISKE HUS

«Det Økologiske Hus» vil bygge opp foredlingsverksteder og butikker for biodynamiske og økologiske produkter. Samtidig skal det gis et godt arbeidstilbud til mennesker med ulike behov for tilrettelagt arbeid. Det er et mål å ta i bruk moderne utstyr som kan forbedre prosessen og den enkeltes mulighet til å utføre sine arbeidsoppgaver. «Det Økologiske Hus» består av Corona (safteri, sylting og tørking), Rotvoll Landhandel (økologiske dagligvarer og gaveartikler), Rotvoll Bakeri (Biodynamisk brød).

Henvendelse:

«Det Økologiske Hus»,
Rotvoll Allé 1, 7053 Ranheim

Tlf: +47 73 84 76 00

Faks: +47 73 84 79 00

E-post: corona@rotvoll.no

KRISTOFFERTUNET

Kristoffertunet ligger landlig til ved Rotvoll, i kort avstand til Trondheim by. Dette er et av Trondheims vakreste områder, bare noen steinkast fra sjøen og omkranset av parklignende arealer. På Kristoffertunet utføres først og fremst gårdsarbeid og gartnerivirksomhet, blant annet i stedets store drivhus. Landsbyen har også ei vevstue og et urteverksted. Det bor ca. 25 mennesker på Kristoffertunet. I tillegg gis det tilbud om dagsplasser.

Henvendelse:

Kristoffertunet, Hans Collins vei 5,
7053 Ranheim

Tlf: (man-tors 9-15) +47 73 82 68 50

Faks: +47 73 82 68 51

E-post: kradmin@kristoffertunet.no

Inntak: hegehorn@kristoffertunet.no

Morten på Kristoffertunet. Arkivfoto.

Miljøterapeut i 100%

Granly gir et bo- og aktivitetstilbud til voksne utviklingshemmede som er så heldige å bo på et sted hvor kultur og sosialt felleskap er blant de beste i landet. Stedet er forankret i Rudolf Steiners tanker og impulser, og vi søker etter deg som gleder seg over dette sammen med oss.

Vi vil ansette deg som kan bidra til trygghet, verdighet, humor og respekt i møte med beboerne og i et arbeidsfellesskap. Være miljøskapende og opptatt av å ivareta Granlys verdigrunnlag.

Vi søker deg som:

- har 3-årig helse- og/eller sosialutdannelse
- kan arbeide selvstendig og utradisjonelt
- har erfaring fra arbeid utviklingshemmede
- personlig egenhet vil bli vektlagt

Vi kan tilby:

- medarbeidere som har stor tro på samarbeid
- trivelig og utforende arbeidsmiljø
- opplæring, innføringskurs
- lønn etter avtale

Spørsmål kan rettes til: Fungerende daglig leder, Eva Lønstad Davis.

Søknadsfrist: 17. april 2009.

Arbeidstakere ansettes på de vilkår og med de rettigheter og plikter som følger av overenskomster, reglementer og lover.

Granly Stiftelse, 2849 Kapp
Telefon 61 14 36 62
www.granly-stiftelse.no

NORDISK VEILEDERUTDANNELSE

Videreutdanning for medarbeidere i helsepedagogiske, sosialterapeutiske og pedagogiske virksomheter

Teori – Kunst – Praktik

2009 – 2010

Nordiska Förbundet för Läkepedagogik och Socialterapi

- Maidagene
- Nordisk Midtsommermøte
- Nordisk Veilederutdanning
- Internasjonalt bistandsarbeid i øst
- Internasjonale utdanningsprosjekter

Blokkuke 1

6. – 11. september 2009, Järna
Kursholdere: Kent Holmström, Mikaela Stenius m.fl.

Tema: Biografi

- Fordypning i egen biografi med spesiell vekt på å forstå, støtte og veilede andre i deres individuelle yrkesvei
- Grunnleggende øvelser i samtalemotodikk
- Voksenpedagogikk
- Kunstneriske øvelser

Blokkuke 2

15. – 20. november 2009, Marjatta
Kursholdere: Tine Bay Sørensen, Paul Klarskov m.fl.

Tema: Veiledning i praksisfeltet

- Forskjellige former for veiledning
- Rollespill
- Voksenpedagogikk
- Kunstneriske øvelser

Blokkuke 3

28. februar. – 5. mars 2010, Sylvia-koti
Kursholdere: Maria Sannamo, Raili Hake

Tema: Personlig og sosial kompetanse

- Samtalemotodikk og støttende samtale
- Samarbeidsformer og gruppeprosesser
- Kommunikasjon og konflikthåndtering
- Kunstneriske øvelser

Blokkuke 4

23. – 28. mai 2010, Bergen
Kursholdere: Gerd Eva Valøen, Petter Holm

Tema: Arbeidsplassen som arena for læring

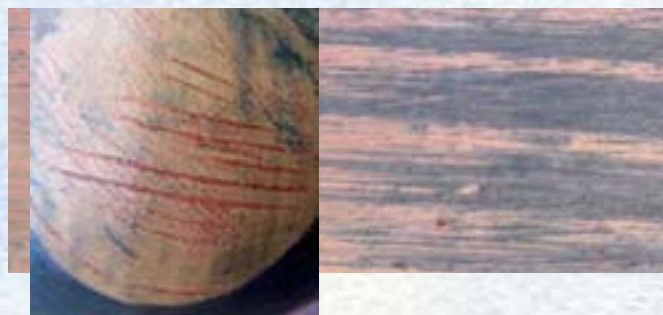
- Veiledning i lys av musikalske begreper
- Det virksomme prinsipp i intuitivt vellykkede praksiserfaringer med beboere og elever
- Kunstneriske øvelser

Blokkuke 5

19. – 24. sept. 2010, Marjatta
Kursholdere: Lisbet Kolmos, Paul Klarskov m.fl.

Tema: Forskning i eget arbeid

- Presentasjon og dokumentasjon av eget veiledningsarbeid med fokus på den vellykkede situasjon
- De kunstneriske øvelsers betydning for faglig kompetanse

NORDISK VEILEDERUTDANNELSE

Vi har gleden av å innby til en ny mulighet til å delta i denne spennende utdanningen, som er et samarbeid mellom de nordiske landenes initiativer på utdanningsområdet

Utdanningsmålet er å gi deltagerne en teoretisk introduksjon og praktisk trening i veiledningsmetoder. Hovedvekten ligger på praksisveiledning.

Initiativet til et nordisk samarbeid om denne utdanningen bygger på en økende forståelse for praksisstedets betydning for kvaliteten på utdanningen som helhet. Kurset vil derfor i stor grad bygge på deltagerens egne erfaringer og spørsmål, samt deres vilje til å bringe dette inn i et samarbeid med andre.

Vi arbeider med forelesninger, samtale og kunstneriske øvelser. En av målsætningene er å bevisstgjøre seg og fremme arbeidsstedets muligheter som arena for læring og personlig utvikling.

Mellom blokkene får studentene ulike hjemmeoppgaver. Som sluttarbeid leveres en skriftlig dokumentasjon av 20 t. veiledningsarbeid.

Utdanningen går over 5 blokkener fra søndag kveld til fredag middag, og vandrør mellom Sverige, Norge, Danmark og Finland.

Målgruppe

Medarbeidere som har oppgaver som studie-/praksisveiledere for seminarister og praktikanter eller som ønsker å utdanne seg på dette område. Avdelingsledere og medarbeidere med personalansvar.

Opptakskrav

Grunnutdanning i helsepedagogikk, sosialterapi, pedagogikk eller tilsvarende, samt yrkeserfaring.

Søknad senest 30. april 2009

Skriftlig søknad med kortfattet CV og anbefaling fra arbeidsstedet sendes til landsrepresentanten (se nedenfor). Angi navn, adresse, alder, e-post og telefonnummer.

Kursavgift

Kr. 3 500 per blokk, totalt 17 500.
Reiser, samt kost og losji kommer i tillegg.

Kurskoordinator

Petter Holm, Helsepedagogisk og Sosialterapeutisk Seminar
Fosswinckelsgt. 18, NO-5007 Bergen
Tel: +47 55 31 50 10, Fax: +47 55 31 11 97
E-mail: petter.holm@bergen.online.no

Styringsgruppe i Nordiska Förbundet

Mikaela Stenius, Solberga 24
SE – 15391 Järna
Tfn +46 70 325 8990
Fax & tfn +46 8 551 50627
E-mail: mikaela@stenius-online.com

Mi Rieber, Hop Terrasse 26
NO-5232 Paradis
Tfn & Fax +47 55913004
E-mail: mi-r@online.no

Lisbet Kolmos, Marjatta Seminarium
Strandvejen 15,
DK-4733 Tappernøje
Tfn & Fax +45 55965119
E-mail: lskl@marjatta.dk

Martin Gull, Sylvia-koti
Kyläkatu 140, FIN-15700 Lahti
Tfn +358 503482550
Fax +358 38831315
E-mail: martin.gull@phnet.fi

FRAMskolen

på Vallersund Gård

Et toårig lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv

Framskolen setter seg som mål, gjennom to års læring, å kunne gi elev, pårørende og eventuelt den kommunale omsorgstjeneste innsikt i hvilke muligheter den enkelte elev har i forhold til framtidig boform, videreutdanning og yrkesvalg.

Framskolens tre grunnmotiver:

FORSTÅ VERDEN (undervisning)

- Utforsk verden, nasjonalt og internasjonalt
- De andre og meg selv
- Parforhold og seksualitet
- Teater, drama, sang, musikk, maling og diktskriving
- Utvikle evnen til å uttrykke seg
- Lær å sende e-post og å finne frem på internett

LEVE I VERDEN (bo- og hverdagsferdigheter)

- Pleie av bolig og klær
- Planlegge
- Gjøre innkjøp
- Lage mat og stelle i stand til måltid til hverdags og til fest
- Bruk og forståelse av penger og regnskap
- Tid og tidsbegreper

ARBEIDE I VERDEN (i verkstedene)

- Arbeid i bakeri
- Veve i veveriet
- Samle urter til urteverkstedet
- Arbeide med i husholdningen
- Arbeide med i jordbruk og gartneri

Fritid og friluftsliv

- Friluftaktiviteter på sjøen og i fjellet
Opplæring i ridning, båtliv og fjellvandring går også inn som en del av undervisningen
- Deltagelse i aktiviteter i nærmiljøet
- Uforpliktende samvær, dans og lek

Det første året bor elevene på internat

Det andre året bor elevene mer selvstendig

Foto Borgny Berglund

JULLEBERG WOLD 72 52 27 40

For nærmere informasjon (helst mellom 12.00 og 14.30):

Dag Balavoine eller Hanna Schmeding

Telefon 72 52 70 80/99 60 88 10

Du kan også skrive til framskolen@camphill.no eller

Framskolen på Vallersund Gård, 7167 Vallersund

Returadresse:

Landsbystiftelsen i Norge,
v. Bokverkstedet,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik

CAMPHILL – NORGESKALENDER 2009

APRIL

Tirsdag 21. – onsdag 22.
Hovedstyremøte – Biri.

Fredag 24. – tirsdag 28.
Peer Gynt Sommermøte planlegging
– seminarsenteret, Solborg.

Torsdag 23. – søndag 26.
Spring Northern Regional Meeting –
Vidaråsen.

MAI

Onsdag 20. – søndag 24.
Maidagene – Järna.

Onsdag 20. – søndag 24.
Peer Gynt Sommermøte planlegging
– Järna.

Mandag 25. – tirsdag 26.
Lederforum – seminarsenteret,
Solborg.

Onsdag 27.
Hovedstyremøte – Oslo.

JUNI

Fredag 5. – søndag 7.
Representantskapsmøte – Vällersund.

Torsdag 11. – søndag 14.
3. Introduksjonskurs for unge
medarbeidere.

AUGUST

Mandag 10. – lørdag 15.
Nordisk allkunstverk, Peer Gynt
sommermøte 2009 –
Gålå, Gudbrandsdalen.

Fredag 14.
Teaterframvisning av Peer Gynt –
Gålå, Gudbrandsdalen.

SEPTEMBER

Tirsdag 1. – onsdag 2.
Lederforum – seminarsenteret,
Solborg.

Onsdag 23. – søndag 27.
Community Building Konferanse –
Dornach, Sveits.

OKTOBER

Fredag 9. – søndag 11.
Kristensamfunnets landsbyboer-
konferanse på Olsby.

Tirsdag 20. – onsdag 21.
Lederforum – Jøssåsen.

Torsdag 22. – søndag 25.
Autumn Northern Regional Meeting –
Vällersund.

NOVEMBER

Søndag 1. – onsdag 4.
Northern Region Village impulse
retreat – Jøssåsen.

Onsdag 4. – onsdag 18.
Musikkstevne – Hogganvik.

Torsdag 5. – lørdag 7.
Northern Region Village impulse
work conference – Jøssåsen og
Kristoffertunet.

Fredag 13. – søndag 15.
Representantskapsmøte – Vidaråsen.

**For oppdatering og endringer
ta kontakt med:**

JAN BANG:

Epost: janbang@camphill.no
Tlf.: + 47 481 29 653

Bli abonnent på Landsbyliv!

Bli kjent med landsbylivet og få tilsendt bladet for kun kr. 300,- pr. år

FOR BESTILLING: E-post: landsbyliv@camphill.no eller telefon 481 29 653